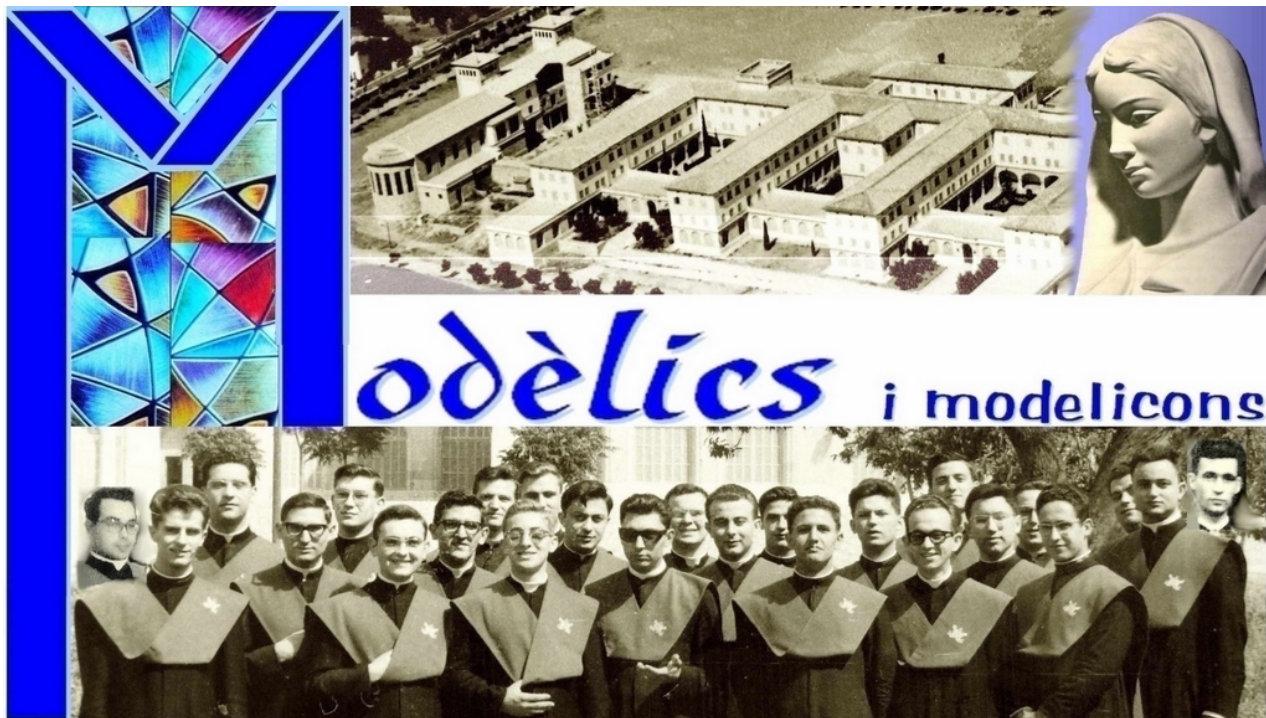

Octubre 2016

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 42

Octubre 2016, n° 42

Consell de redacció: Toni Bennasar
Jaume Gual
Domingo Mateu
Sebastià Salom
Jaume Sancho

Fotografia,
disseny i maquetació:
Biel Rosselló

Edita: Gràfiques Sancho

Col·laboracions:

Per començar:

Els amics secularitzats

Llorenç Tous p. 3

Confidències i reflexions

Saturnino Pesquero p. 6

Dels nostres arxius

p. 11

El nostre convidat

Andreu Obrador p. 13

Taula rodona

p. 19

Secularitzacions 1966-16

Toni Fullana p. 42

Crisi i vocació sacerdotal

Jaume Sancho p. 43

Secularitzats i secularitzacions

Pere Barceló p. 47

Agraïment a la vida

Guillem Ramis p. 53

Les secularitzacions

Vistes des del Seminari major

Toni Riutort p. 57

Cronicó

Jaume Gual p. 59

Entrevista a M. Buades

Toni Bennasar p. 62

Entrevista a Miquel Julià

Domingo Mateu p. 65

Entrevista a Antònia Valens

(mare de Tomeu Tauler)

Sebastià Salom p. 77

Castanyes

Domingo Mateu p. 82

R. Llull en els Certàmens

Pere Fiol i

Joan Parets p. 83

Notícies diocesanes

p. 93

V diada cultural amics

del seminari p. 94

El darrer llibre de V. Jasso

Toni Pol p. 95

Cavil·lades

Jaume Sancho p. 97

Editorial

En el Seminari de Mallorca durant els anys del Concili Vaticà II vivíem encara dins els esplendors del nacionalcatolicisme, amb la filosofia i la teologia escolàstiques i protegits del món exterior com a dins un hivernacle. A la nostra revista ja hem tractat en números anteriors sobre els beneficis i les mancances d'aquella formació així com hem anat tractant també altres aspectes de l'Església. Mentrestant un altre tema transversal ha anat sorgint repetidament – o directament o de biaix – i és el fenomen de les popularment anomenades “secularitzacions” (o “*pèrdua de l'estat clerical amb dispensa del celibat*”, com ho defineix el Dret Canònic, n°s 290 i 291), un fenomen molt determinant i significatiu dins la nostra Església del segle XX. Basti recordar, com exemple, l'estadística del nostre curs, dels qui acabarem els estudis l'any 1967: una tercera part dels condeixebles es va secularitzar. Dels cursos veïnats, el percentatge resulta encara més significatiu.

En aquest número – exageradament llarg – de la revista hem volgut aprofundir sobre aquest tema de les secularitzacions. Per això una gran part dels escrits giren entorn d'aquesta qüestió.

Els secularitzats veureu un conjunt de motivacions, i recordareu sens dubte una mescla de sentiments i patiments ben nostres, com per exemple: una entrada al Seminari (molts a l'edat de la primera adolescència) sense una idea clara de la vocació ni de la missió del capellà dins el món que ens esperava; una formació massa clerical quan el clericalisme començava a esser només una reminiscència obsoleta d'un temps ja passat; després, l'exercici d'un ministeri sacerdotal sense un acompanyament adequat; també un desencís davant la resistència de l'Església enfront dels postulats del Concili; i encara després, una vegada presa la difícil decisió, una incomprensió ambiental, unes dificultats d'inserció dins el món real, com també a l'hora de formar una família, etc. I finalment, un oblit mesclat amb menyspreu per part de l'Església institucional...

No ens convé oblidar que tant els capellans que continuen dins l'estat clerical com els secularitzats som, tots, “*sacerdotes in aeternum secundum ordinem Melquisedec*”, que això deu voler dir “*sacerdots d'un orde laical*”, tal com ho va ser Jesús.

Per començar...

Octubre 2016. Espècie de revista, butlletí o lo que sigui nº 42

ELS AMICS SECULARITZATS

Llorenç Tous Massanet

1.- Als qui rebin aquesta reflexió, com un gratar dins una ferida, els deman disculpes perquè tots tenim dret a rebre la realitat tal com la nostra història profunda ens la fa veure i arxivar o analitzar.

2.- Sols voldria anunciar aspectes que esper poder enriquir amb l'experiència i la ciència d'uns i altres a fi d'acostar-nos entre tots a la veritat.

3.- D'entrada, veig dues premisses per comentar. La primera, que ni Jesús de Natzaret ni els seus deixebles en l'etapa postpasqual exigiren el celibat. Les paraules de sant Pau quan dóna tres motius per abstenir-se del matrimoni són tots tres falsos. 1 Cor 7, 1-7. No és encertat fugir de les tribulacions, v.26; tampoc és ver que "el temps sigui curt", v. 29; ni és ver que l'amor separi de Déu, v. 34.

La segona és la pregunta de si es pot exigir a una persona mantenir fins a la mort una decisió que marca una vida profundament. Pens tant en el celibat com en el matrimoni. Sé que és un tema de psicologia, de fe i, de vegades, d'heroisme; tenc en compte la referència a la indissolubilitat del matrimoni catòlic. Però també sabem els canvis profunds que tots experimentam en la vida.

4.- Tenint en compte la meva generació, de la qual són la majoria dels companys secularitzats, consider un error els Seminaris Menors. Al mateix temps, crec fonamental que els nins rebin les primeres llavors de fe en la seva família i en el seu context

parroquial, catòlic o musulmà, però deixant per a més endavant les decisions que li definiran d'alguna manera la resta de la seva vida.

5.- Vull fer referència al “misteri” del que anomenam vocació, un terme que crec que ha de comprendre tota la realitat de tota la vida. No una opció que defineix sols un aspecte o una funció de la persona.

Aquest “misteri”, mirat des de la fe o al marge d'ella, segueix essent un “misteri”, o sigui, molt més que una llista de detalls, casualitats i esdeveniments que, sumats, constitueixen el camí de la vida.

Davant el “misteri” jo crec que tota persona humana ha de sentir-se amb una certa obediència o incapacitat de prendre'n del tot el timó.

Al mateix temps estic segur que la fe ens dóna una llum per donar-ne gràcies i alabar Déu, incloent el que hi ha de penes, d'errors, d'alegries i de sorprenents fecunditats.

6.- Crec que la ignorància de l'Església sobre la sexualitat humana, que arriba un temps en què ja és ben culpable, és també una causa més, amb altres, de la seva llunyania de l'Evangeli de Jesús. Sense voler negar que, en altres aspectes, se li mantén feel.

7.- Tots els qui ja tenim anys hem hagut de ser testimonis d'aspectes polítics, no els sé donar altre nom, del seu govern, que han passat per damunt veritats, fets ben coneguts, patiments profunds i altres aspectes que demanen justícia, però que amb mentides aquesta Església ha tapat. Són pecats de govern, per voler servir a interessos que no són evangèlics. Interessos que al final se concreten en aspectes de poder, un poder que, com sempre, es corromp.

8.- Vull lamentar la pèrdua que han suposat bona part d'aquestes secularitzacions per a l'Església de Mallorca. Jo ho he viscut de prop en diferents casos ben concrets, però, d'entre tots, vull nomenar el cas del meu amic de l'ànima Jeroni Fito Cantó. Amics érem d'infància a Capdepera, amics entranyables en el Seminari, units en l'intent de seguir Jesús, però d'una altra manera millor de la que rebíem, un amic ja mort que encara ara duc dins mi; un amic molt més apte que jo per ser testimoni de Jesús i contagiar el seu evangeli. No dubt que sou molts els que teniu sentiments semblants.

9.- En la manera com en aquell temps, en nom de l'Església, aquests companys reberen la reacció oficial, consider que es mostrà com una vertadera madrastra. En aquest Jubileu de la Misericòrdia no vendria malament que demanàs perdó. També sé que no sempre fou així, sobretot a mesura que el fet s'anava repetint i la societat ho comprenia més que la mateixa Església. Recordem en aquest punt que la manera com aquell Seminari formava la gent no era la manera millor de fomentar amistats, grups compromesos o ideals humans. Llavors eren així les coses.

10.- Crec que no queden fora del tema els casos en què els nostres companys secularitzats, contemplant tot el camí fet, en donen gràcies a Déu, ho veuen i és una decisió providencial

vers la meta de la llibertat que sempre és fecunda i alegre, encara que passar el Mar Roig suposa passar fam, set i tenir els carros i cavalls del Faraó que et corren darrera. De bona gana cantaria amb tots ells, mentre Maria, la germana d'Aaró, pandero en mà, amb moltes altres dones, canta i balla dient: "Cantau al Senyor per la seva gran victòria; ha tirat al mar cavalls i cavallers". Èx 15, 21.

11.- No vull deixar de notar que aquest tema del celibat, mirat dins la nostra Església conté una dosi important de mentida. Una mentida que deixa una taca escandalosa en tots els estaments de govern, des de dalt de tot fins a baix. Una mentida que en alguns casos concrets és un pecat que duu conseqüències molt doloroses.

12.- Tornant al que hem viscut els de la meva generació, la dels qui nasquérem en la primera meitat del segle XX i que visquérem el canvi, la llum i la gràcia del Concili Vaticà II, crec que som testimonis convençuts que la formació rebuda en el Seminari no ens tenia capacitats per afrontar els futurs canvis tant de l'Església com de la societat.

No ho dic per donar la culpa a ningú, perquè aquest fenomen es repeteix d'alguna manera a tot temps. Em conformaria si la nostra experiència evitàs que la mateixa incapacitat no la sofrissin els capellans de la generació posterior. ¿És possible que ho tinguin en compte les directrius actuals dels Seminaris i dels seus formadors?

13.- Seria injust si no afegís la següent reflexió: Jo veig el meu camí i el de tots els meus companys ben presidit i acompanyat pel Senyor que a tots ens acompanya feelment. De cap manera em consider superior a cap, ans al contrari, crec que en el cel ens trobarem tots un dia i tendrem "xascos". A posta, amb més motiu lament de veres que la nostra Església hagi aixecat una paret on Déu no la posà mai. Lament que, sobretot en els primers anys, reaccionàs tan poc evangèlicament i tan enfora de la justícia, del sentit solidari i de l'exemple de Jesús tant amb en Pere, com amb els altres i el mateix Judes amb el qui mantingué l'amistat fins a la mort. Els bisbes que han volgut ser més cristians, han posat "parxes" fins on el sistema els ha permès, donant-los càrrecs i responsabilitats no clericals, una feina que ells han realitzat amb competència.

14.- Una darrera reflexió. Par damunt tots els aspectes del sistema clerical, uns i altres, quan hem lluitat per tal de seguir el camí que cada un hem anat fent, enmig de dificultats, dubtes, alegries i dolors, no ens ha faltat una llum i una ajuda per seguir amb més o manco encert. De l'etapa anterior, sigui la que sigui, hem rebut valors i principis amb els que hem pogut fonamentar el nostre futur en pau i coratge.

15.- Acab amb un principi que tots sabeu on el vaig aprendre: "Nihil sine magno vita labore dedit mortalibus". Tots sabem bé a quin preu hem aconseguit mantenir la fe i arribar amb paciència a una certa maduresa.

Llorenç Tous

Confidències i reflexions d'un capellà “ex-combatent”, secularitzat per causa del celibat.

Saturnino Pesquero Ramón

El meu vell amic des dels temps del Seminari Nou, Jaume Sancho, m'ha convidat i incentivat a col·laborar amb el meu punt de vista sobre el tema de la secularització dels capellans mallorquins a partir dels anys 60. Com un peix viu i cuejant dins aquesta xarxa, ho faig amb molt de gust, exposant, tot seguit, algunes confidències de la meva experiència viscuda en aquest camp i algunes reflexions personals que sustentaren la meva decisió inicial i sustenten la meva convicció de la necessitat pastoral, en els temps actuals, d'una Església on l'exigència del celibat per a l'exercici ministerial sigui tan sols opcional i no una condició *sine qua non*.

Aquí em teniu, a pocs mesos de ser vuitantí i constant en el meu currículum de deu anys de ministeri sacerdotal i quaranta-cinc d'“ex-combatent”, que és com m'autodenomin pel fet d'estar secularitzat i d'haver deixat, per imposició disciplinar, la meva lluita en el camp de batalla del ministeri sacerdotal. Vaig ser ordenat l'any 1961. L'any 1962 vaig arribar al Brasil com a membre del programa “curas sin fronteras”, finançat per *Misereor* i *Adveniat* alemanys, on hi vaig treballar com a capellà durant gairebé deu anys fecunds, feliços i inoblidables. La meva decisió de secularitzar-me vingué arran del Decret *Presbyterorum Ordinis*, produït pel Concili Vaticà II (1962-1965) i la seva doctrina sobre el celibat, exposada en el capítol tercer. En concret, em va semblar desconnectada de la realitat viscuda per mi en el Brasil aquesta proposició-guia, d'índole idealista i fins i tot romàntica: “*Amb la virginitat o amb el celibat guardat pel Regne del cel, els preveres es consagren a Déu d'una manera nova i excel·lent i s'uneixen més fàcilment a Ell amb un cor indivís, es dediquen més lliurement en Ell i per Ell al servei de Déu i dels homes, es posen amb major disponibilitat al servei del seu Regne i es fan més aptes per a rebre una més ample paternitat en Crist*” (PO, nº 16).

El segon document del Magisteri Eclesiàstic que m'ajudà a cristal·litzar la meva decisió fou l'Encíclica de Pau VI *Sacerdotalis Coelibatus* (1967), on reitera la doctrina conciliar sobre aquest tema, i dóna una resposta a la qüestió que s'havia aixecada de mantenir o no l'exigència canònica del celibat. Justifica la seva opció per la continuïtat del *status quo* vigent, en funció dels seus significats: *cristològic, eclesiològic, escatològic, antropològic i espiritual ascètic*.

En aquell moment, no vaig ser capaç de superar aquesta contradicció eclesiàstica existent entre el seu excels sermó i la humana real pràctica del celibat. Per aquesta raó, l'any 1971 vaig demanar la meva secularització. Amb aquest sentit vos explico ara els motius que vaig exposar a l'encarregat oficial d'aleshores, que era el P. Seguí de Lluc. Em sap greu no haver fet i guardat una còpia de la meva petició escrita. Com vaig exposar i explicar aquells motius no ho sé, però sí que record bé el seu contingut essencial. Resumint, vaig exposar que,

almenys a Brasil en aquella època, eren pocs els capellans que complien la llei del celibat. Només com a fet il·lustratiu d'aquesta realitat: uns anys més tard vaig saber que el meu primer bisbe va deixar d'exercir la seva funció episcopal – i no la sacerdotal – per haver embarassat una adolescent, filla d'un ric terratinent.

Els anys anaren passant, a poc a poc, i quatre dels meus únics sis condeixebles se secularitzaren també: J. Fito, A. Álvarez, J. Bestard, A. Martínez. Els dos únics que no ho feren foren: P. Llabrés, i el darrer dels “moicanos”, M. Haro. O sigui, més del 70% fora de combat. Què va significar aquesta desfeta per a la vinya del Senyor ? Tenint com a punt de referència la petita mostra del meu grup sacerdotal, puc afirmar, sense falsa modèstia, que foren molts els fruits que es perderen en les vinyes ameríndies, on Fito, Álvarez, Martínez i jo mateix tinguérem la gràcia divina i l'oportunitat de treballar. “Incomptables”, imagin, als ulls de l'Amo i de l'Hereu de la seva vinya.

Amb aquesta perspectiva gens afalagadora i generalitzada a l'entorn de tot el món catòlic, al meu veure, allò que més preocupa són les solucions donades per a atendre les necessitats pastorals provinents de la manca de prevere, degut al creixent nombre de preveres que se secularitzen. Ho il·lustr amb els dos fets següents viscuts per mi. El primer, quan vaig ser per Mallorca, ara fa uns pocs anys, en Toni Bennasar em va convidar per assistir a una missa dominical a Sencelles, on havia residit durant tots els anys de la meua infància i adolescència, que se celebrava per fer un homenatge als fidels de la tercera edat; així tindria l'oportunitat d'entrar en contacte amb els meus molts i estimats amics d'infància i de joventut. Vaig quedar sorprès davant l'actuació del rector, que jo diria de “capçalera”, fent una analogia amb els “metges de capçalera”. Jove ell i ben plantat, va entrar a l'església com una bala, va celebrar la missa, va llegir una homilia exegetícament intocable referent als textos bíblics, que segurament va tornar llegir a una altra de les seves parròquies que havia d'atendre de forma ràpida. Aquest capellà, que no resideix ni conviu allà, acomplerta la seva missió de visita de capçalera, va sortir tan ràpidament com havia entrat, sense tenir ni tan sols uns segons per a donar una abraçada al grup de persones majors que celebràvem la nostra trobada.

El segon fet va ser quan Gabriel Amengual va venir a Brasil, convidat per dirigir un Seminari de Filosofia a la Universitat Federal de l'Estat de Goiás, on vaig fer feina fins que em vaig jubilar. Vaig aprofitar la seva breu estada per a acompanyar-lo i fer-li de cicerone en la seva visita a Rio de Janeiro i Sao Paulo. En la seva programada visita a la ciutat colonial i costera de Saquarema, on hi pas les meves vacances, tinguérem l'oportunitat de poder assistir un diumenge a una celebració eucarística presidida per un diaca, substituint la manca de prevere, a una parròquia de més de 50.000 habitants. Imaginau-nos a nosaltres dos, un canonge i jo, un capellà portador del títol “honoris causa” de sacerdot *in aeternum*, assistint com a fidels, callats i conformats a una situació tan contradictòria com pastoralment inusitada. I no vos dic res de la gran bona voluntat del diaca, molt superior a la seva formació bíblica i pastoral.

Davant tals fets il·lustratius i moltíssims d'altres viscuts en el meu dia a dia, vaig voler investigar quina fou la primera política de recursos humans emprada per l'Església naixent, calcada en les directrius evangèliques, al·legòricament exposades en la paràbola de la vinya i dels seus operaris.

Com a font primària em vaig basar en Els Fets dels Apòstols, l'autor dels quals és l'evangelista Lluc, que d'aquesta manera és el primer historiador de la vida de l'Església. Per avaluar l'abast d'aquest escrit, em referesc al text del seu autor on deixa clar a Teòfil que el

seu contingut tracta de “tot quant Jesús va fer i ensenyar... apareixent-los durant quaranta dies i parlant-los del Regne de Déu”.

Per altra part, a la seva introducció, exposa la resposta que Jesús va donar als seus apòstols quan li preguntaren: *“Quan serà restablert el Regne de Déu?... No vos correspon a vosaltres conèixer els moments que el Pare ha fixat en virtut del seu poder sobirà, però rebreu la virtut de l'Esperit Sant, que davallarà damunt vosaltres i sereu testimonis meus a Jerusalem, a tota la Judea, a tota la Samaria i fins als extrems de la terra”* (Act 1, 1-8).

Queda així registrat amb totes les lletres que l'Església tindrà un desenvolupament històric i un imperatiu salvador d'abast universal. Aquesta condició de desenvolupament i d'expansió universal històrics implica una necessitat d'adaptació contínua enfront de les noves situacions que vagin sorgint. Aquesta capacitat adaptativa dinàmica de l'Església queda patent, per exemple, a la primera comunitat eclesial de la qual tenim notícia, com és la de la comunitat plural ètnica de Jerusalem, tal com ho registra el llibre dels Fets: *“Per aquells dies, havent crescut el nombre dels deixebles es produí una murmuració... Els dotze, convocant a la multitud dels deixebles varen dir: No és raonable que nosaltres abandonem el ministeri de la Paraula per a servir a les taules. Elegiu set homes estimats per tots, als quals puguem constituir per a aquest ministeri”* (Act 6, 1-4).

Així va sorgir la creació del nou ministeri del diaconat, amb la funció específica d'ajudar i no de substituir el ministeri presbiteral. De la mateixa manera com succeeix avui en dia. Qui ho hagués hagut de dir!! Subratllo que foren els “*deixebles*”, que és un nom més substantiu que no el nostre, que jo anomen de “*fidels de l'amén*”. És a dir que foren els membres de la comunitat eclesial els qui no solament exigiren la necessitat d'aquest nou ministeri, en aquella circumstància, per a poder estar més ben servits en les seves necessitats de caire social, com era l'atenció als més pobres, sinó que també varen ser ells els qui escolliren els qui serien ordenats per a dur a terme aquesta nova funció ministerial. És un exemple d'una Església que es mostra democràtica ja des dels seus inicis.

I ¿quin és l'ensenyament de Jesús en els evangelis, segons la meva opinió, respecte a l'expansió de la seva Església com a Regne de Déu per totes les regions del món? Jesús, d'una forma didàctica, exposa la que es podria dir la seva doctrina “administrativa” o gerencial de la seva Església universal i històrica, com també els seus fonament teològics, a través dels textos evangèlics següents: *l'alegoria del cep i les sarments* (Jn 15, 1-8), *la paràbola dels treballadors enviats a la vinya* (Mt 20, 1-15) i *la paràbola dels vinyaters rebels* (Mt 21, 33-45; Mc 12, 1-12 i Lc 20, 9-18).

Comencem amb el text de Joan evangelista on exposa, amb l'al·legoria del cep i les sarments, la seva proposició teològica i eclesiològica central i més profunda. Amb aquest revestiment didàctic al·legòric Jesús afirma: que l'amo suprem de la vinya és Déu, que el cep és Ell, que nosaltres som només les seves sarments o els brots, dels quals l'abundància dels fruits depèn de la nostra unió amb la matriu del cep genitor cristològic de caire etern i històric: *“Jo som el cep. Vosaltres (el poble de Déu i els seus ministres en tots els seus graus) sou les sarments. El qui resta en mi, i jo en ell, aquest dóna molt de fruit* (Jn 15, 5). Per un altre costat afirma que les sarments que no donin fruit s'assecaran, a punt per esser tirats al foc, perquè la condició per a ser els seus vertaders deixebles i donar molts de fruits és la de mantenir-se units a Ell i complir les seves paraules (Jn 15, 6-7).

¿Què és el que ens ensenya bàsicament aquest text evangèlic de Joan? La condició de sarments de tots els membres de l'Església, exerceixin o no qualsevol ministeri, considerat sempre com una missió delegada de l'Amo Suprem de la Vinya o del seu Fill.

En el segon text adduït de la paràbola de Mateu sobre el contracte amb els treballadors auxiliars de la vinya, o sigui sobre la política de “recursos humans” per a tenir cura de les sarments de la vinya o dels nombrosos ciutadans del Regne de Déu damunt la terra, queda clar, amb relació amb el tema que ens ocupa, que l'únic criteri de selecció per a ser cridat o escollit és la de trobar-se sense feina i amb voluntat de treballar o de col·laborar en el seu projecte salvador. No és necessari dir que la imatge interpretativa que utilitzo quan dic “trobar-se sense feina” fa al·lusió a tots aquells que senten necessitat de poder col·laborar, no amb una tasca material, sinó espiritual, com és la de servir el seu Regne.

Amb aquesta perspectiva laboral transcendent, l'Amo del Regnat o de la Vinya, contracta i tria, al llarg del dia o de la jornada de la història a tots aquells que l'ajudaran en aquesta divina humana empresa: *“perquè el Regne dels cels és semblant a un amo de casa que va sortir molt de matí a cercar treballadors per la seva vinya... De bell nou va sortir devers l'hora sexta i nona i va fer el mateix, i va sortir entorn de l'hora onzena en trobà d'altres que estaven allà i els digué: ¿Com així estau aquí sense fer res en tot el dia? Li digueren ells: Perquè ningú no ens ha llogat. I ell els respongué: Anau vosaltres també a la meva vinya”* (Mt 20, 1-8).

Gràcies a Déu, l'Església sempre ha reconegut i reconeix que l'exigència curricular del celibatari per a poder ser escollit i poder exercir la labor ministerial a la vinya o el Regne de Déu és només canònica i no evangèlica.

Les altres tres paràboles homònimes dels *vinyaters rebels* tant de Mateu, de Lluc i de Marc que tenen un contingut idèntic, com evoca el seu títol, ens ensenyen la possibilitat històrica dels “treballadors” de la Vinya que la volen usurpar i usar-la en profit propi. En cas que això succeeixi, profetitzen la patètica venjança divina, la naturalesa de la qual Mateu l'especifica citant les Escriptures: *“Per això vos dic que vos serà pres el Regne de Déu i serà posat en mans d'un poble que el faci fructificar”* (Mt 21, 43). Vos asseguro que la naturalesa d'aquesta venjança sempre em va turmentar i la vaig associar al fet històric de la Reforma de Luter. Per altra part, el costat reparador de la Contra-Reforma, concretada en les directrius del Concili de Trento, sempre em va aixecar un interrogant sobre el perquè de la imperiosa necessitat que va sentir aquella assemblea de bisbes de reiterar, a la seva sessió XXIV, canó 9, la prescripció del celibat sacerdotal. En part, no hi ha dubte que l'explicació del manteniment de la llei del celibat venia per la circumstància que la Reforma luterana volia abolir la necessitat del seu manteniment.

Quan s'analitza, no obstant, tal prescripció canònica tridentina a la llum del significat que va tenir per a l'Església d'aquells dies la transgressió celibatària del frare agustí Matí Luter, pel fet d'haver-se casat amb la també religiosa Caterina de Bora, la seva estimada “Caty”, amb la qual va tenir tres fills i tres filles, em turmenta pensar sobre la possibilitat d'una temptació humana de poder, en el sentit que l'Església volgués amb aquesta contundent reiteració de l'obligatorietat del celibat, presentar-se dins l'imaginari moralista, sobretot de les persones menys cultes, com una Església superior a la de la Reforma amb ministres no celibataris, i com a tals menys “dignes” de rebre i administrar els dons divins de la salvació. Assumeixo el caràcter “herètic” d'aquest dubte interior, en la qualitat de qui sap molts de secrets de confessió i d'experiència i convivència sacerdotal. La cosa certa en tota aquesta història és que no hi ha cap dubte que el tema del celibat explica molts de problemes de la retardada voluntat d'aproximació ecumènica.

Per acabar les meves reflexions i “especulacions” adduesc aquesta darrera: Pau VI, un dels artífexs del pensament del Concili Vaticà II, tenia juntament amb tots els pares conciliars una actualitzada i apurada sensibilitat pastoral de la urgent necessitat que té l'Església d'expandir-se i estar present en un món globalitzat i plural com el nostre. Aquesta preocupació es manifesta en el Decret del Concili *Presbyterorum Ordinis*, quan diu: “Perquè, ja que ningú no es pot salvar si abans no ha cregut, els preveres com a col·laboradors dels bisbes tenen per deure primer el d'anunciar a tothom l'Evangeli de Déu, de manera que, seguint el manament del Senyor: ‘Anau per tot el món i anunciau la bona nova de l'Evangeli a tota la humanitat’ (Mc 16, 15), puguin constituir i AUGMENTAR (la majúscula és meva) el poble de Déu” (PO nº 4)

Recolzat en aquesta consciència conciliar universalista, estic segur que Pau VI, si visqués en el nostre segle, davant la secularització de tants de capellans - tinc present el nombre abans esmentat de secularitzats en el meu petit grup de condeixebles - i davant de tants d'escàndols sexuals dels capellans celibataris, sense cap dubte, a la seva comentada Encíclica postconciliar sobre el celibat, donaria una altra resposta a aquestes qüestions preliminars que motivaren el seu escrit: “*¿Ha de subsistir encara avui aquesta severa i transcendent obligació per a aquells que desitgen rebre els sagrats ordes majors? ¿Serà avui possible i convenient l'observança de tal obligació? ¿No haurà arribat el moment de rompre el vincle que a l'Església uneix celibat i sacerdocí? ¿D'aquesta manera no s'afavoriria el ministeri i es facilitaria l'aproximació ecumènica? Si l'àuria llei del celibat consagrat s'ha de mantenir, ¿quins són els motius que proven que ella és santa i convenient? ¿I quins són els mitjans que fan possible aquesta observança i de quina manera es pot transformar de ser una càrrega a ser una ajuda per a la vida sacerdotal?*” (Sacerdotalis coelibatus, nº 3).

Observem que en el text no apareix cap al·lusió al carisma del celibat, el no compliment del qual podria crear un sentiment de culpa en els seus depositaris. Queda clar que es tracta d'una lliure opció humana d'abast transcendent pels fruits que s'originen de la dedicació exclusiva d'aquells que el practiquen; que està en les mans del prevere seguir-la o no segons les seves forces, a la mesura de les circumstàncies viscudes en el transcurs de la seva existència.

Tota aquesta franquesa sortida d'un cor “eternament sacerdotal” ve motivada, com ho he anunciat abans, d'un primer envit o convidada d'en J. Sancho, en què em demanava el meu punt de vista sobre la utilitat de respondre a algunes preguntes: “Només sobre el fet de la secularització”. Admetent que tot el que es faci per a prendre consciència sobre aquest fet és necessari i profitós, la meua resposta fou de comunicar-li la meua vivència personal del fenomen. Essent així, li vaig dir: “*Vull tan sols ser recordat com qui fa aquesta pregunta a tot el Poble de Déu, especialment a la seva Jerarquia: Si em vaig secularitzar per causa del celibat, ¿de qui és la responsabilitat de no tenir vinyaters corresponents als peus de vinya existents i als futurs?*”

En Sancho, en comunió i sincronia d'idees, de vivències i sentiments, que només s'explica per la presència de l'Esperit, perspicaç em va respondre: “*Si estiguessis disposat a aprofundir en aquest aspecte i escriure un article sobre aquesta reflexió teva, seria molt d'agrair i ens faries un bon servei a tots. Et deman que ho pensis*”.

De molt bon gust li he enviat aquest confidencial article, el contingut del qual va brollar “ex abundantia sacerdotalis cordis” d'un capellà ex-combatent, secularitzat per la “desobediència canònica” d'estar casat.

Dels nostres arxius...

CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI

PROT. N. 183/87s.

D.nus _____, sacerdos dioecesis
Maioricen.

petit dispensationem a sacerdotali coelibatu.

SS.mus D. N. IOANNES PAULUS, Divina Providentia Papa II,
die 14 decembris 1987 habita relatione de casu a Sacra Con-
gregatione pro Doctrina Fidei, precibus annuit iuxta sequentes rationes:

1. Rescriptum vim suam exserit a momento notificationis a competenti Auctoritate ecclesiastica oratori factae, et amplectitur inseparabiliter dispensationem a sacerdotali coelibatu et simul amissionem status clericalis. Numquam oratori fas est duo illa elementa seiungere, seu prius accipere et alterum recusare. Si vero orator est religiosus, Rescriptum continet etiam dispensationem a votis; idemque insuper secumfert absolutionem a censuris, quatenus opus sit.

2. Notitia concessionis dispensationis adnotetur in Libris baptizatorum paroeciae oratoris.

3. Quod attinet ad celebrationem canonici matrimonii, applicandae sunt normae quae in Codice Iuris Canonici statuuntur. Ordinarius vero curet ut res caute peragantur sine pompa vel exteriore apparatu.

4. Auctoritas ecclesiastica, ad quam spectat Rescriptum cum oratore communicare, hunc enixe hortetur, ut vitam Populi Dei, ratione congruendi cum nova eius vivendi condicione, participet, aedificationem praestet et ita aman-
tissimum Ecclesiae filium se exhibeat. Simul autem eidem notum faciat ea quae sequuntur:

a) sacerdos dispensatus eo ipso amittit iura statui clericali propria, dignitates et officia ecclesiastica; ceteris obligationibus cum statu clericali conexas non amplius adstringitur;

b) exclusus manet ab exercitio sacri ministerii, iis exceptis de quibus in cann. 976, 986, § 2 ac propterea nequit homiliam habere. Insuper nequit fungi ministerio extraordinario sacrae Communionis distribuendae nec potest officium gerere directivum in ambitu pastoralis;

c) item nullum munus absolvere potest in Seminariis et in Institutis aequiparatis. In aliis Institutis studiorum gradus superioris, qui quocumque modo dependent ab Auctoritate ecclesiastica, munere directivo vel officio docendi fungi nequit;

d) in iisdem vero Institutis studiorum gradus superioris ab Auctoritate ecclesiastica non dependentibus nullam disciplinam proprie theologicam vel cum ipsa intime conexam tradere potest;

e) in Institutis autem studiorum gradus inferioris dependentibus ab Auctoritate ecclesiastica munere directivo vel officio docendi fungi nequit nisi Ordinarius, pro suo prudenti iudicio et remoto scandalo, ad munus docendi quod attinet, aliter decernere aestimaverit. Eadem lege tenetur sacerdos dispensatus in tradenda Religione in Institutis eiusdem generis non dependentibus ab Auctoritate ecclesiastica.

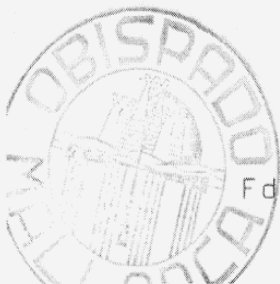
5. Per se sacerdos a sacerdotali coelibatu dispensatus, et a fortiori sacerdos matrimonio iunctus, abesse debet a locis in quibus eius antecedens condicio nota est. Ordinarius loci commorationis oratoris tamen, audito quatenus opus erit, Ordinario incarnationis vel Superiore maiori religioso, dispensare poterit ab ista clausula Rescriptum afficienti, si oratoris praesentia scandalum paritura non praevideatur.

6. Denique ei aliquod opus pietatis vel caritatis imponatur. Tempore autem opportuno breviter ad Sacram Congregationem de peracta executione referatur, et si qua tandem fidelium admiratio adsit, prudenti explicatione provideatur.

Contrariis quibuscumque minime obstantibus.

Ex Aedibus S. C. pro Doctrina Fidei, die 14 decembris 1987.

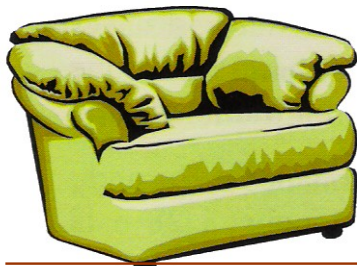
Esta fotocopia concuerda fielmente
con el original. Doy fe.
Palma de Mallorca, 18 enero 1988.

J. Planas

Fdo.: Juan Planas, Vice-Canciller.

J. Zlatwanzg
Subscn.

El nostre convidat

Andreu Obrador

Antoni Bennasar

- *Ara compliré 72 anys. Durant 20 anys he estat molt lligat a l'Església Catòlica d'una forma especial, 12 al Seminari Diocesà de Mallorca i 8, més o menys, integrat en l'organització eclesial. Crec que aquestes dades són significatives, perquè no tothom ha estat als mateixos anys, tant en el Seminari com exercint tasques pastorals. Són 20 anys de la meua vida.*
- *Cada una de les preguntes que se m'han fet, podria ésser un capítol d'un llibre. Les respostes són espontànies, poden ésser fins i tot un tant superficials, o poc profundes, és possible, però he intentat donar una pinzellada, un esbós. Hi ha hagut fets en la vida personal que també m'han condicionat i que no surten reflectides. L'abast de la publicació, vulgues o no, requereix d'una certa intimitat. Però, això no treu la meua predisposició de parlar-ho, quan calgui, i amb qui calgui.*
- *Soc conscient que durant molts anys no hagués estat capaç de respondre a moltes de les preguntes que ara se'm fan. Agraïxo la possibilitat de poder compartir aquestes vivències.*

1- Per què anares al Seminari, Andreu?

Suposo que aquesta pregunta és de calaix, toca. Realment crec que avui dia, no té cap sentit. Cap religió organitza una estructura com la que es va muntar als anys 40-50. Els internats estaven de moda, tenien un cert prestigi, l'educació estava en poques mans, era un privilegi, sobretot per la gent del món rural. Per als pares era una alliberació econòmica (no en tots els casos), asseguraven alimentació, educació i prestigi. Avui, gràcies a Déu,

no hi ha seminari menor, no té cap sentit. La casuística per la qual s'ingressava era per raons sociològiques, culturals, religioses, familiars, és a dir condicionades. Si jo hagués entrat de "balarrasa", sí que tindria sentit fer la pregunta. A un nen de 11 anys, com jo tenia, no li pots demanar el perquè? El muntatge estava molt ben estructurat, fruit de l'època. Hi ha un estudi recent sobre els internats de la Montserrat Amengual, que TV3 n'ha fet un documental sobre "Els internats de la por", hi ha força punts de coincidència.

2.- Parla de la teva vida al Seminari i quina creus que ha estat la seva influència en la teva vida posterior.

Per una banda, si entenem el seminari com un centre educatiu, és a dir de "*educere*" treure el que hi ha dins, aquest objectiu no es va assolir. Aprendre a ésser autònoms, ésser crítics amb l'entorn, creure en la llibertat de l'home, aquets objectius no estaven en la programació. Tot estava tan ben muntat i estructurat que es tractava de complir la normativa establerta per tal que "els superiors" estiguessin contents amb tu i te donassin el seu beneplàcit. Tots estàvem i sortíem "estereotipats", ningú era ell mateix, tret dels balarrasas que ja sabien el que volien i estaven disposats a passar per on fes falta per assolir el que ells desitjaven. Per suposat que va haver-hi excepcions, evidentment, però la realitat era la que era...

Per altra banda, em va ajudar a anar al fons de les coses, descobrir l'esperit, l'ànima, per damunt de lo material. Donar importància a allò que en té. Contactar, compartir vivències molt "íntimes", "espirituals" amb un grup de companys com tu. Professionalment, com a psicòleg, podríem dir que em va posar uns bons fonaments. La mateixa relació amb persones com el Rafel Servera, també psicòleg, que va ésser prefecte meu a sisè, i que recordo que me va ajudar a descobrir la poesia del Leopoldo Panero.

Les dues respostes són reals, no necessàriament és una contradicció, i/o, una sortida cap endavant

3.- Allà hi formares un grup musical. Com veus aquella experiència i què significà per a tu?

Perdona, evidentment la música va ésser un fet primordial, però voldria també destacar la importància que va tenir, per a mi, el basquet al llarg de tots els anys. Les competicions amb equips múltiples i diversos també van comptar, si no, digueu-ho als germans Salas, o al Tomeu Català, i a altres.

Referent a la música. Una mica això em venia de família; a casa la cançó formava part de totes les celebracions, el meu pare tocava llaüt i guitarra. Dos germans músics (Toni Obrador i Pere Obrador). La música i el cant formaven part d'aquesta dimensió que et comentava abans. Jo no era músic, jo vivia, i visc, la música com diu el Jordi Savall, per a mi ha estat i és font de comunicació, d'interiorització, element terapèutic i engrescador. Tota la meua vida ha estat marcada per aquesta vivència.

La vivència del grup: en Cil Buele, en Biel Vilanova, en Toni Bauzá, en Guillem Morlà i jo, vam coincidir i vam començar a cantar espirituals negres, després alguna cançó mallorquina i alguna creació nostra. Érem l'atracció de moda a les celebracions. Feia gràcia.

4.- Quines foren les destinacions pastorals com a capellà i com les vas viure?

Mentre fèiem, com a diaques, els exercicis preparatoris a l'ordenació a Ca'n Tàpera, va esser nomenat bisbe de la Diòcesi de Menorca D. Miguel Moncadas, que com sabeu era el responsable de la casa. El darrer dia, a l'hora de la despedida, se'm va convocar al seu despatx conjuntament amb D. Guillem Payeres i em proposen que vagi de secretari particular amb ell a Menorca. Ni sabia res de jerarquia, ni de protocols, ni de bisbats. Em van donar uns dies per pensar-ho, perquè ja hi havia d'haver l'ordenació de Bisbe a Ciutadella en tot el que això suposava. Van esser un parell d'anys molt enriquidors. Són moltes les anècdotes d'aquell primer any al bisbat de Menorca. Només una: Maó i Ciutadella es debatien per aconseguir per on faria l'arribada el nou bisbe, hi havia molta polèmica. D. Miguel va decidir anar a Menorca amb una barca motora des d'Alcúdia a Cala Galdana, a la matinada, una gran experiència.

Després d'un curs com a capellà obrer a Madrid, el bisbe Teodor em va proposar anar a la Parròquia de l'Encarnació amb en Toni Roig i en Joan Bestard. Vaig fer les tasques pròpies de la parròquia però el més interessant per a mi va esser la tasca que vaig desenvolupar a la Universitat, el "Lul·lià" on m'havia matriculat de comuns. Amb els estudiants teníem trobades político-religioses. Vam organitzar una "Comuna" a Son Macià de sa Indioteria, la filosofia de la qual estava fonamentada amb "els Estatuts de l'Home" de Thiago de Mello que, per cert, el Domingo Mateu va fer una traducció al català, extraordinària. Amb alguns d'ells encara mantenim molt bona relació. Això conjuntament amb el grup escolta de la parròquia van esser els projectes pastorals que vaig portar a terme.

5.- Parla també dels anys que fores secretari particular del bisbe Moncadas.

Com he dit, tot va venir molt de sobte. Mai m'havia passat pel cap una cosa aixís "L'Església vol que facis aquest servei..." Als qui vàreu conèixer Don Miquel, sabeu que era una persona extraordinària, intel·ligent, comprensiu, obert, religiós. Va esser un bon pare. Vaig aprendre què és la cúria d'una diòcesi, la Conferència Episcopal, Roma, el clergat diocesà, el Seminari. Jo no havia estat mai a Menorca, me la vaig estimar. Hi havia un grup de capellans joves del Pradó que me van acollir a les seves trobades. M'hi sentia molt còmode. Vaig promocionar dos Agrupaments escoltes que hi havia a Ciutadella i els vam coordinar amb els de tot Menorca. Això ho feia durant el temps lliure que em permetia la feina oficial. Uns mesos vaig compartir amb el Gabriel Rossinyol que ell va venir per crear els grups de matrimonis, i també residia en el Palau.

6.- Per què volgues fer el curs de capellà obrer a Madrid i què significà?

L'espiritualitat de l'Antoine Chevrier quan feia tercer de Filosofia m'havia enganxat, però a Mallorca no hi havia capellans obrers encara, algú molt testimonial. A Menorca sí que hi havia un grup molt sensible al tema amb qui vaig fer molt bona relació. L'experiència del Pradó durant un curs a Madrid, on també vaig fer un curs de Sociologia al Lleó XIII, va esser molt enriquidora. L'objectiu era aprofundir en l'espiritualitat de l'Antoine. Érem 5 companys, un de Murcia, un de Granada, un de Salamanca, un de Barcelona i jo. Vaig passar de viure en un Palau a Ciutadella a un pis compartit amb quatre companys al "barrio del Lucero de Carabanchel". Treballava a mitja jornada a un magatzem d'una fàbrica de confecció, carregar i descarregar demandes. A les tardes treballàvem la lectura evangèlica, pregària i "revisió de vida". Vaig tornar a contactar amb mi mateix. Va esser un reciclatge profund. "L'art d'estimar" i "La por a la llibertat" de l'Erich Fromm van esser la meua guia en tot aquell terrabastall.

7- Quan i perquè prengueres la decisió de secularitzar-te?

No hi ha un fet concret que em faci prendre la decisió de secularitzar-me. És tot un conjunt de circumstàncies que de forma esglaonada van configurant un model de vida que cada cop estava menys integrat amb el que el sistema eclesiàstic demanava. El meu estil de vida, que em vaig anar configurant, estava més lligat al que sentia per l'esser humà i com a esser humà, que no per les estructures eclesiàstiques que em volien marcar. Per tant de mica en mica em vaig anar deslligant de l'estructura per anar assolint allò que donava sentit a la meua vida, LA PERSONA. És evident que la influència del "personalisme" de l'Emmanuel Mounier va tenir molt a veure.

8- Hagueres de superar un sentiment de frustració i culpabilitat aleshores?

Durant anys t'has creat un estereotip, un model, un estil de vida. A més en el teu voltant hi ha un munt de gent que et recolza i valora. No està tan malament tot el que fas, una part de tu se sent a gust. Trencar aquest model, adonar-te que hi ha una part de tu que no l'has tingut en compte i que pesa molt per l'existència humana i que tu no valoraves, això et crea molts interrogants, dubtes, ansietat, frustració i culpabilitat. Primer per haver estat tan innocent d'haver renunciat a esser jo mateix i en segon lloc ràbia perquè als responsables d'aquella organització en qui hi havia posat tota la meua confiança, em van "enganyar", no van esser bons "educadors", en el sentit que comentava al començament.

9- Quin fou el preu de la teua secularització?

A la vida tot té un preu. Obrir camins, descobrir fites, experimentar, requereix deixar lligams i crear-ne de nous. El sentiment d'haver perdut el temps essent "fidel" en una estructura i uns superiors, et posa de mal humor, però queda compensat per les noves vibracions que van sorgint.

10- Pots parlar ara de les labors que dugueres a terme després de la secularització i com les vas viure?

Satisfet i content. Podríem dir que he tingut dues dimensions: Una és l'atenció personalitzada als consumidors de drogues, principalment il·legals, i l'altra, potenciar que les institucions municipals emprenguessin la responsabilitat de la prevenció en el seu

territori. Tot això des de la Diputació de Barcelona. Membre fundador de la “Xarxa Perifèrics” i “Xarxa Sida i Món Local” (Tècnics municipals de Catalunya en drogues i sida), com també membre de la primera junta del primer Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya, per això tinc el nº 0010.

Tota la meua vida professional s'ha desenvolupat en el món de les drogodependències com a psicòleg. He après molt de les persones que han tocat fons en la seva vida. De la marginació de les persones pel fet d'esser consumidores de drogues. De la hipocresia social existent sobre aquest tema i de la mercantilització dels laboratoris multinacionals. Com també de les màfies que controlen aquest àmbit amb unes legislacions conservadores i retrogrades.

11- Ha esdevingut en algun moment un problema el fet d'haver estat capellà?

Professionalment un gran avantatge. Socialment he mantingut una certa discreció.

Com diu Howard Gardner, neurocientífic de Harvard “*una mala persona no arriba mai a esser un bon professional*”. Crec que el seminari em va ajudar a esser una bona persona.

L'anècdota d'haver de fer als dos mesos el centre d'instrucció militar CIR-14 General Asensio a Son Dureta, va esser molt desagradable. Menys mal que em vaig trobar amb en Toni Perelló de Manacor, complint la mateixa “pena”, amb qui vam poder compartir l'experiència i suport mutu.

La veritat és que tampoc he anat promulgant en la meua vida professional la meua estància en el seminari. Si algú hi ha fet referència en algun moment, i, si ho he cregut oportú, els ho he explicat.

12- Algú t'ajudà a l'hora de secularitzar-te?

Durant l'estància el Pradó a Madrid vaig tenir un suport psicològic important que em va ajudar a clarificar-me. A Mallorca no vaig tenir cap “director espiritual”, poques persones en aquell moments em mereixien confiança. Sí que vaig trobar en el grup de joves de la universitat i la comuna que muntàrem un bon suport, que encara dura amb els que hi som. Els amics més propers del seminari estaven o a Burundi, o a Perú.

13- En el teu article del n. 39 de la nostra revista, dius: "Si et treuen de l'empresa de males maneres és fotut". Pots explicar per què ho dius?

No sé si és pitjor el rebuig o la indiferència. A mi no em varen fer la vida impossible, però tampoc ningú em va recolzar en aquest procés. Sí que és cert que vaig marxar a Barcelona i durant un temps no volia saber res de Mallorca. Per vergonya? Decepció? Culpabilitat? M'amagava. Necessitava fugir. Sempre he admirat els companys que s'han secularitzat a Mallorca i han hagut d'afrontar el canvi en el mateix entorn on varen desenvolupar la seva tasca pastoral. Chapeau!! Per a mi era més frustrant l'entorn social que l'institucional. Com tot en la vida té inconvenients. També m'agradaria dir que vaig donar feina a la cúria, tant la diocesana com la romana, primer per la secularització per poder-me casar i, després, per aconseguir l'anul·lació del matrimoni, que Déu n'hi do el que em va costar, econòmicament parlant. Vaig contribuir al funcionament de "l'empresa"...

14- Com contemples ara aquells anys d'entrega a l'Església?

Vaig intentar a lo llarg del sis anys que vaig estar-hi esser el màxim d'honest amb mi mateix i amb la gent. Segur que vaig fer patir a molta gent (jerarquia, família, coneguts) però crec que al final s'han sentit orgullosos del que he anat aconseguint.

15- Quin futur li veus a l'Església?

Suposo que et refereixes a l'Església catòlica, és clar. No veig moviments juvenils engrescadors. Sí, algunes petites comunitats de vida. També un creixement atractiu de les religions orientals i també de la musulmana. El pes històric i cultural de l'Església catòlica és evident, artísticament, culturalment. Ara bé, això ja forma part d'un passat que no deixa de tenir un simbolisme en el subconscient social. El futur crec que només pot passar per tornar a les arrels, als evangelis, a Jesús de Nazaret. Jo crec que l'home té una dimensió espiritual profunda, la forma de desenvolupar-la, per augmentar la qualitat de vida de les persones, cada un ha de trobar-la, descobrir-la. Quina es la que millor me va?. Aquest sí que és un avenç del segle XXI: poder conèixer múltiples opcions per a poder elegir amb llibertat la que millor me va.

CONFIDENCIALITAT

MODÈLICS i modelicons és una revisteta privada i els escrits que conté no suposen mai manifestacions públiques dels seus autors: són tan sols comentaris espontanis, amistosos i confidencials entre amics i per a amics, sempre de caràcter privat.

Demanam, per tant, que se respecti aquest caràcter privat i confidencial.

TAULA RODONA

AMB ELS SECULARITZATS

Abans de fer la Taula rodona els membres del Consell de Redacció, com sempre feim, prepararem les preguntes a plantejar i les passarem a la consideració de l'amic Rafel Servera. Un cop les va veure ens digué el següent: "Estan molt ben pensades, i per la seva amplitud sociològica, històrica, eclesiàstica i personal contenen quasi tots els temes d'interès". Va acompanyar la seva resposta amb unes reflexions que, pel seu interès, hem considerat interessant incloure-les.

REFLEXIONS PRÈVIES INTRODUCTÒRIES

Rafel Servera Blanes

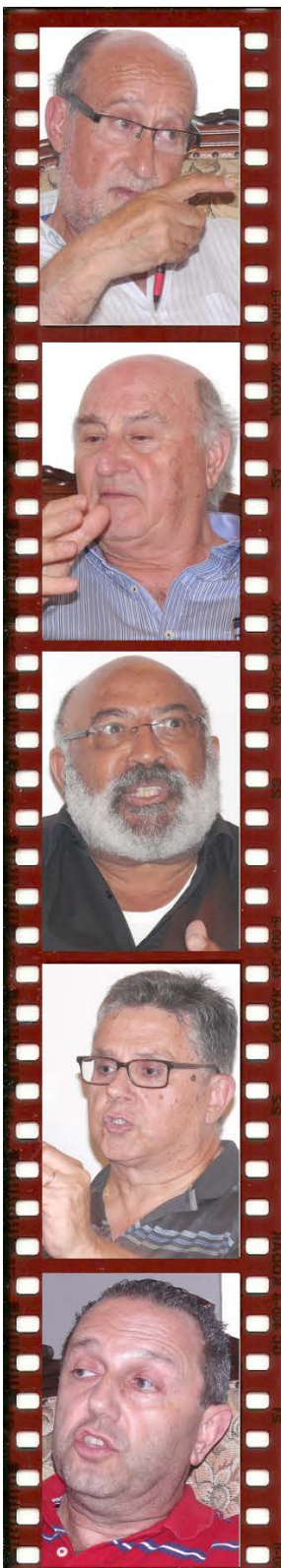
He llegit amb atenció les preguntes que heu preparat en vistes a la taula rodona.

Des del meu lloc de secularitzat, sí, però sobretot de psicoanalista, em centro naturalment en la pregunta dels temes per resoldre a nivell personal. M'interessa de forma especial la persona del secularitzat, el que ha hagut de viure i patir, allò pel que estava format i allò que sense estar preparat ha hagut d'afrontar; som sensible a la fragilitat pròpia dels secularitzats.

1.- Hi hauria 4 aspectes on crec que es revela aquesta fragilitat: a) La feina, b) L'amor, c) La por, d) La soledat

Els quatre estan enllaçats entre si, i depenen l'un de l'altre.

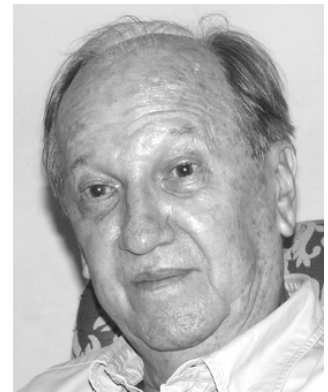
Crec que en el Seminari ens formaren per a no dependre de ningú. El capellà –així ho visquérem – és un home que, acomplides les seves "obligacions", després duu la vida que vol, i s'organitza com vol, sense haver de donar explicacions a ningú. Estàvem fets per a no dependre i bastar-nos. Donar molt, això sí, però necessitar i rebre poc, l'indispensable...

És un tipus de soledat que suposa un trauma quasi inevitable quan un surt i es troba que necessita de tothom, quant a la feina, a l'amor... Sobretot l'amor: estar fet per estar sol, i haver de començar a compartir-ho tot, suposem amb una dona a qui començam a estimar, i a qui un ha de començar a prendre en compte i donar-li un lloc... Un capellà està acostumat que tot ho fa bé (ell decideix i mana), i no se li discuteix quasi res del que ell fa...

El xoc ve d'haver estat fet per a una vida i una forma de ser, i es veu abocat al que quasi desconeix del tot. La por, llavors, és inevitable. Si Josep Melià en el seu llibre "Los mallorquines" diu que els illencs som tancats i reservats perquè tenim els límits molt curts, ja que tot d'una ens trobam la mar que ens fa replegar-nos, el "món clerical" és una illa dins una illa i sortir d'aquest món és trencar un doble tancament. La soledat, llavors, és immensa i la por s'imposa amb el perill d'esclafar-nos.

2.- Aquestes quatre dimensions —La feina, L'amor, La por i La soledat— es converteixen per al capellà que "ha sortit" o ha de sortir en un laberint, i necessitarà que, com un altre Teseu, alguna Ariadna li doni el fil, és a dir, esment a fer-ho com cal... ¿Qui podria ser aquesta Ariadna? El primer que pensam és amb la família més pròxima... Però els pares sovint no ho entenen i s'hi oposen, no hi estan d'acord... ¿Ho viuen com un escàndol? Per als pares és sovint com un fracàs, i els afecta molt el que diran... Però són sobretot les mares: avesades a viure el fill capellà com a "seu" i de "Déu", se senten destrossades per dintre ¿I ara...val la pena viure?, es demanen. Per tant dels pares no s'ha d'esperar gran cosa... I del bisbe i els estaments eclesiàstics? És com si ens diguessin: "Bé, sortiu, sortiu però no faceu renou... Tot anirà millor com manco se'n temin".

El que resulta paradoxal és que sovint són els mateixos capellans que surten els primers interessats a voler tirar terra damunt i quan menys se'n parli millor... Entre els qui hem sortit sol esser freqüent no voler parlar del tema... "Lo passat, passat..." "A mi no m'agrada remoure coses. Deixem-ho estar". És com quan jo li vaig dir a aquell pacient meu: "A tu no t'han donat mai un lloc, es teu lloc. El que necessites és que te donin un lloc". I ell me respongué: "Jo no en vull cap, de lloc. És que si el me donen no sabré què fer amb ell. No, no, res de lloc. Així és com vaig lleuger". Els capellans estan fets i acostumats a arreglar-se-les tot sols. És poc freqüent que algun d'ells, en no saber què ha passat del seu passat, cerqui la consulta d'un psicoanalista o terapeuta per alliberar-se del pes que duu damunt.

Tornant al problema de la soledat del capellà que ha sortit – sol, perquè ha estat format així i està acostumat a sortir-se'n tot sol, i sol perquè està més fet i acostumat a donar que a rebre – no és fàcil que ell pugui arribar a fer-se seva l'estranya i humana paradoxa: que allò que consideram nostre sols pot arribar a ser-ho si algú altre ens ho dona. Sé que el meu ofici és el d'Ariadna, però si Teseu no vol rebre el fil que ella li dona, com podrà sortir del laberint?...

3.- Sols voldria afegir una darrera cosa: Si bé els capellans hem estat formats per a decidir cada un pel seu compte i intentar anar vivint bastant-nos, sense que ningú no es fiqui dins les nostres vides, hem de reconèixer que així no arribam a

expandir una dimensió nostra molt rica. Me referesc que hem tengut una formació humanista molt consistent i assenyada. Vull dir que estam molt acostumats a pensar, a entendre, a descobrir i analitzar, i també a ser creatius. L'estudi de les humanitats, sobretot del llatí, ens va formar per rebre i transmetre pensaments i idees. Som rics en paraules, i sabem traduir, fent-ho nostre, allò que escoltam o llegim. Sí, som capaços, però ho exercitam poc, d'escoltar la nostra vida quan els altres ens conten la seva.

Tots duim una màscara o diverses, i això és tan necessari que sense màscares la vida seria insuportable, no podríem viure. El que és trist és que fàcilment convertim les màscares en trampes. Sortir de capellà és canviar de màscara, de personatge, i això és molt difícil. Tan difícil com sortir d'un laberint sense el fil d'Ariadna. Per canviar de màscares i saber-les usar bé, necessitam temps i també l'altre.

TAULA RODONA.

TROBADA DE DIA 8 DE JUNY DE 2016

Avui tenim entre nosaltres cinc convidats, juntament amb els membres de l'equip de redacció de Modèlics i modelicons. Tenim també un convidat excepcional, l'amic Rafel Servera.

Els cinc convidats són els següents: en Miquel Monroig Mestre, ja jubilat; en Pep Garau, el més jove dels convidats, que encara treballa; en Cil Buele, que tots coneixem i també jubilat; en Toni Pol, que serà el padrí del grup; i en Carmel Bonnín, que serà el segon, per ordre de l'ordenació sacerdotal de tots ells. Hem procurat que hi hagués representats diferents períodes dels anys de la seva ordenació.

En primer lloc cadascun dels convidats aportà una petita ressenya de la seva biografia.

Toni Pol Marcús. Ordenat a la Seu de Mallorca, vaig exercir el ministeri en es Llobards i Colònia de Sant Jordi, des de 1961 fins a l'estiu de 1967, en què vaig ser designat rector de la *non nata* —i avui ja extinta— parròquia de Sant Vicenç Ferrer, en la barriada obrera de Son Gotleu (Palma). Pel juny de 1971 vaig ser nomenat *secretari de la Vicaria Episcopal per a circumscripcions eclesiàstiques*, càrrec del qual a penes vaig tenir temps d'escriure el nom, tan ampul·lós i prolix. Arxivades les missions a la part forana, a l'extraradi palmès i a la Cúria Episcopal, vaig reflexionar sobre la transitorietat de la feina feta i, com Boeci, vaig cercar el consol de la Filosofia en l'Angèlica Universitat de Roma dedicant-me a l'estudi d'aquesta disciplina (1972-73); i d'altres sabers humanístics en la Universitat de València (1977), obtenint el cobejat grau de Llicenciatura.

Carmel Bonnín i Cortès. Vaig néixer a Palma, estic casat i som pare de dues filles.

Ordenat el juny 1966. Vaig treballar a San Francesc de Paula, Sant Agustí, Trujillo (Perú) i a dos hotels de Palma Nova. Vaig organitzar i treballar en la primera assessoria laboral per a la defensa dels drets dels treballadors des de l'octubre de 1972 fins octubre 1982.

Llicenciat en dret i advocat col·legiat des de 1979. Tècnic de l'Administració de l'Estat, per oposicions, des d'octubre 1983. Promotor i fundador del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació (1993). Fundador de Justícia i Pau de Mallorca, on treballa fins que el bisbe Murgui dissol l'entitat i el cessa com a president en funcions. Des de 1996 fins 2000 coordinador dels cicles socials de la Fundació la Caixa, de Palma. Membre de l'equip que obtingué el Premi Sa Nostra d'Investigació. Convocatòria 2001 per a la realització del treball *Una aproximació a la immigració d'estrangers a les Illes Balears*. Any 2002. Edició electrònica. 2005, Palma.

Cecil Buele Ramis. Vaig néixer a Palma l'any 1944. Vaig ingressar al Seminari l'any 1955.

Ordenat capellà el 16 de juny de 1968, m'hi vaig exercir a les parròquies de Sant Nicolau i de Santa Catalina Thomàs (1968-71); a parròquies de Burundi (1971-74) i del Perú (1975-78); i a la parròquia de l'Encarnació (1978-82), a Palma. Em vaig casar pel civil l'any 1982, amb una dona divorciada; vaig enviduar-me'n sis anys després. Em vaig tornar a casar, amb una religiosa Germana de la Caritat; vaig enviduar-me'n vint-i-vuit anys després. No n'he tengut descendència. En haver deixat d'exercir-me com a capellà, he treballat com a empleat públic autonòmic, regidor a l'Ajuntament de Palma, conseller de Cultura al Consell de Mallorca, diputat al Parlament de les Illes Balears. A la Diplomatura en Estudis

Eclesiàstics, he anat afegint d'altres estudis, de Filosofia i Religió (Llicenciatura en Educació), Filologia hispànica (estudis parcials), Ciències Polítiques i Sociologia (estudis parcials), etc. He dedicat bona part de la meua vida als moviments socials: consiliari escolta, dins el Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca; delegat sindical; dirigent veïnal del Camp Rodó, dins la Federació d'Associacions de Veïns de Palma; membre de l'Assemblea dels Moviments Socials lligada al Fòrum Social de Mallorca. I també he militat en tres partits polítics: PCPE (1985-1988), PSM-Entesa de Mallorca (1988-2003) i Esquerra Republicana a Mallorca (ERC), des del 2003 fins a l'actualitat.

Miquel Monroig Mestre. Vaig néixer a Petra l'any 1949 i vaig ingressar al seminari en el curs 1960-61. Durant els cursos 2n i 3r de Teologia estic amb el grup masculí del Verbum Dei, a Pamplona i Salamanca. Ordenat de prevere l'any 1973 al Port d'Alcúdia. He treballat dos anys a Burundi, a Pollença i a Binissalem. L'estiu de 1991 deix el ministeri sacerdotal. Estic casat i som pare de dues filles. Altres tasques: Fundació Deixalles, Professor de Religió,

president de l'ONG CEPAC (Col·lectiu Educació en drets humans i de prevenció activa de conflictes), Membre de la Junta Directiva de Veïns sense fronteres, Membre del consell directiu de Càritas Diocesana, Coordinador del Consell Parroquial de Petra i membre actiu en el Grup de Catequesi de Famílies I Caritas de Petra, Membre del Consell Arxiprestal de Pastoral. President Club Basquet Petra, Coordinador Revista “Una Olla d’aram”, Cap de llista de la coalició “Guanyem Petra” a les darreres eleccions municipals.

Josep Garau Trias. Vaig néixer un 16 de maig de 1959, a Pòrtol. Però la professió del meu

pare, que era militar, comportà molts canvis de vida, de lloc i estil. A Palma, en primer lloc, i de l'escola municipal al Col·legi de Montisión. A Lleida, a Melilla i a Barcelona anys després. Finalment, l'adolescència fou portolana però l'escola de ciutat, l'Institut Ramon Llull. Acabada la secundària, hi hagué un intent de presentar-me a l'acadèmia militar de Saragossa, més per influència paterna que altra cosa. Un any de Ciències Empresarials mentre feia el servici i arribant a “cabo d'artilleria” fou el darrer que vaig fer abans de declarar al rector de Pòrtol, aleshores Don Tofol Trías, al cel sia, el meu desig d'entrar al Seminari. La vocació? Molt íntima, secreta, entre Déu i jo fins que ho faig públic. Era el 1978, i

aleshores jo tenia dinou anys quan vaig entrar al Seminari. Al 1985 vaig ésser ordenat de diaca, a la Sapiència (actualment Seminari Major) i, per octubre del mateix any, de prevere a sa Pobla, per Don Teodor Ubeda. Al 1988, vaig anar al Perú, a la Diòcesi de Cajamarca, a les parròquies de Cascas i Contumazà. Vaig ésser allà cinc anys, no fàcils però molt rics en experiència. En tornar, vaig estar de formador un any al Seminari menor i l'any següent anava a Roma a fer una llicenciatura en Teologia, a la Gregoriana. Passats els dos anys de rigor, som anomenat formador del Seminari Major i professor del CETEM. Després, a l'any 2000 reb el nomenament de rector de Bunyola i Palmanyola. Un any després, deixo Bunyola i som escollit director del CETEM i l'Isucir. Al 2006 deixo Palmanyola i passo a ésser vicari de Sant Jaume, però mesos més tard demano la secularització. A l'estiu del 2007 me caso civilment però en presència dels molts amics preveres (no tenia dispensa encara). Actualment tinc quatre fills i una dona que estimo, i em sento feliç i tranquil, amb l'ajuda de Déu “que no falla mai”.

Després de posar a punt l'enregistradora, plantejam la primera qüestió:

1.- Com explica l'allau de secularitzacions en el darrer terç del segle passat?

Toni Pol. *Com a padrí, jo pens que això s'ha d'enquadrar dins una etapa històrica de l'ambient que es vivia a Europa aleshores, com per exemple, es Vaticà II, es maig francès, es bum d'es turisme. Això és un marc europeu que pot ajudar a entendre aquest fet, però després hi ha sa cosa personal i local d'aquí, de Mallorca. En es meu cas, podria descriure un trànsit per ses morades teresianes que va anar alçant-se, a poc a poc, fins que vaig aconseguir es punt màxim d'es misticisme a Filosofia, però a partir de teologia ja vaig anar*

mancabant. Per raons de brevetat vos remetré en es llibre d'en Jasso, publicat recentment, i amb el qual m'identific en lo substancial. Ho explica molt bé, detalladament, d'una forma completa, raonable; i una mica irònica. Llavors aquest dèficit d'espiritualitat va anar desembocant en aquest desenllaç.

Cil Buele. Per jo hi ha dos motius, un seria un motiu intern i un altre de caire extern. De caire intern seria el tipus de formació que hem rebut. Jo me vaig secularitzar a sa dècada del 80. Per mi hi ha dos elements que contribuïren a això, la formació rebuda que vaig veure que no encaixava amb so tipus de vida que he de dur. S'altre, que això d'es celibat és una cosa inexistent, en realitat no existeix des d'es meu punt de vista pràctic, ni a Àfrica ni a Amèrica, i a Mallorca ho pos amb interrogant, perquè no ho sé, però a Àfrica i a Amèrica segur que no. Ho diuen claríssimament es mateixos bisbes, quan en aquell famós Sínode que hi va haver sobre es celibat, es president de sa conferència episcopal se n'anava amb sa cartereta davall es braç an es Vaticà dient que, per unanimitat, tots es bisbes havien dit que "no" an es celibat obligatori. Es monsenyor de torn d'es Vaticà els diu: si voleu dir que no, deis que no, però se vos tallen totes ses ajudes econòmiques que vos arriben cada any des d'es Vaticà. I es mateix bisbe diu: "voltros què haguéssiu fet amb aquestes condicions?" es "no" que duu dins sa cartera se converteix en un "sí", i s'ha acabat. I a Amèrica Llatina, si fa no fa, un bisbe que els diu: "capellans, jo lo únic que vos deman és que de dones, públicament, només en tengueu una. Te trobes amb una situació així que ni per una banda sa formació que hem rebut no m'ajuda a superar aquesta situació que jo visc personalment, i per s'altra això d'es celibat és una comèdia.

Miquel Monroig. Jo vaig sortir el 91. És molt significatiu lo d'es bum turístic, ja que ses diòcesis de Màlaga i Mallorca, dos llocs turístics, varen ser ses que tengueren, proporcionalment, més secularitzacions. També, en quant a sa formació, jo pens que era inadequada en molts aspectes, sobretot en s'aspecte de tipus relacional, home-dona, i també, sobretot en temps nostros, tot es tema de ses amistats particulars. Una tercera qüestió era s'inadequació entre lo que volies ser i sa realitat, que jo ho concretaria amb so poc recolzament en poder formar equips de feina i equips de vida. Noltros, en Llorenç Sastre, en Llorenç Riera, en Toni Garau i jo, i en uns moments determinats amb en Pep Lliteras i en Vicenç Orvay, fèiem un equip que després dividírem en dos, de feina i de vida. Això, en lloc d'afavorir-ho, se dedicaven a bombardejar-ho amb canvis de lloc. Amb molts bons equips de feina i de vida en diverses modalitats sa cosa hagués estat distinta. Jo record que molt sovint, al bisbe Teodor, quan jo estava a Binissalem, li deia que estava molt tot sol.

Carmel Bonnín. Jo en principi diria que sa resposta pot ser molt diferent des d'on se faci. Si es dóna sa resposta des d'un sector eclesiàstic o laic, serà diferent de si se fa des d'es poder o d'es costat d'es més febles. Hi hauria moltes respostes perquè sa qüestió és molt complexa, perquè depèn des d'on es planteja, qui ho planteja i com es planteja. Si ho plantejam noltros, es secularitzats, ho plantejarem d'una manera, si ho fan es preveres ho faran d'una altra, ets historiadors, es psicòlegs, hi ha moltes maneres. Per altra part crec que també hi ha diversos grups de secularitzats; jo m'he atrevit a agrupar es secularitzats. Pens que hi ha gent, a sa península més que aquí, que se trobaren sense vocació, simplement perquè esser capellans

els situava socialment parlant; per aquests sa secularització era cantada. Després hi havia aquells que s'ordenaren dubtant si se podien ordenar o no; a vegades es director espiritual els deia “no sé si tu pots passar” i s'ordenaven amb por. Finalment hi havia aquells que ho feren amb il·lusió o amb vocació.

Estic d'acord amb lo que s'ha dit que hi ha dos esdeveniments decisius i claus: Un sa Gaudium et Spes d'es Vaticà II que diu que el món és bo i cal no jugar a la defensiva. Això crec que a tots es que estàvem en es seminari mos obria unes portes i una il·lusió. I s'altre, es Maig del 68 que suposa un canvi social en múltiples aspectes: llibertat, caiguda de convencionalismes, crítica de l'establishment, reivindicació d'es drets de ses persones, etc. Tot això amara un conjunt d'actuacions. Per tant crec que poden existir moltes causes dins un procés de secularització, no just una. Jo les resumiria en dues:

Una causa seria sa “contaminació”. Es prevere, que s'ha entusiasmat pes concili, s'acosta al món amb confiança, amb il·lusió, amb una certa ingenuïtat; no se dóna compte que juga a fora camp, que ha deixat es seus recintes clàssics i descobreix sa realitat de sa gent, ses seves necessitats, frustracions i anhels; comparteix es camí amb grups que va creant a sa parròquia i troba sentit en es seu treball i mentrestant va deixant i li cauen seguretats rebudes i necessitats anteriors. Per exemple, si analitzàs aquesta pregunta un tradicional diria “vostè s'ha secularitzat perquè deixà de resar”. Altres ho fan perquè s'encarnen dins grups humans amb situacions límits i sa secularització els ve com a conseqüència d'aquesta encarnació, una conseqüència a la llarga. Hi afegiria també, s'emmirallament d'es capellà davant sa realitat social i davant sa dona. A dins aquests descobriments se troba amb immaduresa afectiva o amb poques espatles per dur i pair aquella situació on s'ha ficat. Li cauen seguretats i se troba despullat. Aquest procés es viu en un context social en el qual sa secularització deixa de ser un estigma. Es qui se secularitzava era un infidel, quedava estigmatitzat. Per tot lo que se respira en aquest món, en aquesta societat, s'estigma deixa de ser això per passar a ser una decisió seriosa que has de prendre dins sa normalitat perquè de cada dia és més normal secularitzar-se, ja no és una campanada. I sa secularització s'assumeix per coherència amb tot un procés anterior personal. Te n'adones que vius en un món que necessita unes respostes que tu no tens, que no t'han donat. No valen ses bones paraules d'alguns eclesiàstics davant situacions de patiment o d'injustícia, com ens recorda el Retaule del Flautista: “resignació, conformitat, tengueu paciència i humilitat”.

Després hi hauria un segon bloc de causa d'aquesta contaminació amb el món que seria es desencís. N'hi ha molts que se secularitzen perquè no arriben a estar d'acord amb les línies oficials de pastoral, tenen una pèrdua progressiva de confiança amb sa jerarquia i en sa pròpia missió com a preveres, en ocasions pèrdua de sa fe, sa constatació dins l'Església de sa distància entre lo que predicam i lo que vivim, acostumats i formats com estàvem per tenir una paraula orientadora sobre tot, quedaves mut i no sabies què dir en massa ocasions. Altra gent crec que s'ha secularitzat perquè no pot pair es mal i ses contradiccions que hi ha dins l'Església, no vol que l'identifiquin amb ella. Per altra part veu que s'ha convertit en un repartidor de sagraments i en una màquina de dir misses, de cada dia més; se n'adona que sa fe té molt poca incidència dins sa vida d'es creients, es practicants. Tot això són situacions que desemboquen dins aquest desencís que parlam.

Pep Garau. *Lo únic que puc dir és que davant aquesta pregunta no tenc resposta perquè són coses que jo no he viscut. Jo vaig entrar en es seminari l'any 1978, i no puc parlar des fenomen de sa secularització d'ets anys anteriors perquè és una època que jo no he viscut. Vaig viure una altra època d'es seminari, vaig tenir de rector en Teodor Suau. Era una època més oberta, ja ens parlaven de marxisme i altres coses de més apertura. Estic d'acord amb lo que heu dit, però jo ho he viscut des de sa distància. Per tant voltros i jo partim d'un món totalment distint. Sí que crec que hi ha un moment en què sa societat assumeix una sèrie de valors, uns criteris de modernitat, arribà un alliberament de sa rigidesa que hi havia hagut, moral, sexual, plaer de viure sense coaccions que abans hi havia, desapareix aquell prestigi d'es capellà d'abans, etc.*

Seguim amb la segona pregunta.

2.- ¿La formació rebuda i interioritzada en el Seminari era apta per a exercir el ministeri? ¿I era apta per a la recerca d'un lloc de treball i la reinserció a la societat civil?

Toni Pol. *Ja he dit alguna cosa que es pot referir a aquesta pregunta, però ara, reprenent es fil, pens que és lògic que no estiguéssim preparats, sa nostra formació no estava enfocada a lo que mos esperava, de facto; mos varen educar per a una altra cosa, per dur un roquet, per encendre es ciris, i clar llavor mos vàrem trobar amb aquestes sorpreses que mos causaren frustració. I en quant a preparar-mos per fer una altra feina, encara que sentíssim parlar de capellans obrers i tot això, allà dedins no vàrem aprendre cap tècnica, ni cap ofici ni res que mos servís llavor per trobar una feina. Després també apuntaria que sa formació era més bé espiritual, individualista més que social. Jo també era una persona dèbil de formació perquè no vaig estudiar lo que tocava i m'avenia malament a ses coses, de tal manera que ara record una anècdota de quan estava en es Convictori, sota ses ordres de D. Pedro Amorós. Un dia mos va trobar “in fraganti” a en Tomeu Mulet i a mi que anàvem per la Rambla, no sé d'on veníem, no veníem de cap lloc dolent, per suposat, era ja a final de curs i no dúiem ni “bonete”, ni “gaban” ni capa i mos va passar amb un taxi que venia de s'Escola de Magisteri i mos va veure. Jo vaig dir a en Tomeu, ja veuràs com rebrem aquesta vegada. Efectivament, quan vàrem arribar es porter mos va dir: “D. Pedro m'ha dit que pugeu en es seu quarto”. I allà mos va maçolar de valent i me va dir “Pol, tu eres como una pastilla de jabón que te huye i te huye y no la puedes coger”.*

Que vos xerrava en castellà ? —demana en **Toni Bennàssar**— Sí, “comíamos piernas rojas” (cames roges) —li respon en Toni Pol—. Jo vaig trobar que era una de ses primeres definicions que vaig trobar de mi mateix com una pastilla sabó, que te fuig i te fuig i no hi havia manera d'agafar-me.

Intervé en **Jaume Sancho** dient: En aquesta pregunta crec que tots estam d'acord que no mos prepararen bé; però jo me deman si es xoc que tenguérem després amb es món real se devia ja a sa mateixa teoria de seminari tridentí, o sigui sa teoria de “separar-te” del món, “noltros no som d'aquest món”, fer clergues... Aquest concepte mateix de seminari tridentí, basat amb aquesta concepció, trob que necessàriament havia de ser un desastre.

Cil Buele. Jo pens en dos aspectes. D'una banda valor molt positivament sa formació humanística, sa formació filosòfica i teològica que vaig rebre durant aquells tretze anys, perquè m'ha enriquit.

En **Jaume Sancho** no està d'acord amb el que diu en Cil. Ell li diu: *Jaume, deixa'm acabar. D'una banda, i pertot ho dic a demés, n'estic convençut, ses eines rebudes es cinc anys d'humanitats, es tres de filosofia i es cinc anys de teologia, a mi, personalment, m'han ajudat molt. Una altra cosa és veure fins allà on m'han ajudat, i m'han ajudat a un nivell que dius bé, per això feia falta tant? No ho sé. Tretze anys són molts d'anys. D'un infant, vaig entrar en es deu anys, a un jove, vaig sortir en es vint-i-tres. Són molts d'anys. Voleu dir que amb aquests tretze anys, tot allò que jo consider que m'ha ajudat i que ha estat positiu per sa meva vida, no ha valgut per res? Per altra part tu dius i tot això que duus allà on vas, a Sant Nicolau, Santa Catalina Tomàs, Burundi, Perú, l'Encarnació, Moviment Escolta, tot això t'ha servit de res o no t'ha servit de res? A vegades m'ha servit més d'impediment que no d'ajuda, perquè realment lo que m'ajudava era lo que jo xuclava de lo que m'interessava de cadascun d'es llocs per on he passat. És a dir que n'he tret més de sa realitat que jo he viscut que de lo que vaig aprendre i viure en es seminari.*

Miquel Monroig. Sa meva experiència és entremig de ses dues dites, noltros podríem dir que som una generació un poc pont, ja que, per una part mos va tocar sa formació clàssica que vàreu rebre voltros; crec que per lo que fa a es cinc primers anys de seminari no hi ha diferència, però, ja a partir de filosofia, és quan es comencen a entreveure es canvis. Qualsevol petit canvi, per exemple i per anomenar persones, en Tomeu Bennàssar professor de sociologia i ètica, per ser un professor més obert, crea un conflicte disciplinari. Es de setè i vuitè mos rebel·lam davant D. Jaume Cabrer. Contra certes normes. Llavor a teologia ja no estudiam en llatí. Arriba en es seminari s'equip Manel Bauzá, Pau Oliver... En Manel Bauzá un poc com a cap d'estudis i que inicia una nova formació a les classes de teologia molt més satisfactòria que lo que jo puc observar des que anàveu davant.

També, a nivell personal, hi va haver un fet que també me va marcar. Alguns, jo entre ells, vàrem sortir d'es seminari, emparats p'es Verbum Dei, que començava a admetre homos. Això me va donar sa possibilitat d'estar un any a Pamplona i un any a Salamanca fent sa carrera de capellà però dins es marc d'es Verbum Dei. S'experiència fou positiva en quant an ets estudis, sobretot a Pamplona amb un professorat molt més avançat que es de Mallorca, i a Salamanca amb figures com Olegario González de Cardenal, Fernando Sebastián. Me varen ajudar moltíssim.

Destacaria també dins sa formació que ja vaig tenir sa sort que a Petra vaig tenir un vicari, D. Miquel Amorós, que va morir d'accident en es creuer de sa carretera d'Alcúdia i Búger, i durant dos anys me va preparar per anar an es seminari. Sa seva formació humanística i sa seva obertura me marcaren molt i encara m'està marcant.

També vull destacar en sa qüestió pràctica, ja que a ca meva teníem un bar, a Alcúdia vaig entrar en es món de s'hostaleria comprenent ses reivindicacions des personal treballador en aquest camp de s'hostaleria, tenint com a company en Carmel, company de fatigues, que m'ajudà en aquesta tasca. Crec que només amb lo que vaig rebre en es seminari no hauria arribat a entendre aquest món, va ser gràcies a lo que vaig veure i vaig rebre de ca nostra.

Carmel Bonnín. Tenint en compte lo darrer que ha dit en Miquel, crec que hem limitat sa formació en ets estudis. Estic convençut que quan parlam de formació entenem quelcom que va molt més enllà que es simples estudis. Jo estic content de sa formació rebuda en es seminari i mai li podré agrair lo que vaig rebre allà. Però, com ha dit en Jaume Sancho, no estic content de lo que mos ensenyaven. Per exemple a filosofia menjàvem panades i parlàvem més del Mallorca que no de s'assignatura. És ver que quan surts d'allà, surts amb un cap ben estructurat, amb capacitat de raonar i criticar, però amb uns resultats que podem qualificar com incomplets, perquè just s'ha conreat una part de sa persona humana; s'ha oblidat totalment altres aspectes de sa persona, s'afectivitat, s'intel·ligència emocional, etc. això ni ho sospitàvem. Sortíem bastant incomplets. Mos donaren una formació que era adaptada, correctament adaptada, per exercir es ministeri des de dalt, estar més amunt que es poble. I tot d'una que mos trobam amb un món que canvia constantment i ràpida, som totalment incapaços de respondre, restam desconcertats.

Són es valors que no mos ensenyaren —afirma **Domingo Mateu**— que molt hem notat a faltar i que mos abocaren a un fort conflicte.

Continua en **Carmel.** ¿Com podien —com ha dit en Toni— uns educadors, que estaven dins l'Església tradicional, formar-mos per exercir en un món que canviava? No els podem criticar perquè varen ser víctimes d'un temps i d'una història i es trobaren que havien d'improvisar. Eren fills d'una Església que tenia resposta a tot. Tot està pensat, davant això has de fer això, això està prohibit, això està permès. Era una veu d'autoritat, una veu que marcava pautes; i mos trobam llavor amb una Església que de cada dia té manco paraula perquè no té temps ni de pair lo que passa, els esdeveniments són tan ràpids, no just a nivell de bioètica sinó a tots es nivells, que Roma calla perquè no sap què ha de dir, molt manco es capellà d'un poble. No tenim resposta. Som una Església muda perquè es temps i s'història són més ràpids que noltros. Mos prepararen per ser caps d'una comunitat que mai no qüestionava es nostre paper. Posaren damunt noltros una certa protecció, a la vegada que mos pressionava mos protegia. No mos preparaven per sa vida. Crec que no era apta aquesta preparació. Molt manco era una preparació per a sa recerca d'un lloc de treball que no fos l'ensenyament de sa religió a ses escoles.

Sa sort que vàrem tenir és que en aquells moments encara no hi havia crisis, que va començar molt després. I tots, amb s'ajuda d'uns amics, d'alguns familiars o del bisbe mateix, trobarem qualque feina. Es que no tengueren aquesta ajuda ho passaren malament.

Intervé en **Toni Bennàssar:** Jo quan vos sent a voltros dos —es refereix a en Cil i en Miquel— pens que això no és es meu seminari que jo vaig viure, no té res que veure.

*Si mos referim en es seminari menor —diu en **Miquel Monroig**— entre s'etapa vostra i sa nostra no hi ha diferències. Sa vestició, de tota solemnitat, quan fèiem tercer de llatí era sa nostra primera passa cap an es sacerdocí.*

*Estàs parlant de formació quan heu xerrat de Manuel Bauzá —diu en **Toni Bennàssar**— Noltros no tenguérem res d'això. Tu, Cil, has dit que estàs content de sa formació rebuda. Jo no hi estic ni mica d'acord. Parl jo de coneixements, no de valors.*

*Jo valor positivament —afirma en **Cil Buele**— es fet d'haver passat cinc anys allà on vàrem aprendre a comportar-nos d'una determinada manera, de respecte cap an ets altres. Quan he parlat de sa formació acadèmica m'he demanat de què mos han servit aquests tretze anys d'haver estudiat lo que vàrem estudiar, i pens que això mos ha servit ben poc. Així i tot jo valor es cinc anys d'es seminari menor, es tres de filosofia i es cinc de teologia, per a mi són tretze anys que dins sa meva vida pesen molt positivament.*

*En **Jaume Sancho**, per clarificar el tema diu: Tal vegada sa pregunta és si estàs parlant de valors o si estàs parlant de coneixements rebuts fent ets estudis de filosofia i teologia, sobretot.*

*Respon en **Cil Buele**: A mi me costa molt separar una cosa de s'altra. Per exemple quan estudiam francès, matemàtiques, gramàtica, etc. es meus germans no n'estudiaren tant. A noltros mos varen ensenyar a dedicar-mos a estudiar, tres o quatre hores cada dia.*

*Intervé en **Domingo Mateu** i diu: És aquell ambient irrepètible, que mos feien fer lo que pareixia que no tenia sentit. Tal vegada en un altre ambient n'hauríem tret molt més profit que es que vàrem treure. Que de grec no en sapiguem res havent fet l'assignatura, lo mateix de filosofia, vol dir que s'ensenyança tenia molt que desitjar.*

*En **Jaume Sancho**, dirigint-se a en Cil Buele, li diu: De filosofia, en es final, tu què sabies? No només no sabíem res, sinó que lo que sabíem ho sabíem malament.*

*Respon en **Cil**: No només havíem estudiat Lògica, havíem estudiat Economia, Sociologia, Anglès, Hebreu, hi havia més coses que ses classes de D. Pep Sacanell. Hi havia més coses; jo, per exemple, haver escoltat D. Bartomeu Quetglas, dins es seu àmbit, me va ajudar a entrar dins sa sociologia, que m'ha interessat, vaig poder estudiar Ciències Polítiques i Sociologia a s'UNED. Vaig poder contrastar lo que mos deia D. Bartomeu i lo que es diu ara. Dins sa teologia, efectivament, vàrem rebre una ensenyança que no ha servit de res, així i tot no deix de valorar lo que és positiu per mi i és es fet d'haver escoltat un professor, opinions distintes. Això ha estat una situació per la qual no tothom hi passa.*

***Carmel Bonnín**. Jo vull dir que, per exemple, anglès, en Llorenç Pérez Belles Arts, en Tous Bíblia, són persones que mos han marcat en sa nostra vida. Vull rectificar lo que he dit abans, sa formació sí que tal vegada era apta indirectament per trobar feina, perquè tot aquest conjunt de valors que vàrem anar xuclant allà dedins, quan trobaves feina, per sa constància, per sa responsabilitat o per sa serietat, aviat destacaves a dins una empresa.*

Tenc es cas d'un company, condeixeble de curs, que se va secularitzar, se va casar, a ca seva no ho admetien, va venir a viure amb mi a Palmanova, en aquell temps feia feina a un hotel, vaig fer creure an es director que jo li havia donat classes d'alemany —podeu imaginar ses classes que jo li donava— i vaig fer creure que aquest homo havia estat de recepcionista a Berlín. Em va contestar que no en tenia ni idea. En aquell temps feien s'avant current, que era es resum de tot s'estat de s'hotel diari. Hi havia competència entre sa gent de recepció qui ho feia més ràpid, amb una hora o hora i mitja estaven llests; quan li tocava a ell emprava quatre o cinc hores. Es director em va dir “què passa amb aquest company seu?”. Jo li vaig dir que a Berlín feia d'informàtic. Després d'alguns anys aquest homo era director d'hotel. Hi ha una qualitat humana, uns valors, un sentit d'es treball, una responsabilitat. Mos preparaven indirectament.

*Això està dins es món des valors —diu en **Toni Bennàssar**— Si jo he de parlar d'es Seminari amb tota sinceritat puc parlar positivament d'es valors que allà vaig aprendre; sobretot es sentit de transcendència, m'ha marcat moltíssim, es companyerisme, sa sinceritat... Ara estudis...!!*

Toni Pol. *Hi ha un altre aspecte que crec que no s'ha anomenat; és que, a més d'es valors per una part i es coneixements per s'altra, hi ha una cosa entremitja que és sa metodologia pràctica, tècniques d'estudi. Jo pens que un sistema, per dolent que sigui, si arrossegues es cul tretze anys per allà, qualche cosa bona has de treure, per força. És ver que som deficitaris en coneixements, en tècniques, per ventura no tant en valors, però en conjunt jo trop que hem fet miracles, a dins sa vida pràctica hem fet miracles; i an es qui mos varen manejar els-don les gràcies de tot, perquè trob que varen fer miracles.*

Miquel Monroig. *Reafirmant lo que deia en Carmel, vull exposar lo que em va passar a mi. Jo vaig començar a Deixalles de xofer perquè no hi havia res més. Me vaig secularitzar, vaig fer tres o quatre mesos en es Projecte Home, a prova a veure si la cosa anava bé. Va ser massa dur per mi lo d'es Projecte Home. En aquell temps hi havia una plaça, com he dit, a Deixalles. Jo la vaig agafar. Es cap de tres anys era es Gerent de sa Fundació Deixalles i era fundador de Deixalles a Felanitx i a Artà. No era cap expert en números.*

*Està clar —diu en **Jaume Gual**— jo crec que de formació intel·lectual i de coneixements, no n'hem de parlar, però sí de valors. Jo, personalment es domini i es control damunt mi mateix, autocontrol —allò que mos deien, fermar s'ase allà on vol es senyor— m'ha ajudat molt al llarg de sa meva vida. Tenc un exemple molt clarificador. He fet feina molts anys atenent gent a un despatx. A vegades acudien al departament d'Inspecció educativa persones amb problemes i no hi havia s'inspector de guàrdia, mai no vaig consentir que aquella persona se n'anàs sense ser atesa, encara que jo no en tenia cap obligació. Això crec que és una manera de ser que vaig rebre en sa meva formació.*

*Quan a un al·lot —diu en **Jaume Sancho**— l'agafes tretze anys, sense més sortida que estudiar o estar allà dins , o estudiaves o t'avorries, no hi havia més sortida. Amb moltes*

hores d'estudi, classes, etc. Aquest sistema qualche cosa positiva t'ha de deixar, per dolent que fos.

Pep Garau. Jo m'hauria de centrar més en sos problemes que vaig tenir quan em vaig decidir a secularitzar-me, perquè sa meva formació acadèmica va ser bastant bona. Personatges com en Tomeu Bennàssar, en Gabriel Amengual, el P. Toni Oliver, Teodor Suau i altres mos donaren una visió molt realista i diferent de sa que voltros vàreu rebre. Per altra part quan vaig entrar en es seminari feia es servici i era cabo d'Artilleria, ja venia rodat.

Passam a la tercera qüestió.

3.- Una vegada decidits a la secularització, quins foren els principals problemes a resoldre: a nivell personal, a nivell familiar, a nivell social, a nivell de feina, a nivell de parella, és a dir la feina, l'amor, la por, la soledat?

Quin fou el paper de la Diòcesi?

Cil Buele. Jo me secularitz l'any 82. Arriba un moment que dius: jo he de tallar amb allò que és contradictori amb allò que jo crec. Vaig a parlar amb el bisbe i li dic que jo faig comptes no seguir per aquest camí i ell mateix s'ofereix a ajudar-me per seguir es camí que jo crec que he de seguir. Dificultats? Lo que més me costà va ser trencar amb lo que has viscut i començar una etapa nova.

Toni Pol. Jo personalment he de dir que no sé si estic secularitzat. Jo ho vaig demanar, però encara no m'han contestat, crec que era l'any 1977. El P. Seguí m'ho va arreglar tot; però jo no puc demostrar que m'ordenassin ni que me desordenassin; no tenc cap paper. Només ho vaig conèixer amb ses nòmines que, sense dir-me res, molt abans de demanar la secularització, ja m'havien llevat d'es llistat. L'església oficial, des de la Cúria, el bisbe, etc. em tenien ignorat. No va passar lo mateix amb els meus companys, amb ells vaig mantenir les relacions i l'amistat.

Jo vaig telefonar an Toni Fullana —diu en **Toni Bennàssar**— si me volia deixar una llista d'es capellans secularitzats. Em digué: “no existeix això, no ho saben, ningú no ho sap; però jo en vaig fer una, jo en tenc una feta meva i tal vegada hi falta qualcú, crec que en falten pocs”. Vàrem quedar que un dia aniria a cercar-la. Vull ressaltar que és feta seva. No existeix una llista oficial. (Aquesta llista la trobareu a aquesta mateixa revista).

Miquel Monroig. Permeteu-me un petit incís. Avui a Petra s'ha mort una al·lota de sa meva edat que havia estat monja. Crec que es problema de ses monges secularitzades és més sagnant, perquè ni se'n parla; que jo sàpiga no estan organitzades. Jo hi pensava quan venia. Aquesta dona que va ser franciscana un bon grapat d'anys, avui ningú no pensa amb ella.

A mi me consta —diu en **Jaume Sancho**— que ses monges que han sortit d'es convents tenien molt manco armes per defensar-se, laboralment, econòmicament, i ho han passat molt malament. Són moltíssimes més que es capellans i ho han passat molt pitjor que ells.

Toni Pol. Jo no he arribat a saber quina dependència contractual teníem amb l'Església en l'aspecte econòmic. Noltros fèiem un servici, bé o malament, però l'Església com a tal quin vincle tenia amb noltros per això? S'Estat mos pagava sa nòmina que mos ingressaven, però res més. Quan ja vaig anar a estudiar a Roma, que vaig veure una porta oberta, per cert me va anar molt bé perquè vaig tenir una sortida; però no tenia cap doblar ni un. Me'n vaig anar allà amb s'idea que, quan vendria per a Nadal, trobaria en es meu compte sa nòmina de tres mesos que m'ajudaria a pagar-me s'estància a Roma. Vaig venir aquí i vaig anar en es banc i no hi havia res. S'ànima em va pegar en es peus. Vaig demanar explicacions i no en vaig aclarir cap. En Rafel Serra no en sabia res, i en Fullana tampoc.

És molt fort lo que diré —diu en **Toni Bennàssar**— Jo crec que sa imatge que tenen de noltros alguns d'es jerarques, no tots, és que som un desertors.

Miquel Monroig. Crec que sa figura de D. Teodor canvià un poc sa panoràmica en quant a acollida de part de l'Església oficial de Mallorca. Jo, concretament, me vaig sentir acompanyat per ell que sabia tot es meu procés, me va ajudar fins i tot en s'aspecte psicològic, vàrem agotar tots es mitjans. Fins i tot em donava uns doblers per pagar-me es viatges que feia a Barcelona i tot d'una m'oferí un lloc de professor de religió. Amb això vull dir que sa meva secularització, en aquest sentit, va ser menys traumàtica que sa que vàreu viure alguns de voltros.

En relació a s'intervenció de l'Església oficial —diu en **Jaume Sancho**— estic un poc desconcertat: Uns te diuen que s'intervenció del bisbe fou molta, per exemple en Biel Pérez va dir que el bisbe Teodor va anar a parlar amb sa mare. Alguns foren tractats molt bé i uns altres tractats a coces.

Toni Pol. El venerable Teodor, tan alabat per molta de gent, feia parts i quarts. A mi mai m'han demanat com m'anava, mai.

En es meu cas —diu en **Jaume Gual**— entenc sa postura del bisbe Teodor. Me vaig secularitzar quan ell encara era bisbe d'Eivissa i havia de venir a Mallorca, el bisbe Álvarez Lara se n'havia anat. Vaig anar a parlar amb D. Teodor a ca ses monges d'es sordmuts, la Puríssima. Em digué: “mira, has de deixar de fer escola a sa Pobla, jo te cercaré una feina per Inca”. Jo encara l'esper a sa feina a Inca; vaig tenir sort perquè es col·legi de sa Pobla, on feia feina, era un col·legi laic, i em va mantenir es lloc de treball. Crec que hi ha diferents accions per part de D. Teodor, en certa manera contradictòries. Jo l'entenc en aquell

moment d'impàs. Però jo també feia classe a Alcúdia a ca ses monges agustines, i quan acabava es curs, en es mes de maig, em digueren que per a's proper curs no comptaven amb mi. He sabut, després, que es paper de dispensa posava que es secularitzats no podien fer classe a un centre de l'Església.

Pep Garau. Sa meva experiència no va ser amb D. Teodor, ja hi havia el bisbe Murgui. S'experiència va ser terrible i tremenda. Era un adolescent de bisbe, què vols que et digui? Va ser una cosa molt dolorosa. Per una part quan hi vaig anar, me va tractar cordialment, el vaig abraçar; però per altra part em ficà sa ganiveta per s'esquena avisant per tot arreu dient: "no l'admeteu an aquest". Fins i tot es seus vicaris generals també feren lo mateix. Pertot on anava trobava ses portes tancades. Tanta sort que vaig poder entrar de professor de filosofia en es Lluís Vives, per influència d'un amic meu seglar de Palmanyola que coneixia es director. Va xerrar amb jo i mos posàrem d'acord. Jo ja era llicenciat, vaig anar a Roma, després d'estar cinc anys al Perú. Quan me vaig secularitzar jo era director del CETEM.

Toni Pol. En es meu cas va coincidir quan el bisbe Teodor ja era aquí perquè un moment hi eren tots dos, D. Teodor i D. Rafel Álvarez Lara. Jo sé que en algun moment vaig xerrar amb algun d'ells dos, molt abans de decidir sortir. Jo des del 72, que va ser quan me'n vaig anar a Roma, vaig deixar d'exercir litúrgicament es sacerdoci i llavors, en aquest temps, vaig tenir algun compromís, una boda o dues, que no podia dir que no, i com a d'estraperlo ho vaig fer. Com que jo no vivia en concubinat, sinó ben lliure a ca nostra. Quan vaig trobar sa meva companyera i vàrem decidir casar-mos, llavor vaig anar al Pare Seguí i vaig presentar un formulari, exposant ses meves raons, que no sé ben bé quines eren. Falta d'identitat sacerdotal.

Pep Garau. Jo no podia exercir de professor de religió, m'ho va dir el bisbe Murgui, perquè vivia en pecat mortal, jo i sa meva dona també. Tots dos estàvem cremats i jo ja sentia olor de socarrat.

El Pare Munar —**diu en Toni Bennàssar**— va dir a una tia meva monja que jo no em podria salvar. Imaginau-vos es sofriment de sa meva tia.

En **Jaume Gual**, dirigint-se a en Pep Garau, li diu: A tu te va anar bé, que ja havies fet es servici. Jo que hi vaig haver d'anar a fer-lo amb 29 anys, casat i amb una filla. Estiguérem plegats a Son Suredeta, en Pep Arbona, en Joan Binimelis (que al cel sia!), i jo. En Joan va tenir bo i passà molt de temps acudint a ca's capità de sa seva companyia fent una estàtua de sa seva dona. En Pep Arbona i jo estàvem a "Servicios religiosos" amb dos castrenses. Un molt comprensiu, en Campillo i un molt estufat i molt distanciat de noltros, en Juan José Alemany, aquell que aguantava es rossegall del bisbe Enciso quan era es seu capellà d'honor. Vàrem jurar bandera, amb sos beneits que no sabien marcar es pas, i amb sos malalts en es menjador des campament.

Quan et cridaven a files, essent seminarista, sorties "Exento por religioso", però quan et secularitzaves i el bisbe, o qualque persona malèvola del seu entorn, comunicava que ja no

eres "religioso" et cridaven i te declaraven "Útil para el Servicio". Jo tenc dues cartilles militars, una de verda i una de blanca. Però, per lo que s'ha dit que el bisbe feia parts i quarts, hi va haver companys secularitzats que no varen fer es servici, supòs perquè no foren donats de baixa com a "religiosos".

Intervé en **Rafel Servera** i diu: Volia simplement enllaçar sa primera part de sa pregunta amb sa segona, allò que s'ha dit de sa formació, d'es valors, de s'ensenyança, amb sa segona part d'aspecte més "personal" A mi lo que me crida s'atenció és que tots es que vàrem viure una època de més enrere —en la dècada dels 50 i 60— vàrem esser formats en un món bastant tancat i, a més, un mon d' homos. És curiós que no hem parlat de ses dones que ho passaren molt pitjor que ets homes. Per què? Perquè es capellans mos formàrem per "bastar-mos", o sigui que dins noltros estava empaltada sa convicció que mos n'haviem de sortir sols. Que esser capellans era donar, ensenyar, però, sobretot, tenir únic i exclusiu,

un lloc que ningú mos podia llevar. No feia falta, per tant, ésser ajudats. Sostenguts p'es nostros propis mèrits, havíem de poder sortir endavant. Ho hem passat malament però qui més qui manco se n' ha sortit endavant degut an aquesta formació contundent que vàrem tenir de "bastar-mos". Una formació per esser homos, és a dir, per donar, per manar i fer . Ben a diferència de ses dones que en aquell temps estaven més fetes per rebre, acollir i respondre. Jo me deman per què es capellans, tant es qui continuen com es qui hem sortit, no mos hem deixat ajudar, i mos n'hem volgut sortir p'es nostro compte així com fos, per damunt tot? Llavors és quan se planteja s'aspecte més **personal** de cada un, és a dir, es tema de sa soledat, perquè voler bastar-se un mateix, sense necessitar ningú, implica una gran soledat; i és que es rebre, mostrar-se humil i acollidor, perquè necessites d'ets altres, és molt més difícil que pretendre bastar-se... I si es qui hem estat formats per bastar-mos mos demanàssim: I tu què creus? que és més fàcil estimar o deixar-se estimar? Jo diria que és més fàcil estimar que deixar-se estimar; com és més difícil deixar-se ajudar, o deixar-se trobar que fer, fer i fer...

No podem oblidar —perdonau que insistesqui— que sa nostra ha estat una formació d'homos, on ses dones han tengut poc que fer. Tant s'aprenentatge, que en certa manera és pot dir que ha estat bo, com sa formació i es valors, són molt masculins i això en part, paradoxalment, si bé ens ha ajudat perquè hem exercit sa nostra empenta i qui més qui manco se n'ha sortit bé, també mos ha desfavorit. Hem quedat xapats, un poc escindits. Això també explica lo que molts des capellans que han sortit no vulguin parlar de res que tengui que veure amb so fet d'haver sortit. "Mira, solen dir, això és un assumpte meu, a qui li importa?, no se tracta de llevar terra de damunt, deixa-ho així com està...". És difícil. Per això crec que aquestes reunions, com sa que feim, ara tenen una gran riquesa en sa mesura amb què anam parlant de tot això amagat i mos anam enriquint.

Passam a la qüestió següent.

4.- Quin fou el paper dels condeixebles i dels amics capellans?

En **Toni Bennàssar** diu: *Hi ha hagut cursos que no han admès es condeixebles secularitzats a ses seves reunions.*

Toni Pol. *Amb sos de sa meva promoció, es condeixebles que deim, mai no he tengut problemes. Hi havia dos grups en es nostro curs, que se varen definir molt bé en es convictori. Un era “Los cinco latinos”, en formava part jo, en Tomeu Mulet, en Tomeu Bennasar, en Jaume Santandreu i no record qui més. A s’altre grup li dèiem es “Barrio gòtic”, constituït p’en Rafel Serra, en Jaume Solivellas, en Miquel Lladó (que al cel sia!), en Pedro Pou (que al cel sia!) que contemporitzava, era des “Barri gòtic” però volia venir amb sos llatins, i en Toni Alzamora. Jo me vaig sentir ben tractat i ben acollit per tots, encara que hi havia diferències entre s’acolliment des “Barrio gòtic” o de “Los cinco latinos”. Qualcú li demana per en Toni Ferrer, i en Toni diu: No, aquest anava independent, era per Salamanca. Vàrem continuar fent un dinar anual. Ara s’ha perdut, quan vàrem fer ses noces d’or vàrem dir que ara ja bastava.*

Carmel Bonnín. *Tornant un poc enrere. En referència a lo que ha dit en Rafel, voldria afegir que crec que ses dones mos han espavilat, amb això crec que s’ha dit tot. Mos han aportat sentit comú i realisme. Intervé en **Domingo Mateu**, que és del mateix curs, i diu: Han suplrit sa manca que hem patit noltros.*

Continua en **Carmel** dient: *Una persona, quan em vaig secularitzar, em deixà de saludar. Amb tots es companys des curs he tengut sempre molt bones relacions. En tenim cinc de morts i ara no sé quants som es secularitzats.*

Cil Buele. *En es nostre curs som quinze. D’es quinze n’hi ha dos de morts, en queden tretze i d’es tretze n’hi ha vuit de secularitzats i cinc que continuen, dels quals n’hi ha dos que passen olímpicament, però amb sos altres mos veim amb freqüència. Ses relacions personals amb sos condeixebles sempre han estat bones. En moments difícils i quan vaig prendre sa decisió de secularitzar-me, em donaren suport.*

En relació a lo que ha dit en Carmel de ses nostres dones, pens que a sa reunió haurien d’haver intervengut dones secularitzades i dones de secularitzats, que sens dubte haurien enriquit molt sa trobada. Crec que aquests tres elements tendrien molt per aportar a sa societat nostra. En quin sentit? Noltros mos vàrem preparar per actuar d’una determinada manera que en aquest moment no som o no exercim d’aquella manera. Això ha estat gràcies a sa presència d’una dona que a mi m’ha ajudat a ser així com som. En es meu cas són dues dones. Sa primera que va morir en es 42 anys i sa segona que ha mort ara fa tres setmanes. Crec que sa vida d’aquest clergue està molt més marcada p’es temps que he viscut amb aquestes dones que no amb sos altres. En es meu cas tant amb sos aspectes de laic, social i religiós. Sa primera dona me va obrir tant ets ulls a una altra manera de viure sa fe amb molta més implicació de cara a no ser tan clerical, però essent més espiritual i més religiós.

Toni Pol. *Jo hi estic totalment d’acord. Vaig aprendre més valors amb sa meva dona que no en tots ets anys de seminari. Generositat, servici an ets altres, comprensió, l’ajuda mútua etc.*

Ara precisament en parlàvem. Mos hem secularitzat i ni una parauleta de sa jerarquia, un gest de comprensió, un comiat, una ajuda moral, com te va aquesta nova vida? Res de res.

En **Jaume Sancho**, més taxatiu, afirma: *Per a ells deixaves d'existir, desapareixies, t'esvaïes, tant per bé com per mal. Havies "emigrat" a un altre món, que no era es seu. Fins n'hi havia que et posaven a una llista de "difunts". I gràcies a aquesta llista encara avui podem sabre es noms i es nombre des secularitzats. Si no, fins i tot això no sabríem.*

En **Carmel** afegeix: *Com diuen a Perú, "no se encuentra".*

Toni Pol. *Ara que ha sortit sa paraula desertors, lo que diré és una qüestió menor, no sé si val la pena de treure-ho a rotlo, jo proposaria, és una proposta quimèrica, un brindis an es sol, però sa paraula secularitzats no m'agrada gens perquè té unes connotacions com a negatives, d'exclaustrat, de degenerat, com si fóssim una espècie esporgada que no ha pogut aguantar dins sa panera; au, fora!*

Carmel Bonnín. *Aquesta paraula de secularitzat l'empram noltros i ses persones d'església, sa gent diu, aquest ha sortit. Es rector Sureda an es nostre curs mos deia dues coses: que ses corrents d'Europa costipaven, "alerta"; i segona, que érem un curs de seglars, és a dir, que no teníem esperit sacerdotal. Va ser "profeta en su tierra".*

Pep Garau. *Jo amb so meu curs me duc molt bé perquè som tot sol. —S'esclat de rialles ha estat sonor—. Llavors una altra cosa puc dir: és meu procés no va ser primer perdre s'ingenuïtat i després sortir", sinó que vaig sortir i llavors moltes vegades he perdut s'ingenuïtat. Una per sa dona, i una altra perquè descobreixes unes coses que tu dius, és possible? Amb sos meus amics me duc molt bé, sí que hi ha un grupuscle d'es que sí vull contar una anècdota. Quan duia uns mesos de casat, mos varen convidar uns amics nostres que eren homosexuals, hi havia altres parelles. Sopàrem i quan ja dúiem un parell de wiskys vàrem començar a xerrar i ells varen començar a dir noms de capellans, noms i llinatges, que eren homosexuals i jo deia, no aquest, no és possible. Sí, sí, deien ells. Jo en un moment donat vaig dir: escolta, això és molt fort.*

Qualcú va suggerir, mig en broma i mig en "serio", que en el proper número de Modèlics i modelicons es dedicàs als capellans homosexuals...

En **Jaume Sancho** va intervenir, dient: *Un monogràfic tal vegada no, però algun article sobre sa doble vida d'alguns capellans podria ser ben convenient. Crec que, si es tema es tractàs bé, podria ser ben interessant i no importaria gens posar cap nom ni un. A mi personalment no m'interessa cap nom, però sí es fenomen de gent que ha de viure una doble vida, per tot lo que això suposa: Fas una cosa que per altra part afirmes que no ha de ser així, prediques lo que no creus, "fes lo que te dic, però no facis lo que jo faig".*

Per ventura ha arribat s'hora de parlar-ne d'aquest tema, perquè sa hipocresia és un càncer per l'Església. Si t'has d'oposar an es celibat, fes-ho obertament i donant sa cara.

Es continua parlant del tema amb opinions dels assistents sobre la conveniència o no de parlar de la doble vida dels capellans: Alguns creuen que és un tema delicat i altres que ja és ben necessari que se'n parli.

En **Toni Bennàssar** conta un fet personal i diu: *Un capellà, quan va saber que jo me secularitzava, me va dir: "Escolta, Toni, ¿què és per una dona que surts?". Jo li vaig dir que no; ell va afegir "perquè si és per una dona no importa que surtis".*

Aquestes paraules d'en Toni varen provocar unes fortes rialles. En **Jaume Sancho** pren la paraula i diu: *Això sembla que és molt més freqüent de lo que pensam i a mi me resulta molt preocupant, més que res, per sa falta de transparència. No pes celibat en sí.*

Carmel Bonnín. *Quan en Rafel Servera parlava de soledat, he pensat en ses dues pinzellades que havia preparat: Es preveres que són més lliures, fa temps que han solucionat es problema i es que són més apocats, duen una doble vida i moren d'un infart.*

Miquel Monroig. *Jo, no ho puc demostrar amb papers i som conscient que lo que diré és un poc fort. Jo vaig tenir sa sensació, un poc amb lo que ha dit en Toni Bennàssar, que fins i tot el bisbe, em presentava com una darrera alternativa sa de seguir, malgrat es problemes que jo li havia plantejat. Vaig dir an el bisbe que jo volia deixar es ministeri i que anàs cercant un substitut per Binissalem. Passaren dos mesos i no m'havia dit res. Després li vaig dir: D. Teodor, jo en haver passat sant Jaume me'n vaig. Així ho vaig fer i me'n vaig anar de vacances. En aquest temps vaig conèixer una al·lota de Petra i vaig seguir sa relació amb ella que no mos coneixíem abans. El bisbe se va espavilar i va començar a cercar i, abans de sa veremada, va trobar en Toni Garau perquè anàs allà. Però jo vaig tenir s'intuïció que volia que seguís perquè em digué: "Ai, llàstima, tenia un càrrec que he oferit ara, però el te donaria a tu". Com si digués, si no surts, tendràs aquest càrrec. Va ser lo únic que em va fer mal de D. Teodor. Jo amb ell vaig jugar molt net. Ell sabia, passa per passa, així com havia fet es procés. Vaig tenir intuïció com si em digués: "Tu, pots seguir amb aquesta dona, però no ho facis públic".*

Toni Pol. *Però ¿que no hi ha casos actualment a Mallorca i ja fa estona? Públicament, i saben que estan aprovats pel bisbe. Hi ha casos de capellans que viuen en concubinat, o lo que se digui, i tenen sa bendició episcopal.*

Intervé en **Toni Bennàssar** i diu: *Lo que deia en Pep Garau no era amb una dona era amb un home.*

Pep Garau. *En aquell sopar un va dir que havia anat a veure sa processó del Corpus i va dir: "jas, jo ahir vaig dormir amb aquest". Es referia a un capellà que assitia a sa processó i el va reconèixer.*

Passam endavant i plantejam la cinquena qüestió.

5.- Quina ha estat la vostra postura o reacció en relació a l'Església ?

¿ Rebuig, col·laboració o indiferència?

En **Jaume Sancho** fa la següent reflexió: *Jo crec una cosa, i és que molts de secularitzats han dimitit de s'aspecte religiós o clerical, però no com a cristià, perquè moltes vegades aquestes mateixes persones se dediquen després a fer tasques socials d'un sentit cristià. Està clar que hem deixat unes tasques, unes coses. Moltes vegades hi ha una dimissió d'ets aspectes especialment religiosos o clericals, però sa part fonamental un la se n'ha enduit amb ell, no n'ha dimitit. No vol dir tots, perquè sempre hi ha de tot, però molts.*

Cil Buele. *Sí. No hi ha dos casos iguals. En es meu cas, d'es des primer dia fins avui mateix, m'estic considerant creient, practicant, col·laborador en aquelles iniciatives d'Església que consider que són valuoses o que valen la pena fer, i sé que hi ha altres companys meus condeixebles que no van per aquest camí, que han trencat absolutament i l'Església no els importa per res. Com col·labor? Així com puc, des de tocar l'orgue a santa Catalina Tomàs, participant amb sa parròquia en lo que faci falta, i darrerament fent misses per sa meva dona que va morir ara fa quinze dies.*

Toni Pol. *Jo personalment, amb aquest aspecte de col·laboració en faig qualque vegada. Vaig a cantar amb so cor parroquial, però no vaig a missa. En relació a ses creences que tu Cil parlaves, distingo: de ses que vàrem estudiar en es seminari, ni una, bé, en salvaria qualcuna. M'he hagut de reconstruir, un poquet, aquesta estructura de transcendència i he trobat una solució que a mi me va bé. Es tema és molt complicat, qui és Déu? Basta veure lo molt que s'ha escrit. Ara bé, un tema que afecta a tanta gent, pens que no pot ésser complicat, hi ha d'haver una solució senzilla i jo m'hi he apuntat. M'he llevat de damunt tots aquests problemes d'heretgies i de coses dolentes d'aquestes i visc en pau amb mi mateix, amb sos altres, amb sa naturalesa, amb ses lleis de sa naturalesa; els escolt fins aquí on puc. Tenc contradiccions, però ho he reduït a una fórmula de viure tranquil i morir-hi, si pot ser.*

En **Toni Bennàssar** aporta la seva opinió i diu: *Sa meva postura és semblant a sa d'en Cil. A nivell de creença jo me sent cristià i és una cosa que la tenc molt present durant es dia. A nivell de celebració, m'agrada celebrar sa meva fe. A vegades m'enfad, i surt empipat de lo que sent, però això no m'impedeix anar-hi. Tenc una facilitat de desconnectar, quan una cosa no m'agrada, desconnect: En es final de s'homilia de vegades no sé què és que ha dit, perquè jo he fet sa meva.*

*Jo, quan vaig a missa, —diu en **Jaume Sancho**— me trob un estrany, no connect amb ningú ni me puc sentir psicològicament formant comunitat. Ara si feim una celebració, per exemple,*

amb sos condeixebles – no en feim moltes però de tant en tant – allà m’hi trob molt bé, perquè hi ha un clima de germanor que no trob en ses altres celebracions.

Carmel Bonnín. *És insuportable anar a una missa. Es noranta nou per cent de vegades, si hi vaig, surt. Tenc al·lèrgia a ses celebracions, perquè manca qualitat humana d’es qui parla, poca preparació, sempre és lo mateix. Sa meva filla major, quan tenia devers 18 anys, un dia vàrem anar a missa tota sa família, em digué: “mira, papà, no vull sentir un motoret”. No hi ha tornat pus.*

Toni Pol. *Ses celebracions tenen un aspecte de socialització que està molt bé, és molt bo; divinament no ho sé, però sí humanament i si és humà és diví.*

*Tu, Cil, en aquest sentit de fe, —diu en **Domingo Mateu**— pens que tens raó en s’aspecte de dedicació a obra social i esperit cristià.*

Miquel Monroig. *Jo venia de Binissalem que en Toni coneix. Passar de Binissalem a Petra, a més de ser a Petra una persona rara, no tenir cap càrrec, per mi va suposar anar 200 anys enrere. A Binissalem havíem fet un procés interessant de trobar un camí de futur, i a Petra me vaig trobar amb en Tomeu Ramis; això va suposar un “desenxufament”, tot i que me sentia molt realitzat perquè feia feina a Deixalles on no solament era una feina diària, sinó que hi havia molt d’extres que absorbien molt. Llavors vaig deixar Deixalles i part de professor de religió; tot i així no mantenia cap entusiasme molt fort per a sa pràctica religiosa en es meu poble, tant per sa gent que ho duia, com per sa generalitat del Papa Joan Pau II, que no era sant de sa meva devoció. A partir del Papa Francesc s’ha obrat almanco un canvi d’animació i d’aire fresc, que estic, en aquests moments, col·laborant activament amb sa parròquia de tal manera que ha arribar es moment que qualcú confon si es rector de Petra som jo o es frare de torn per sa implicació que hi ha de part meva. S’altre dia vaig tenir una ciàtica i no vaig ser a sa processó del Corpus i demanaven per què no hi era en Miquel “Roquet” a organitzar sa processó.*

Pep Garau. *En Bruno Forte que és un teòleg un poc sospitós d’esquerra, és un home fi, diu que un cristià és aquell ateu que s’esforça cada dia per creure. Es meu Déu de Jesús és es Déu d’Israel, també. Israel vol dir s’homo que lluita amb Déu. Jo vendria per aquí. Adoració però lluita, esforç, mem tu qui ets? I tu què fas? Per què ses coses van per aquí? Jo, respecte a sa col·laboració, m’he oferit un parell de vegades, però ja no ho faré mai. Me varen dir sí, sí, ja t’ho direm.*

*Pren la paraula en **Jaume Sancho** fent referència al que en Pep ha dit. M’hagués agradat que haguéssim parlat d’aquest darrer tema: Hi ha una falta extrema de col·laboradors, tu t’ofereixes per col·laborar i passen de tu... Què hi ha d’amagat aquí enmig?*

Cil Buele. *S’estimaran més ordenar diaques.*

*Jo tenc una anècdota que me va passar sobre aquest tema —diu en **Toni Bennássar**—. Jo som de Sencelles. Es rector era en Pep Cerdà que ara és es rector de Felanitx. Ell i es vicari se n'anaren no sé on. Hi havia d'haver missa i no hi havia ningú per dir-la i me varen demanar si jo volia organitzar una celebració de sa paraula. Jo vaig dir que sí i ho vaig preparar i ho férem, vaig fer una homilia. Sa gent va participar. Després d'un parell de dies em va dir una persona, que ho sabia d'es rector (no va ser es rector que m'ho va dir): “el bisbe ha prohibit en es rector que te torni dir que tu presidesquis una celebració, perquè tu no ets capellà”. Un altre ho podia fer. Ja fa un parell d'anys això, era el bisbe Murgui.*

*Jo crec que no interessa —diu en **Jaume Gual**—. Jo no sé, m'imagín perquè actua per lliure, com no han aturat a en Guiem Ramis que imparteix conferències sobre Sagrada Escripura. Crec que si l'haguessin pogut aturar ho haurien fet. Ara bé, per què no interessa? Jo pens que és perquè, a més de tenir fidelitat a lo que marca l'Església de cara an es secularitzats —tal com dèiem en relació a donar classes de religió—, tenen por que ses nostres actituds i accions que facem puguin despertar aquesta Església que està totalment adormida, que es pensen, els seus bisbes i capellans, que amb ses processons de Setmana Santa, del Corpus, sagraments que són festes socials, etc. ho tenen tot solucionat i no veuen més lluny que es nas, amb aquestes coses se senten confortats i així va bé.*

*En **Toni Bennássar** conta una altre fet. Se va morir a Sencelles D. Felip Alzina, que havia estat es rector de quan jo era seminarista. Jo l'apreciava molt, encara que aquest home tenia unes idees d'abans de Trento. Vaig preparar un escritet per llegir en es seu funeral que va dir el bisbe Murgui. No me deixaren llegir-lo. No va ser el bisbe que m'ho negà, va ser una persona de prop del bisbe que em digué “no vull que el llegesquis” Jo li vaig demanar es per què i em contestà, “perquè no me fii”. Aquesta persona ja és morta i en reconeixement seu he de dir que, abans de morir, em va demanar perdó.*

***Miquel Monroig.** Fa poc es va morir un amic meu de Muro, també era amic d'en Jaume Obrador Soler. Vàrem preparar un escrit per llegir-lo en es funeral. Ho diguérem en es rector i digué que primer el volia llegir. El va llegir i va dir que una frase no es podia dir perquè era d'un poeta i no era de sa Sagrada Escripura.*

Jo també, com ha dit en Pep, vaig passar per sa mateixa situació. Vaig anar en es vicari general i li vaig dir: Mira, ara jo m'he jubilat, si heu de menester cap servei per aquella zona no tenc cap inconvenient en fer-lo, podeu comptar amb mi. Encara esper resposta.

.....

*Acabam la trobada amb una xerrameca en la qual en **Toni Pol** diu: Estic molt content i molt agraït a tots, no només an es presents sinó també a ets absents: A n'es que hem marmulat, professors d'aquesta ensenyança tan esotèrica, també els hem d'agrair perquè feren tot lo que sabien, pobre gent. D. Pep Rosell, D. Pep Sacanell, etc.*

Quan en Miquel Monroig sent el nom de D. Pep Sacanell, encara en conta una i diu: *Noltros li vàrem fer una vaga a D. Pep, una vaga de no deixar-li contar xistes*. Tothom esclafeix a riure, “*el vàreu matar, això va ser cruel*”, va dir en **Toni Pol**. En Jaume Sancho demana “*quina tècnica empràreu per aconseguir això?*” i en **Monroig** li diu, “*no rèiem i li demanàvem preguntes de lògica*”.

Acabàrem amb una bona rialla, i en nom de l'Equip de Redacció, agraïrem la col·laboració dels convidats. Després anàrem a fer unes fotos per immortalitzar la trobada.

Consell de redacció

Enregistrament i transcripció: Jaume Gual

Fotografies: Biel Rosselló

Secularitzacions clero diocesà de Mallorca

(1966 - 2016)

Antoni Fullana Moragues

01	Juan Borrás Cardona
02	Lorenzo Pérez Martínez (+)
03	Bartolomé Parera Galmés
04	Juan Pallicer Flaquer (+)
05	Bartolomé Nadal Cifre (+)
06	Bartolomé Amengual Malet (+)
07	Gaspar Reynés Ripoll (+)
08	José Mesquida Mascaró (+)
09	Antonio Pericás Ordinas
10	Pedro Adrover Rosselló
11	Vicente M ^a . Caimari Fiol (+)
12	Bartolomé Pascual Umbert
13	Mariano Cortés Cortés
14	Miguel Juliá Prohens
15	Pedro Barceló Barceló
16	Juan Mateu Brunet (+)
17	Mateo Grimalt Sureda
18	Jerónimo Fito Cantó (+)
19	Miguel Mascaró Fullana
20	Vicente Jasso Garau
21	Juan Mora Oliver
22	Jorge Solivellas Perelló
23	Guillermo Bibiloni Vich (+)
24	Jaime Muntaner Rullán
25	Sebastián Franch Ballester (+)
26	Francisco Bonnín Aguiló
27	Guillermo Parets Crepi
28	Juan Binimelis Vaquer (+)
29	Gabriel Tomás Marimón (+)
30	Manuel Miró Piña
31	Juan Salas Santandreu
32	Antonio Nicolau Truyol (+)
33	Jaime Gual Mora
34	Sebastián Estarás Ripoll (+)
35	Sebastián Palmer Calafell (+)
36	Saturnino Pesquero Ramón
37	Jaime Tomás Vadell (+)
38	Gabriel Vilanova Bisquerra
39	José Arbona Alcover
40	Jaime Obrador Soler
41	Bartolomé Socías Pol
42	Gabriel Rossiñol Verd (+)
43	Bartolomé Gomila Jaume
44	Juan Bestard Pons
45	Andrés Juliá Rosselló (+)
46	Jaime Darder Caldentey
47	Guillermo Ramis Moseny
48	Domingo Mateu Conti
49	Jaime Terrasa Salom (+)
50	Pedro Munar Carbonell (+)
51	Jaime Vives Cañellas
52	Jaime Cañellas LLompart

53	Antonio Perelló Nebot
54	Mariano Moragues Ribas de Pina
55	Antonio Pol Marcús
56	Jaime Sancho Gili
57	Pedro Barceló Gelabert
58	Bernardo M ^a . Sampol Fiol (+)
59	Gabriel Gelabert Mascaró
60	Andrés Obrador Siquier
61	Juan José Alemany Escamis
62	Antonio Mas Colom (+)
63	Francisco Suárez Riera
64	Juan Caldentey Barceló
65	Bartolomé Forteza Pujol (+)
66	Mateo Cladera Matas
67	Pedro Ramis Mut
68	Carmelo Bonnín Cortés
69	Rafael Servera Blanes
70	Francisco Caldés Mas (+)
71	Bartolomé Cánaves Barceló
72	Mateo Ramis Cañellas
73	Miguel Nigorra Gayá (+)
74	Agustín Serra Soler
75	Anselmo Álvarez Santamaria
76	Juan Riera Fullana
77	Eugenio Segura Bonnín (+)
78	Miguel Bestard Cantó
79	Antonio Bennassar Cirer
80	Bartolomé Morey Ferrando
81	Cecilio Buele Ramis
82	Antonio Colomar Marí
83	Antonio Roig Roig
84	José Llitas Cladera (+)
85	Jaime Llitas Gili
86	Gori Estarellas Colom
87	Miquel Monroig Mestre
88	Francisco Obrador Moratinos
89	Pedro Galache Mayol
90	Guillermo Rosselló Bujosa
91	Vicente Peral Santiago
92	Alejandro Ramos Carrique
93	Gabriel Pérez Alcina
94	Miguel A. Moll Salleras
95	Juan Simonet Vidal
96	Lorenzo Riera Martí
97	Miquel Amengual Saurina
98	José Garau Trias
99	Bartolomé Mir Ramón
100	Onofre Torres Ramis
101	Esteve Serna Rosselló
102	Jaime Santandreu Sureda
103	Alfredo Martínez Barros
104	Juan Isern Serra

Crisi i vocació sacerdotal

Causes confuses i aclariments necessaris.

Jaume Sancho Gili

Quan decidírem el juny passat dedicar aquest número de la revista al tema de les secularitzacions a Mallorca, quasi massives en el darrer terç del segle passat, ja vaig preveure que també a mi em caldria – perquè mai m’ha agradat fer de *patró Aranya, que embarcava els altres i ell quedava a terra* – aportar-hi la meva opinió, la meva anàlisi o el meu punt de vista i que, si ho havia de fer, seria més encertat fer-ho no tant com exponent del meu cas concret – un entre tants, que poques coses tingué de distint de molts d’altres – sinó que resultaria tal volta més clarificador posar l’esment en un aspecte que sempre he considerat absolutament desatès d’aquell fenomen i del que tenc la plena convicció que esdevingué una de les principals causes – tal volta més comuna del que pugui semblar – d’aquella desfeta, i que ha passat sempre tant obviada que jo no record haver-la vista mai presa seriosament en compte.

Tot mirant el bosc, no voldria menystenir les greus i doloroses esqueixades en les branques personals de cadascun, però no voldria per això desatendre que aquest mal produït a les branques fou, potser en bastants de cassos, conseqüència d’una esgarrada prèvia elemental, i que el mal profund i causant podia estar ja en les arrels. En el meu cas concret, ho tenc ben assumit: jo no tenia vocació; jo tenia una *pseudo-vocació* basada en un miratge o imatge distorsionada del sacerdoci, que mai vaig sabre esmenar ni ningú mai no em va fer veure. La falta d’una vertadera i provada vocació sacerdotal era en aquell temps més comuna del que pugui semblar, i bastants de nosaltres anàvem o ulls clucs o massa enlluernats al sacerdoci.

L’existència certa d’una vertadera vocació solíem dar-la ingènuament sempre per suposada: “*Si vols ser capellà, ets al Seminari, te comportes bé i fas camí amunt, tu tens vocació!*” Raonaments tàcits i esgarrats d’aquest tipus o semblants, segur que se’n donava més d’un. Hi ha coses que es donen tant per suposades que ningú mai para esment si són o no segures. I tot això recolzat en el principi que vocació és “*el bisbe que et crida*”, segons el qual qualsevol que ha estat ordenat té una segura i provada vocació sacerdotal: El bisbe l’ha cridat.

Causes confuses i aclariments necessaris

Si volguéssim simplificar moltíssim l’explicació d’aquell problema, diria que en moltes secularitzacions hi podríem destriar entremesclades gairebé sempre dues motivacions que semblarien per elles soles suficients per explicar tota aquella desfeta. Sense que es donin necessàriament en aquest ordre, hi solien aparèixer aquests dos factors conjuminats: una crisi d’identitat sacerdotal i el celibat. Però, en alguns cassos, la causa original era més fonda del que semblava: La crisi d’identitat i el celibat foren, potser molt sovint, rebrols d’unes arrels o causes més elementals mal o mai resoltes. I no només psicològiques, sinó religioses.

Crisi d’identitat sacerdotal

El seminari era un túnel: hi entraves amb la imatge d’un món i en sorties al cap de molts anys a un *altre* món, del qual tu n’eres totalment forà. Guard el record, de quan estudiava a

Alemanya, de la imatge impactant d'un túnel semblant: hi entraves en tren des d'unes terres mediterrànies, suaus, relaxants i solellades, a França, i en sorties ja dins terres ben prealpines a Suïssa, entre muntanyes aclaparadores i verdíssimes, sempre mullades i sempre tapades i boiroses. Una grisor indefugible t'acompanyava ja durant tot el viatge.

L'impacte em resultava sempre brutal, sorprenent i colpidor. Havies entrat a un altre món que res tenia a veure amb l'anterior... sols que tu eres el mateix i anaves en el mateix tren.

El seminari era un túnel que no et permetia mantenir un contacte progressiu i suficient per adaptar-te escalonadament a aquest altre món. El que aprenies en el seminari era – en el millor dels cassos, i no sempre – adient per a un món existent segles enrere, però mai no et preparava per al món i la gent real que ara trobaves. El xoc era esfereïdor. Molts érem incapaços d'integrar-nos al món real. Vestir de *clergyman* o seglar no resolía cap problema perquè eres tu mateix que resultaves aperduat, anacrònic i fora de lloc... Molt sovint et preguntaves per a què valia la teva vida, esmerçada en servir un món ja amortitzat o que no necessitava per a res el que tu podies oferir-li: De cap manera et senties identificat amb el món clerical, però de cap manera et podies integrar tampoc al món secular. Era qüestió de temps que, per poc que t'ho plantejassis, esdevingués indefectiblement una crisi d'identitat.

Aquesta crisi d'identitat no afectava només als qui finalment optaven per la secularització, era un fenomen bastant generalitzat i això ho copsaves dins les reunions de condeixebles – sobretot en aquells cursos on la sinceritat sobrepassava la simple companyonia – i se pogué constatar també en aquella espècie d'èxode generalitzat, que es donà entorn dels anys setanta, a la recerca d'aires nous on poder respirar millor i que consistia en aconseguir sortir de l'illa cap a fer uns cursos ja fos de teologia, psicologia, pastoral, etc... No era que de sobte ens hagués pegat a tots una verera o una inquietud intel·lectual irrefrenable, sinó que, molt probablement i en molts de cassos, era un impuls subconscient de voler defugir aquella situació aclaparadora que patíem i que necessitàvem resoldre d'alguna manera.

En molts de cassos potser fos només una fuga cap endavant. En alguns cassos fou una bona solució i s'obriren nous horitzons. En altres cassos el problema venia amb nosaltres.

Vocació sacerdotal

Aquella crisi existencial resultava només superable, i encara amb molt de dolor, si la teva vida estava ja ben arrelada en la persona viva de Jesús. Si t'adonaves, però, que en el seminari no havies assolit aquest arrelament profund que et calia – i que s'ha de manifestar sempre en una disponibilitat total –, sinó que havies acumulat només un gran cabal de religiositat (o clericalisme), un ascetisme buit de sentit i una voluntat fèrria per tal d'arribar a *la meta* del sacerdoci, això ben prest ja no et servia. Estaves a la corda fluixa.

Se tractava de cercar sentit a la teva vida, que no hi trobaves per lloc. Era desolador.

El drama profund, en alguns cassos, era descobrir a deshora que no tenies una fe tan viva i tan forta en Jesús que motivàs suficientment la teva entrega.

Crec que potser no faltava generositat. En el fons, mancava la fe que dóna sentit.

Si et manca aquesta fe, per molt que t'ho vulguis fer creure, tu no tens “vocació”. Potser aquesta fe, que és un do, tu la tindràs algun dia, però ara encara molt sovint no la tenies.

Jo pens que fins i tot pot donar-se una mena de vocació “*sobrevinguda*”, que tal volta tu realment no tenies quan t'ordenares però que algun dia, i amb el contacte habitual – o fins i tot rutinari – amb Jesús, pots arribar a descobrir-la amb el temps, quan descobreixis que, sense saber com, ell ha arrelat ja definitivament dins tu. Jesús no té uns terminis prefixats que

s'hagin de cenyir als teus anys de seminari... Ell crida quan vol... potser vint anys després del que tu creies. I pot ser també que aleshores descobreixis que Jesús realment “*et crida*”... però no sempre a fer exactament allò que tu pensaves o volies d'antuvi. Jesús t'ensenya potser un *altre* camí, el *teu* camí: És significatiu que, molts secularitzats, del que dimitien realment era de la dimensió *religiosa* o *clerical*, però no de la seva dimensió cristiana: molts d'ells es lliuraven després amb intensitat a tasques humanitàries, altruistes i socials.

Alguns bisbes s'entesten, fruit d'una mentalitat jurídica, en repetir que la vocació és “*el obispo que llama*”. Fals de tota falsedat. I la confusió en aquest punt pot tenir conseqüències lamentables. Que ningú vulgui confondre la verdadera vocació en un acte de tipus jurídic (consistent en que en Pep Sacanell et cridàs i que tu responguessis “Adsum!”) La vocació és “*Jesús que et crida*”. O això o res. I l'únic signe de tenir-la no és que et cridi el bisbe, sinó que passa pel fet que Jesús ja formi part de tu mateix. I no importa dir que aquest no era el cas de molts de nosaltres: no tots estàvem encara ben abraonats a Jesús, ho estàvem a altres besllumes religioses, potser ben envejables, però del tot insuficients per exposar-hi la vida. Hi havia una desproporció abismal entre el que t'hi jugaves i les motivacions que tenies.

Tal volta molts de nosaltres haguéssim pogut ser uns bons funcionaris eclesiàstics que no exigís una disponibilitat radical i absoluta. Funcionaris “*a mitja jornada*”. Però això ens hagués portat possiblement a la frustració del qui ha de fer allò que no s'acaba de creure.

Crec també possible, i ho respect, que hi hagi sacerdots que han continuat tota la vida com a tals –suportant aquesta càrrega amb honradesa (complint “*el contracte*”) i amb estoïcisme – sense haver tingut mai aquesta verdadera vocació, perquè les motivacions i les circumstàncies individuals de cada un són tan íntimes i personals que mai no es poden jutjar i sempre s'han de respectar, malgrat hom no les pugui compartir, però certament no sempre coincideixen necessàriament aquestes dues realitats: ésser capellà i tenir vocació sacerdotal. Supòs que per a ells –si és que n'hi ha– la vida no haurà estat sempre massa envejable però, si ho han fet per fidelitat a Déu i a la paraula donada, mereixen tot el meu respecte. I les relacions de Déu amb cada home concret són sempre úniques i personals i sempre misericordioses.

Celibat obligatori

Quan et trobaves, descobries i paties aquesta situació, era aleshores quan descobries també que per a tu perdia tot el seu sentit el celibat, que havies acceptat com a part d'un contracte que tu no havies firmat amb qui calia. L'havies signat amb una institució que ja no et resultava motivadora, i –per l'honradesa del qui sap que “*pacta sunt servanda*”– et decidies finalment a demanar ésser-ne lliurat. Tot abans d'entrar dins un cercle maleït –com sembla que sibil·linament a alguns fins i tot els varen insinuar– de portar una doble vida, que al capdavall ens hagués arravatat l'autenticitat, la transparència i l'honradesa.

Crec que moltes secularitzacions obeïen a un sentit ètic que havíem glapit pel seminari, que et predisposava a ser honest davant Déu i amb tu mateix, i a no jugar mai amb dues cartes. Sense aquest sentit ètic, haguessin optat potser per una doble moral: era el camí més fàcil. Estic segur que també això era un do de Déu, i jo personalment l'he d'agrar al seminari.

Crec –per pròpia experiència i per constar-me d'altres cassos semblants – que aquest itinerari era el més habitual, sense atrevir-me a dir però que no es donassin o es poguessin donar els itineraris inversos: No haver patit aquesta crisi d'identitat sacerdotal fins que un bon dia et trobaves enamorat d'una al·lota i te qüestionaves ja existencialment el sentit del celibat que

professaves i, a partir d'aquí, feies també una revisió del sentit de la teva vida sacerdotal en conjunt (potser més precís fora dir “la teva vida *clerical* en conjunt”) i potser aleshores descobries que les teves motivacions fondals i fondants tampoc eren massa sòlides. Hauries fet l'itinerari invers, però arribaves al mateix lloc.

Em costa creure, encara que no ho vull negar, que el problema del celibat tot sol fos suficient per arrasar una vocació autèntica i ben arrelada. Però també és possible. En aquests cassos el problema existencial devia ser encara més cruel i abismal i planc de tot cor els qui hagueren de passar per aquest calvari: més terrible que descobrir que no tenies vocació, devia ser encara descobrir que sí que la tenies, però que no la podies seguir per la imposició i l'exigència d'un carisma –que al capdavant és un do– que tu no tenies.

Havies de decidir: Alguns optaren per la secularització... alguns altres pot ser que no.

Si hagués de tancar aquesta exposició intentant aportar-hi alguna conclusió teòrica –la pràctica ja és més complicada i no em pertany a mi establir-la – diria primerament que per a aquest món nostre actual els seminaris tridentins, per molt que intentin reformar-se, no estaran mai a l'altura del que avui es necessita: els seminaris tridentins es basen en un suport teòric que s'ha demostrat que ja no és vàlid, perquè consisteix bàsicament en el concepte de *separar* els aspirants al sacerdoci del món on han de viure i en una concepció mal entesa de les paraules de Jesús: “*vosaltres no sou d'aquest món*”. El capellà és i ha de viure en “aquest món” i tot el sentit de la seva vida se basa precisament en encarnar-se i afrontar-se als problemes del món. Fora “d'aquest món” no té cap sentit fer-se capellans.

Separar-los del món continuarà produint sempre *clergues* i *clericalisme*, i això suposarà repetir indefinidament el mateix cicle de crisis quan surtin del “*túnel*” i s'encarin al món.

Segonament, i com a conseqüència d'aquest arrelament al món, s'hauria de replantejar si continua tenint cap sentit el celibat obligatori establert per als sacerdots. Jo hi crec en el celibat –i molt que hi crec– però això només és vàlid quan es té aquest carisma i és conseqüència d'una voluntat d'entrega total a la tasca apostòlica de Jesús (i fixau-vos que dic “*a la tasca apostòlica*” de Jesús, no a Jesús, que això ateny igualment a tots, fadrins o casats). El celibat en si mateix no es exigible mai a ningú, perquè és un carisma, que es té o no es té, i tampoc veig que hagi d'anar lligat *necessàriament* a la tasca estrictament sacerdotal.

Fins i tot veig factible exercir-lo “*temporalment*” dedicant una part de la vida a una missió.

De totes formes, mai pot esdevenir una qüestió d'índole canònica, sinó d'entrega gratuïta.

Finalment hi ha el problema del discerniment d'una vertadera vocació. Aquest aspecte sobrepassa totalment la meua capacitat d'anàlisi i no m'arrisc a suggerir cap solució, però sí que oferiria als interessats aquest únic consell d'amic: mentre la persona mateixa de Jesús, sense més afegits, no sigui suficient per a vosaltres, no doneu una passa endavant.

* * *

No vull acabar aquesta reflexió meua sense fer menció i regradar al bon i sant papa Joan XXIII i a l'Església conciliar per haver-nos obert un camí a tots nosaltres, que tinguérem la possibilitat de refer la nostra vida i possiblement haver descobert al final quina era realment la nostra vocació. Sempre és dolorós haver de refer bona part del camí de la teva vida, però sempre és alliberador quan descobreixes que t'has equivocat.

Secularitzats i secularitzacions

Contestacions a l'enquesta dels que crec bons amics

Pere Barceló

Vull dir, abans que res:

- que som capellà casat dels temps de Trento, per això repeteixo allò que em feren creure: *"sacerdos in aeternum"*.
- que totes les meves fonts de creences i espiritualitat les he hagut de cercar fora del que m'ensenyaren en el Seminari, i que si seguesc creient, és perquè "com qui més qui manco" s'ha espavilat per mantenir quelcom de l'esperit per fer front a les noves situacions de cada dia donant gràcies a Déu per ma llarga vida.
- que si no hagués trobat molts companys d'arreu del món, (en Congressos, trobades, intercanvis), que m'han fet sentir ajudat per d'altres persones que - com nosaltres mateixos - han marcat camí; a hores d'ara no crec que hagués resistit i aguantat fe, espiritualitat, església prepotent i companys burocratitzats.

Vull contestar seriosament, amb sinceritat, el qüestionari proposat:

a) Com es va viure el sentiment de culpabilitat a l'hora de prendre la decisió de canviar de vida?

- . No sé si dir culpabilitat o por.
- . La veritat és que ho vaig passar molt malament. Són records negres, d'un desterrat, que mig enterbolit caminava pels carrers de Madrid, (on vaig anar a estudiar sociologia), cantant "VULL SER LLIURE, ARA MATEIX, ARA MATEIX..."

Per altra banda, cada dia ens escrivíem o parlàvem per telèfon amb la que esperava que fos la meva ben estimada esposa.

Durant el primer any, quan encara seguia una vida activa clerical, celebrava diumenges i festes per a joves d'una cèntrica parròquia tradicional, dins la seva cripta, amb acceptació més que mitjana per part dels mateixos, amb guitarres i càntics d'aquells anys 60-70.

Per sobreviure, durant aquest primer any diàriament anava a un col·legi de Monges mallorquines de la Puresa establertes a Madrid, donant xerrades, atenent litúrgicament a les monges i nines.

No podia parlar amb ningú amb qui confiàs, i en aquest segon any d'estada a la Capital, des dels primers dies vaig refugiar-me a una església apartada del corrent

clerical normal de la Capital, (l'església de l'Esperit Sant), en la qual els diumenges i festes se celebrava sota la direcció dels Professors de l'Institut de Pastoral de Madrid, molts dels quals havia conegut anteriorment. Almanco allà sintonitzava amb les idees que compartíem.

Fins que vaig donar la passa d'escriure a Roma demanant la secularització.

Aquells mesos de nedar i guardar la roba, foren mals de passar, obscurs, tenebrosos, confusos, de dubte permanent.

Lògicament la meua primera redacció de petició a Roma no va passar per la censura diocesana i vaig redactar jo mateix la instància que em va recomanar el P. Seguí de Sagrats Cors, on m'inculpava de tot el que us pugueu imaginar, neuròtic, mancat de domini personal, incapaç de pregar Déu; obertament he de dir que tot això ho vaig escriure –segons em dictava el reverend– sense sortir del meu consentiment personal. Jo escrivia tots els impropis per tal que això em dugués a aconseguir un poc de serenor i pau interior, ho feia per aconseguir els maleïts papers, que havien d'arribar de Roma i que em deixassin en llibertat.

Quan des de Mallorca vaig decidir partir, creia que s'havia acabat la pressió i que hi podria veure clar. Però els tentacles eclesiàstics no em deixaven mai ni enlloc, ni a sol ni a ombra.

Els amics, uns amb bones formes, d'altres amb insults, amenaces, malediccions, mals auguris, (vull creure que tot es feia amb bona voluntat), vingueren fins i tot a cercar-me i trobar-me en casa de les Patroness madrilenyes, per assegurar que la meua animeta no es pervertís.

Aquesta cara negra no és l'única que em feia viure, sinó també he de dir que - a més de la casa acollidora de dues senyores majors andaluses que em llogaren una habitació - vaig trobar una colla de nous amics d'estudis, que malgrat tot m'aidaren a mantenir esperança, fe, visió de futur.

També vull fer patent la insuficientment valorada ajuda de la meua amiga, companya, mitja taronja, que per damunt dels interessos personals de la seva mateixa persona, sempre em va deixar el camp lliure, perquè fos meua la decisió final.

En aquells moments tenia grans amics de la consiliaria nacional de A.C., tant dels seglars com dels capellans i dels altres diocesans, espargits arreu de tota Espanya, alguns dels quals havien arribat a bisbes. Tots ells, quan tengueren notícies de la meua crisi, es posaren al meu costat... no sé si per ajudar a una opció o a l'altra.

Repetesc que no desitjo ni als meus menys amics, no els desitjo dies com aquells, sentint-me obsessivament condemnat per la Jerarquia, pel clergat diocesà, per ma família, pels cristians a qui havia ajudat a creure, confiar, perdonar, i viure.

Foren dies per a tornar boiet, sonat i tocat del boll.

Aquests són dies dels mals records; per sobre, quan vingueren els dies de Setmana Santa i jo volia treure'n força, Pau VI ens qualificà de judes, traïdors, renegats...

b) La incorporació a una societat, amb uns estereotips determinats, rebuig,

pèrdua de prestigi, deixar un estatus social, “Han deixat el camí, no són dignes, s’han mundanitzat...” etc. Va esser fàcil ? Complicat ? Per què ?

- . De la primera resposta es pot deduir l’equivalent, afegir-hi que em sentia molt culpable de la posició econòmica, social i popular de la meva família, a la qual la meva decisió els destruïa; deixava una germana fadrina malalta, una altra vídua, i mu-mare (d’un caramull d’anys) que com a bona muntanyenca no tenia pèls a la llengua i em posava de volta i mitja a mi i sobretot a la meva dona com a culpable d’aquesta deshonra familiar.
- . Quan li vaig confirmar la notícia, em va fregar pels morros que ella mai hauria cregut cosa semblat del seu fill; els impropèris li sortien en cadena, i no els vull repetir ni recordar. Ho puc entendre i ho he d’acceptar com a merescut. Era molt normal la seva reacció. Vaig seguir estimant-la més i més de cada dia pels seus consells, carantoines i mostres d’amor maternal.
- . Va passar més d’un mes sense dirigir-me la paraula, malgrat la meva propera i manifestada melancolia i plorades que ella contemplava i jo percebia que el seu missatge era “idò, més te’n mereixes”. No hi ha dret a fer sofrir les mares d’aquesta manera. Fins que va morir al cap d’un grapat d’anys, procuràvem estar molt per ella, ben prop d’ella.
- . A la fi, aprofitant una setmana de teologia a la Porciúncula, vaig demanar a dos companys bisbes, Azagra i Conget, que anassin a donar-li un poc de pau. Així ho feren anant a ca nostra, a Puigpunyent, amb les seves faixes i capa vermella, com els dies més solemnes, perquè mu-mare veient amics bisbes li llevaven prejudicis. Va arribar a admetre que el seu fill tampoc devia ser tan dolent.
- . Les meves germanes foren el contrapès. Em recolzaren sense massa comprensió del que passava veritablement, però confiaven amb el seny del seu germà.
- . He de fer ben patent que a posteriori, quan veren néixer els fills, tot fou joia i alegria familiar. Aquí pau i després glòria!
- . Quan ens va arribar la dispensa de Roma, als vuit mesos d’haver-la demanada, malgrat totes les prohibicions que incloïa, ens deixava el camí lliure per començar eixa nova vida en parella. Em feren pagar aranzels; el bisbat de Madrid ens envià a casar-nos a la cripta de la Catedral
- . La meva estimada parella tenia feina amb una soldada mensual no gaire grossa però que estirant-la, la fèiem abastar. Així jo vaig poder acabar els estudis a Madrid. Allà posarem un pisetó de 40 metres, llogat, com niu de la nova llar; així s’acabaren els estudis de sociologia, per retornar a la Roqueta, on no sabíem com seríem acollits. El desig era tenir uns fills i normalitzar la vida ciutadana.
- . Com a professor vaig trobar unes hores a l’Escola d’Assistents Socials, malgrat l’Escola ser diocesana, en contra de l’opinió de la Comissió d’Ensenyança, que per damunt del criteri del Centre, no volia tenir a la seva nòmina un secularitzat que donàs classe, encara que fos de Sociologia o Economia.

També vaig treballar a l’Escola de Turisme impartint Relacions humanes o Psicologia Social per empresa i uns cursos de Direcció per a empresaris turístics, que

incidentalment havien de fer un curs per obtenir el títol com a complement d'anys d'experiència i exercici de comandament dins les instal·lacions hostaleres.

Al final d'any de residir a Mallorca vaig ser requerit com a Cap de Personal de la Cadena Gaspart de Balears (Hotels Victòria-Fènix), sense deixar les classes de les dues Escoles Universitàries.

Ah! el Bisbe Teodor també en el segon any va voler que fos el seu delegat en una tasca social bastant conflictiva dins un col·lectiu que passava per uns moments de dificultat entre opinions enfrontades dels seus dirigents.

Als cinc anys d'haver-me contractat on feia feina, una altra cadena hotelera em demanà que entràs a formar part d'un equip de direcció del personal d'Iberotel, on esdevingueren les primers revoltes i vagues de personal a Balears i d'altres indrets espanyols, i va ser a Cadis on vaig haver d'anar, exercint des del primer moment de negociador en alguns hotels de la Cadena, el personal de la qual s'havia declarat en vaga total en ple mes d'agost. Durant tres i més dies ens feren passar nits i dies sencers amb plenes negociacions, i vàrem aconseguir nous sous i ampliació de plantilles. Època molt dura, inclosa l'objecció de la meva consciència personal en múltiples situacions.

Al final, per esgotament i sense perspectiva de millora, decidírem, la meva dona i servidor mateix, deixar el tema hotelier i demanar acolliment a l'ensenyança; aterrant finalment al Col·legi Pius XII donant classes de Filosofia i de Socials per mediació de l'amic Guillem Miralles. El problema vingué al cap d'anys pel títol eclesiàstic i per la compra als Frares Carmelites de la titularitat del dit col·legi Pius XII, que jo mateix amb un grup de professors el compràrem sense saber que el títol pontifici no tenia validesa civil.

Curiosament fins aleshores la meva titulació havia valgut i des del moment de la compra – deixant de ser eclesiàstic - no va ser vàlida més que per a col·legis eclesiàstics. Cosa noticable perquè convalidaren escolarització dels alumnes i invalidació de la meva firma, gràcies a una denúncia d'algú que em volia bé.

Després vaig anar per mediació del meu sempre entranyable amic Guillem a St. Josep Obrer, regit pel clergat que em varen davallar no només de categoria sinó de salari encomanant-me fer classe als alumnes de segona Etapa d'EGB, cosa que igualment hagués pogut fer a Pius XII.

La prepotència clerical d'algun clergue pareixia fruir d'aquesta incòmoda situació personal meva. La pura veritat, he de dir que va ser per a mi una etapa molt gratificant i m'hi vaig sentir professionalment i psicològica molt bé. D'aquesta forma es varen passar els anys de vida professional activa, de la qual em queden els records de moltes bones persones i d'altres fets agradables i agraïts.

De jubilat he pogut dedicar a escriure hores i més hores, tot i que sé que no produeix literatura de la bona, però que m'ha tengut ocupat i satisfet de viure.

c) Què representa als 20, 30, 40 anys començar de bell nou: Un treball, un sou, una empresa... uns paràmetres que mai ens havien ensenyat. Començar de zero.

Així és. Mai abans m'havia plantejat una nova vida. El Vaticà II em va ajudar a obrir els ulls, creant en mi i en molts altres l'esperança d'un possible nou estat personal: L'estat

de clergue casat.

Així esdevingueren els fets. Des d'una perspectiva més oberta que la de Mallorca, començarem a veure amics i coneguts que s'aparellaven i casaven.

Les meves conviccions no em permetien dur doble vida, i després d'un any d'absència diocesana, vaig donar la passa definitiva, amb gran sentiment i cap seguretat de futur.

Fent-ne broma, mu-mare de petit ja em deia "sempre seràs un "etzero" i així em vaig sentir: un "etzero".

d) Quan coneixes una noia, ¿com li expliques el que has estat fent tots aquests anys?

- . Això va ser llarg. Fèiem feina junts, en el camp apostòlic. La meua feina diocesana va estar sempre envoltada d'al·lotes i al·lots joves a molts dels quals acompanyava al matrimoni, havent estudiat com aconsellar, per a motivar, descobrir amb ells la riquesa de la parella i aprofundir en l'amor.
- . Vàrem crear un club parroquial mixt a Sant Miquel de Palma, que es deia AVANTE, amb molta activitat juvenil: excursionisme, teatre, jocs de taula, un bar com a lloc d'encontre i d'afavoriment d'amistat.
- . De fet va ser tal el vincle que es va crear que ara, quaranta anys després, encara ens reunim cada cert temps en un dinar centenari de comensals. Per a mi es un goig i una compensació.

e) I la família ? D'esser un honor, a no esser ningú. La gran frustració sobretot de les mares, tenien "el cel guanyat", i ara ? Reaccions familiars.

- . Crec haver-ho contestat

f) Al dia d'avui, ¿com explicam el fet als fills, als néts, als nou coneguts? ¿Què expliquen els fills del seu pare als amics? Se senten orgullosos? No li donen importància? Es callen? No es parla?

- . Amb tota naturalitat. Com anècdota, recordar que el nebot major de la colla familiar, feia festa prometent l'anunci prematur als que serien els nostres fills, dient-los que el seu pare havia estat capellà, cosa que no va ser necessari, perquè des dels primers coneixements, com infants, després joves, tenien ben assumit aquest fet, com qui ha exercit una professió, durant el seu currículum vital.
- . Són els nostres fills dos mascles, ben aparellats amb un infant cadascuna de les parelles. Hem procurat educar-los amb veritat i sense mentides de per mig.
- . Malgrat que pare i mare sempre s'han mostrat creients i practicants, ciutadans i cristians normals, que, quan els fills arribaren a prendre decisions personals, deixaren pràctiques religioses (amb molt sentiment per part nostra), però pens que vitalment han mantengut una escala de valors, que confrontant-la amb l'evangeli no està tan lluny d'ell.

- . No pens el mateix del que ells creuen sobre estructures i fets de l'Església, de la qual se'n senten llunyans, potser que induïts també per la transparència que hem mantengut amb ells.
- . A un d'ells no li abastà Mallorca i un bon dia ens digué que volia anar a experimentar la vida al Tercer Món i mitjançant les amistats nostres de trobades internacionals de capellans casats, va partir cap a la selva del Paraguai i junt amb altres amics mallorquins feren una bona tasca humanitària i de promoció a uns poblats de l'Amazònia. A dia d'avui, treballa a Mallorca.
- . L'altre és un enamorat de la llengua catalana i després d'haver corregut mig món, amb 9 cursos a Anglaterra, congressos, simposis, i universitats, ara està treballant de professor a Mallorca.

g) I de la vivència de la sexualitat? Què me'n direu?, etc.

Diré que vaig arribar a la vida de casats, sense saber-ne res més que allò que el Pare Munar ens havia ensenyat dins las classes de moral i allò que hom havia après anant obrint els ulls. Així, sense més escoles, vàrem la meva dona i jo construir-nos la nostra especial relació de parella.

Ha estat la nostra una vida familiar sense grans alts i baixos, fins que al final deduïm que la sexualitat de la parella és una comprensió total de ment, cos i costums, amb sensibilitats diferents entre home i dona, que va també segons i degut a uns temps, fogós i/o calmat, passional i racional, ple de seny, de cor, de reflexió, de provocacions físiques i mentals, d'enamoraments i temperamental; que no valen patrons prefabricats; i que ha estat una improvisació continuada. No la consider, mai per mai, com de temporada. Dormir cada dia junts és un reposar forces recolzat sobre una altra persona, que ens equilibra als dos.

Crec que no debades passen anys, la serenitat deixa una marca. Així una mirada, un gest, un somriure és sempre necessari i mai suficient.

Només la vida d'un dia i l'altre et fa complement imprescindible, necessari com el pa que alimenta l'esperit i el cos.

Complicats sí, però no tant com des de l'exterior es pensa.

Una besada de comiat del dia a dia, i un abraç efusiu són un calmant, un estímul, una victòria i plena satisfacció.

Si, a més a més, et sents estimat pels fills i néts, la joia interior compensa qualsevol pena i turbació.

He procurat ser sincer en tot.

Als que m'hagueu llegit, us desitjo pau i serenor d'esperit.

* * * * *

AGRAÏMENT A LA VIDA

Guillem Ramis i Moneny

Vull participar a la proposta de recollir testimonis sobre el fet de les secularitzacions, és a dir, "fugida massiva de capellans", a la diòcesi de Mallorca a partir dels anys seixanta. Jo vaig ser un d'ells, i present el meu cas sota el títol de "*Agraïment a la vida*". Ara, als meus setanta-set anys, puc dir amb satisfacció que he viscut una vida plena, amb goig i farcida d'experiències. De tot n'he tret —crec jo— bon fruit, o almanco bona llavor.

Als divuit anys, l'octubre de 1956, després d'estudiar peritatge mercantil i treballar dues temporades a l'*Hotel Alcina* (avui desaparegut) del Passeig Marítim de Palma, vaig entrar al *Seminari Diocesà de Mallorca*. L'any següent vaig passar al *Col·legi La Sapiència*, que marcà en mi un fort sentit democràtic —que m'ha durat tota la vida— practicat diàriament en una petita comunitat autogestionada per deu joves estudiants de filosofia i teologia. L'any 1961, gràcies a una beca pagada per uns familiars rics de ma mare, vaig poder anar a continuar i acabar els estudis teològics a la *Universitat Gregoriana*, a Roma, ciutat on el març de 1964 vaig ser ordenat sacerdot. Eren els anys del papa Joan i del Concili Vaticà II; aquells tres anys d'estada a la "ciutat eterna" suposaren una fortíssima i positiva sacsejada al sentit que volia donar a ma vida. Acabats els estudis, tres joves (de Brasil, Sòria i Mallorca) ens embarcàrem cap a *Terra Santa*, tot passant per Egipte, Líban, Síria, Jordània i finalment Israel, on treballàrem dos mesos al kibbutz de Ginossar del llac de Galilea i a l'hospital de Nazaret vivint una inesborrable experiència social i bíblica.

De retorn a Mallorca, vaig ser destinat com a coadjutor a la parròquia de Santa Teresa del Nin Jesús, a la barriada de So n'Armada de Ciutat, on vaig servir tres anys dins un ambient predominantment burgès. En record sobretot dues anècdotes. Sortint de missa de dotze, alguns senyors besaven la mà a les senyores. L'esposa d'un militar presentà queixa formal al nostre bisbe andalús Rafael Álvarez, perquè a la pregària obligatòria "*Et famulos*", jo ometia la paraula "exèrcit", que s'afegia al nom del cap d'estat (aleshores Franco): "...*et antistite nostro Francisco cum exercitu suo*". Cal dir que el bisbe no em renyà. En aquella parròquia vaig fer de professor de religió i de francès al col·legi parroquial que just començava, avui anomenat "*Col·legi Diocesà de Santa Maria*".

Però succeí un fet paradoxal. Precisament en aquell ambient, tan allunyat de les meves arrels familiars i populars i mentre el meu desig i la meva ocupació en temps lliure era estudiar hebreu, perquè volia seguir els estudis en l'especialitat

bíblica, va venir en Paco Vera (oncle de l'actual vicari general) a proposar-me si volia ajudar un grupet de joves de *JOC*, fent-hi de consiliari. Vaig acceptar i tot d'una que fou possible, vaig passar a una barriada de gent més popular, convertit en vicari de la parròquia d'Es Pont d'Inca fins l'any 1973.

El contacte amb la *JOC (Juventut Obrera Cristiana)* fou l'ocasió principal perquè jo canviàs la visió i la postura dins l'Església i la societat. El contacte amb els joves treballadors em dugué a examinar fortament el sentit de la meva dedicació exclusiva a la vida parroquial i a l'estudi. Em qüestionaven fortament els joves i les al·lotes que jo tractava. Vaig comprometre'm fort amb la joventut treballadora de Mallorca, unit a altres capellans, aleshores també consiliaris (Josep Cabrinetti, Ramon Serra, José Maria Estela, Antoni Mas; tots ja difunts). Sovint anava a Barcelona a la reunió mensual de consiliaris de la *JOC Catalunya-Balears*, tot i que mai no vaig tenir nomenament oficial del bisbat per a aquesta tasca.

Vaig decidir guanyar-me la vida amb el treball. Primer vaig fer un any d'aprenent de ferrer, però no hi vaig arrelar. Seguidament, vaig passar a l'*Agència de Viatges Barceló*, on vaig treballar nou anys. Angoixat, vaig viure uns anys entre la fidelitat a l'estament clerical d'Església i el servei a la Societat, tot cercant seguir amb fidelitat el missatge de l'Evangeli. Els anys del Concili Vaticà II havien deixat moltes esperances i exigien fortes reformes. Record molt bé una conversa amb Teodor Úbeda, aleshores bisbe de Mallorca, amb qui sempre vaig tenir una relació cordial i de la qual és mostra que —jo ja secularitzat— cada any m'enviava la seva tradicional felicitació nadalenca. Tot veient la inutilitat dels esforços pastorals que jo feia per a la renovació de la parròquia i de la diòcesi, em vaig plantejar deixar ja el sacerdoci i clarament vaig exposar al bisbe: “Si vostè em pot garantir que la institució Església farà les passes que cal per adaptar-se i avançar-se en aquesta societat on vivim, jo estic disposat a quedar-m'hi”. Em respongué que no podia afirmar-m'ho.

Els deu anys de sacerdoci fou un temps ple de fe i esperança. Quan vaig començar era temps de joventut. Jo tenia vint-i-cinc anys i un bisbe, a Roma, m'imposà les mans elegint-me com a ajudant i company en la tasca de dur el missatge de Jesús a la gent del meu voltant. Idealisme, generositat, il·lusió, coratge, esforç... però no vaig trobar prou recolzament en la institució eclesiàstica per seguir endavant i vaig prendre altres camins. Em sentia sol i volia més.

A finals de l'any 1973 vaig demanar la secularització i em vaig casar l'any 1974. He estat —i som— feliç amb la meva esposa, amb els meus tres fills, amb dues nétes i un nét, amb el gendre i les nores, amb tots els altres parents i, notablement, amb els amics i les amigues amb qui he pogut compartir dia a dia incansables lluites, esperances i goigs. A elles i ells he d'agrair el regal de la seva companyia perquè sempre m'han animat a seguir endavant i trobar sentit a la vida.

Vaig estudiar Magisteri i vaig fer oposicions per a mestre de l'Escola Pública, ofici que vaig exercir llarg temps, fins a la jubilació als seixanta-sis anys. Les escoles de Verge de Lluc a Ciutat, de Sant Llorenç d'Es Cardassar, de Sencelles, de Son Rul·lan novament a Ciutat i finalment vint anys al Col·legi Blanquerna a

Marratxí, ompliren de satisfacció la meua vida professional. Educar, és a dir, ajudar els infants a “créixer”, a desenvolupar-se com a persones, fou un regal per a mi i un descobriment diari de les possibilitats que té tot ésser humà. El pas de quatre anys per la Conselleria d'Educació a càrrec de “*Vivim Plegats: programa intercultural d'educació per la pau i la cooperació*”, seguit a més de setanta centres educatius de les Illes, encara donà més sentit a la tasca educativa que vaig completar amb la publicació de llibres, sempre orientats a obrir nous camins per a infants, pares i mestres. Record els títols: “*Així és Marratxí, Estimem la nostra terra, Visca el món, Treballem el llibre de la Pau, Història de la nostra terra, història de la nostra gent, Drets humans avui, Drets dels infants avui, Gandhi contat per Gandhi, Coneguem Blanquerna, Escolta el silenci ...*”

Tot i defugir de l'organització clerical —i malgrat l'execrable decret d'inhabilitació eclesial, redactat en llatí, que he volgut conservar com a prova d'un inhumà sistema eclesiàstic— he participat en moviments d'Església: uns anys a *Justícia i Pau*, on m'encarregava de promoure activitats escolars; un temps a la formació d'infants a la *Parròquia d'Es Pla de na Tesa*; dos anys a cursets bíblics a la *Parròquia de Son Roca*; i sempre a *Comunitats Cristianes de Mallorca* i a *Una altra veu d'Església*.

Sortosament he pogut també “secularitzar” la fe i he comprès que el “*Regne de Déu*” es construeix dia a dia en aquest món. Per això, en tot moment he vist la fe indispensablement unida a la tasca social i política. Fa molts anys em vaig afiliar a un partit polític i em vaig presentar a eleccions municipals de Marratxí. He treballat —i segueix encara fins on puc— en moviments socials. Estic connectat amb gent que vol millorar la situació humana: a l'Estat espanyol i a indrets llunyans del món, sobretot a l'Amèrica Llatina. Em trob profundament unit a persones —moltes d'elles no es consideren creients— que malden i ho donen tot per trobar justícia i posar pau i amor en el nostre món; elles constantment fan palès el que diu *Jaume* a la seva carta: “*Jo, amb les obres, et mostraré la meua fe*” (2:18). Sense un canvi radical a la societat, i a la mateixa Església, és inútil esperar la millora del món, que és cada vegada més urgent i necessària, i que avui arriba a situacions vergonyoses d'inhumanitat. I en el camp ecològic igualment cal un capgirament general de valors i d'aprofitament dels recursos naturals. Aquí realment s'ha d'escoltar i posar en ús el significat de “metanoia” o “conversió”.

Arribat a la “tercera edat” puc dir que, de veritat, he fruit amb goig la jubilació. Des de l'any 2003 he pogut posar més dedicació a tres camps específics:

a) Atenció a la família: esposa, fills i néts.

b) Servei a la ciutadania, cooperant amb l'associació de veïns i altres entitats socials i polítiques i participant com a mestre voluntari en projectes educatius de *Naüm*, a Son Roca, i després de *Càritas*, a Es Pont d'Inca.

c) Estudi profund de la Bíblia, que m'ha dut a una nova i radical transformació de les idees religioses i espirituals. Fruit de la recerca bíblica són uns escrits que voldria algun dia veure publicats: “... i per què cristià? (Es troba a <https://es.scribd.com/doc/123660449/i-per-que-cristia>), *Maranà Thâ: Vine Senyor, La*

Bíblia explicada als néts, Pàgines de la Bíblia: Trenta "històries" de l'Antic Testament i Pàgines de la Bíblia: Trenta "històries" del Nou Testament. Són escrits redactats després d'anys d'estudi i reflexió. Amb ells vull arribar sobretot a la gent senzilla i al jovent perquè són els immediats encarregats de poder continuar "la fe dels nostres pares" i de seguir construint la casa comuna, que és la TERRA.

Resumint. Cada dia mantinc la certesa il·lusionada per un món nou on, malgrat les injustícies opressores d'una societat capitalista que ofega gran part de la humanitat, hi pugui regnar la justícia, la pau i l'amor. Crec que això només comunitàriament i solidàriament es podrà bastir. El "Regne de Déu" és possible! Vull acabar amb les paraules del "Qohelet", o portaveu de l'assemblea del poble, que es troben al capítol tercer del llibre de l'Eclesiastès:

*Per a tot hi ha el moment oportú,
i un temps per a cada cosa en aquest món.
Temps de néixer i temps de morir.
Temps de plantar i temps d'arrencar la planta.
Temps de matar i temps de guarir.
Temps d'enrunar i temps de construir.
Temps de plorar i temps de riure.
Temps de lamentar-se i temps de ballar.
Temps d'escampar les pedres i temps d'aplegar-les.
Temps d'abraçar i temps de deixar-se d'abraçades.
Temps d'adquirir i temps de perdre.
Temps de guardar i temps de llençar.
Temps d'esquinçar i temps de cosir.
Temps de callar i temps de parlar.
Temps d'estimar i temps d'odiar.
Temps de guerra i temps de pau.
Què en treu, el qui treballa, de tants afanys?
He comprès que no hi ha res millor
que alegrar-se i buscar el benestar durant la vida.
He comprès que no hi ha res millor
que viure content amb el seu treball.*

Es Pla de na Tesa, Mallorca, febrer de 2016.

LES SECULARITZACIONS

Vistes des del Seminari Major

Conversa amb Mn. Antoni Riutort Fullana, actualment rector de les parròquies de Montuïri, Algaida i Pina, i arxipreste d'Es Pla; i que va ser rector del Seminari Major de Mallorca des del 2002 fins al 2013.

En Toni Riutort va néixer l'any 1950, va entrar en el Seminari Menor l'any 1963 i va ser ordenat prevere l'any 1979. Va viure el boom de les secularitzacions quan encara no era capellà. I abans de la seva ordenació va passar un període de pre-diaconat molt llarg, precisament perquè era un temps en què els responsables del Seminari volien que els futurs capellans tinguessin una vocació ben provada i estiguessin ben decidits a l'hora de donar aquesta passa. Diu que, fins i tot, en aquella època i en segons quins ambients, els qui es feien capellans eren considerats com uns covards.

Abans de ser nomenat rector del Seminari Major havia exercit durant una vintena d'anys el ministeri sacerdotal a diferents parròquies i també havia estudiat uns anys de filosofia a Roma, per a poder impartir les classes preceptives en el CETEM.

Hem demanat el seu testimoni, perquè ens ha semblat que és un capellà que es troba entre i entre, és a dir, que participa, per edat i formació, de les generacions del post-concili, i per altra part coneix unes generacions de capellans més joves, pel fet d'haver estat durant onze anys rector seu en el Seminari Major.

En Toni considera que durant el seu rectorat els seminaristes no estaven ni especialment impactats ni afectats per les secularitzacions. No era un tema recurrent a les seves converses del Seminari. Diu que per als seminaristes el tema de les secularitzacions no era més que un fet històric ja passat, encara que després, adesiara, es continuïn donant alguns casos particulars aïllats. Pensa que els seminaristes d'avui en dia no ho viuen com en altres temps del Seminari, com si fos una deserció dramàtica o com un escàndol per a l'Església, sinó com una decisió personal que s'ha de respectar, si bé per a ells no els és indiferent que un capellà se secularitzi.

Referent a l'actitud dels capellans secularitzats en Toni diu que coneix diferents processos. No sabia dir quines motivacions pesaven més en la decisió de les secularitzacions, si era una formació rebuda no adequada o insuficient per a poder afrontar després els reptes amb què es trobarien, o si era un desacord o una decepció davant la marxa de l'Església perquè no avançava amb les perspectives que ells esperaven després del Concili Vaticà II, o si era el celibat. Tal vegada era la conjunció d'aquestes tres causes. Considera que hi ha capellans secularitzats que mantenen una fe viva i compromesa, col·laborant amb tasques eclesials. I en canvi li faria mal saber que n'hi hagués d'altres que diuen que no creuen en Jesús o que no tenen fe.

En Toni pensa que en els temps actuals és un misteri i un miracle de la gràcia de Déu que hi hagi joves que se sentin cridats a viure el sacerdoci enmig d'una societat indiferent i hostil davant el fet religiós. Diu que el Seminari presenta unes perspectives i unes exigències que no són gens fàcils d'acceptar per als joves de la seva generació, com són la disponibilitat i l'obediència al bisbe, una situació econòmica ajustada i el celibat de per vida. Si quan ell es va ordenar, els qui s'ordenaven eren considerats uns covards, ara en canvi els podríem considerar uns valents.

En Toni diu que ell va intentar transmetre als seminaristes l'amor que ell sent per la seva vocació, com també la seva consciència de fragilitat, de caminar per damunt unes aigües insegures si no donam la nostra mà ben forta a Jesús.

Altres coses que hem parlat de les diferències de mentalitat entre les generacions més joves dels capellans i les nostres generacions anteriors de l'immediat post-concili depassen el tema d'aquest article, que era el de conèixer la vivència i l'opinió d'un formador del Seminari sobre el tema de les secularitzacions.

Gràcies, Toni, per les teves paraules,

Sebastià Salom Mas

Secularitzacions

UN ARTICLE ADIENT I RECOMENABLE

En el número 32 d'aquesta revista, corresponent al mes de maig de 2013, en el primer article – PER COMENÇAR – que obria la revista, el bon amic Teodor Suau hi feia un ponderat estudi del que ell en deia “Les raons d'una desfeta”, tot analitzant el fenomen de la desfeta del Seminari en el darrer terç del segle passat. L'anàlisi era profunda i ben raonada, però ell la volia cenyir exclusivament al Seminari i deia, expressament, que no la volia fer extensiva al fenomen contemporani de les secularitzacions massives de capellans que es donaven simultàniament amb aquella desfeta del seminari.

Jo personalment vull respectar aquest punt de vista seu, malgrat no comparteixi el seu criteri: Jo pens que aquell article, “*mutatis mutandis*”, haguera resultat també ben adient incorporar-lo a aquest número d'avui de *MODÈLICS i modelicons*, que dedicam especialment al fenomen de les secularitzacions, perquè moltes de les circumstàncies que s'exposaven allà per explicar aquell fenomen servien igualment aquí per explicar – almanco parcialment – aquest altre que avui plantejam; sobretot, era exactament igual el context social i cultural que envoltà ambdós fenòmens. Foren, al meu veure, dues desfetes eclesials ben paral·leles, si bé de conseqüències íntimes i personals molt desiguals i incomparables. Baix el meu criteri, doncs, seria ben adient i recomanable rellegir ara altra vegada aquell article d'en Teodor; si més no, almanco per a situar temporalment i social també aquesta altra desfeta.

J.S.

Teodor Suau, Les raons d'una desfeta. *MODÈLICS i modelicons*, nº 32. Maig 2013, pàgs. 3ss.

Cronicó

Jaume Gual i Mora

TROBADA DE CONDEIXEBLES A MONTISION DE PORRERES

El passat dia 20 de juny, com tenim per costum celebrar l'aniversari de la nostra ordenació sacerdotal, ens reunírem a Montision de Porreres. Quan arribàrem, en Joan Parets, en Miquel Amengual, en Guillem Ramon i jo, ja hi havia en Sebastià Salom, rector de Porreres, que havia organitzat la trobada.

Poc a poc anaren arribant els demés companys. En total fórem 18. Tenint en compte que n'hi ha quatre que ens han deixat (en Miquel Nigorra, en Pep Toni Fuster, en Biel Rossinyol i en Joan A. Pol) i dos que no hi pogueren assistir (en Mateu Buades, resident a les Germanetes dels Pobres, que es troba malalt, i en Joan Sunyer, resident a l'Havana) podem dir que no n'hi mancà cap dels que hi podíem assistir. Com sempre Modèlics !!!

Reunits en una sala del Santuari tenguérem un canvi d'impressions sobre diferents temes. Commemoràrem la celebració dels vuitanta anys de dos companys, en Mateu Buades i en Pere Orpí, en el cas d'en Pere també la celebració de les noccs d'or de la seva ordenació sacerdotal.

Davant la impossibilitat de tenir entre nosaltres en Mateu Buades, acordàrem que el dia 2 d'agost, quan en Mateu compleix els 80 anys, un grup el visitàrem a la Residència de les Germanetes. Tots vàrem poder expressar els nostres desitjos personals a en Mateu en un full que emplenàrem i que se li lliuraria el dia de la visita.

Desitjàrem felicitat i molts anys a en Pere Orpí pels seus 80 anys. Ell ens avançà que celebraria les noccs d'or sacerdotals el setembre a la Parròquia de Capdepera i que ens comunicaria la data exacta.

En Jaume Sancho va parlar de la confecció del calendari per a 2017. En aquest sentit va proposar que amb motiu de la celebració, el 2017, de les noccs d'or de la nostra ordenació sacerdotal, el text que acompanya a cada mes del calendari, fos escrit pels companys que continuen exercint el seu ministeri, expressant els seus sentiments en algun dels moments d'aquests cinquanta anys que considerin important. L'escrit aniria acompanyat d'una fotografia il·lustrativa del mateix escrit. La proposta d'en Jaume fou acceptada i 12 companys la duran a terme.

El temps havia anat passant i era hora d'anar a dinar. Abans, però, anàrem a la capella del Santuari i cantàrem la Salve del músic felanitxer Rafel Vich, "Déu Vos salve, Reina i Mare".

Al menjador donàrem bon compte de les viandes que ens havien preparat. Brindàrem pels 80 anys d'en Pere Orpí i ens acomiadàrem amb el desig de retrobar-nos, com és costum, el proper mes de desembre.

Altres informacions

Visita a Mateu Buades

El passat dia 2 d'agost un grup de companys, en Jaume Sancho, en Toni Bennàssar, en Joan Bauzá, en Toni Mateu, en Joan Sunyer i jo, com estava previst, visitàrem en Mateu Buades i li lliuràrem el full que havíem emplenat el dia de la nostra trobada a Montision de Porreres. Amb la nostra presència reiteràrem la nostra felicitació i els desitjos de millora a en Mateu que aquell dia complia els seus 80 anys. En Mateu va estar molt content i ens manifestà el seu agraïment. Pocs dies després vaig trobar la seva germana Magdalena i em digué que el dia que feia festa el va cridar i li digué que nosaltres hi havíem anat i estava molt content. Va afegir que molt sovint, quan el crida, el troba desanimat i aquest dia el trobà animat i molt eufòric.

Quan deixàrem en Mateu, passàrem per la clínica Rotger i visitàrem en Sebastià Salom que es trobava ingressat. Encara actualment està en un procés molt seriós de tractament mèdic.

Dinar amb en Joan Sunyer

El mateix dia 2 d'agost vàrem dinar amb en Joan Sunyer i ens va comunicar que aquest mateix any deixarà de regir la parròquia del Rosario de l'Havana però que continuarà vivint llargues temporades a Cuba i ajudarà allà on sigui necessària la seva presència, però sense responsabilitat parroquial. Estarà més lliure i vendrà més sovint i per més llarg temps a Mallorca. Ha passat dos mesos entre noltros i va retornar a l'Havana el passat dia 25 d'agost.

Tornarà venir abans de Nadal i podrem comptar amb ell a sa propera reunió de condeixebles.

Noces d'or sacerdotals de Pere Orpí

Com va dir en Pere el dia de la trobada a Montision, ens va fer arribar la invitació a la celebració de les noces d'or.

**Les parròquies de Capdepera i Cala Rajada
tenen l'honor de convidar-vos
a la concelebració eucarística
amb motiu dels 50 anys de Missa Nova de
Pere Orpí Ferrer.**

Diumenge 11 de setembre de 2016 a les 11 del matí a la Parròquia de Capdepera.

Animarà el cant litúrgic la Coral Gabellina.

Gràcies per unir-vos a la nostra pregrària.

Donam a en Pere l'enhorabona per aquests 50 anys d'entrega als demás i de lluita en defensa d'una Església més lliure i més inserida en la societat que ens ha tocat viure, denunciant l'involucionisme en què s'ha vist abocada. Pere, salut, pau i alegria per molts anys, que no ens manqui la veu de la teva fèrtil i prolífica musa.

Entrevista a l'amic Mateu Buades

Antoni Bennasar

El proper any 2017 celebrarem les noces d'or de la nostra ordenació sacerdotal. (Déu meu! Ja farà 50 anys. Aleshores no teníem cap cabell blanc i haguéssim dormit damunt pedres si hagués estat necessari)

Amb motiu d'aquest fet tan memorable decidírem en la nostra darrera reunió de curs que el calendari, que cada any editam, aquest any aniria entorn d'aquell esdeveniment: cada un dels companys que encara exerceixen el ministeri sacerdotal s'ocuparia de fer un escrit que acompanyaria un dels mesos de l'any, parlant d'un lloc significativament important per a la seva vida.

Això representava un petit problema: l'any només té 12 mesos i els companys citats són 13. (Afegir un mes a l'any no és possible. Únicament deixen afegir un dia cada 4 anys)

Però ben aviat se'ns encengué un llum que ens permeté veure un camí: en Mateu Buades, un dels 13 citats, en aquest moment, i a causa de les limitacions ocasionades per una llarga malaltia, no pot fer l'escrit requerit, però sí que podria respondre unes preguntes sobre la seva trajectòria ministerial. I aquest és el camí que decidírem seguir.

A més, es dona el cas que en Mateu aquest any ha complit els 80 anys. (Ell i En Pere Orpí són els nostres dos germans majors).

Amb aquesta intenció, doncs, em vaig dirigir a la residència de les Germanetes dels Pobres, que és on resideix actualment en Mateu, per fer-li l'entrevista que a continuació transcriu.

Amic Mateu, com et trobes d'ànim?

Enfonsat. No tenc cap esperança de recuperació. Però malaveig estar conformat, encara que no és gens fàcil. El que em resulta més difícil és no poder decidir res per mi mateix. He perdut tota capacitat de decisió. Ahir em feren estar al llit tot el dia. Els que em cuiden ho consideraren oportú. Jo sé que ho fan pel meu bé, però em sent fatal.

No em puc moure. Tot el dia estic assegut. Assegut i fernet. No puc ni acostar-me un quadern o qualsevol cosa si abans no he pensat a dir que me la posin devora meu. A vegades sec fins ben tard perquè, havent-hi tants de malalts a la residència, lògicament vénen quan poden.

Alguna vegada les coses em cauen i naturalment no puc aixecar-les. Visc una sensació d'impotència total.

La visió també em falla. He confós el formatge tendre amb el plat perquè ambdós son blancs.

I davant totes aquestes limitacions encara reb renyades i jo he de callar, que és el que faig sempre.

En aquests moments de forta tribulació, ¿com veus el teu llarg passat, aquests 80 anys que Déu t'ha concedit?

Molt negres... o grisos. No vaig tenir una infància normal. Mon pare i la madrastra em feien la vida impossible. Al pare no li feia gens de gràcia que jo volgués anar al Seminari i això fou font de molts de problemes. En diverses ocasions les germanes em tiraven la jaqueta per la finestra quan jo ja era al carrer perquè mon pare no em preguntàs on anava amb la jaqueta. Així podia dissimular que anava a l'Església.

Ell sovint deia: “En Mateu es vol fer capellà per no fer feina i perquè li diguin bon dia tengui”.

Però també és ben vera que he tengut moments molt agradables. He pogut fruir de la gran alegria d'administrar Sagraments i sentir-me ministre del perdó de Déu. Jo sempre he donat molta importància al sagrament de la confessió i això ja em ve dels ensenyaments del meu gran amic i model D. Toni Toniet. I em sap greu que aquest sagrament actualment hagi quedat tan arraconat.

I tampoc no vull deixar de parlar de la meva experiència de professor de religió en diferents escoles de Barcelona (en els col·legis de l'Opus Dei), de s'Horta i de Sencelles (estant jo a Costitx i gràcies al company Felip Guasp, que aleshores era el rector de Sencelles). Que bé em sentia ensenyant religió als nins !

Una altra cosa que ha donat sentit a la meva vida han estat les visites als malalts, que vaig practicar amb molta cura. Aquesta activitat no sempre em resultà fàcil perquè algunes famílies s'oposaven a la meva visita, pensant que podria esporuguir el malalt. En algun poble on vaig exercir el ministeri em deien: “Ja vendrà quan el malalt sigui mort”. Però sempre que vaig poder donar esperança i consol em sentia molt satisfet.

I què em dius, Mateu, d'aquest moment present? Com el vius?

L'estança a la residència no em resulta agradable. Però també he de dir que he sabut aprofitar-la per fer col·leccions d'estampes dels meus sants preferits, especialment dels mallorquins, com la beata Catalina del Carme (màrtir del Coll i natural de Sa Pobla) i, per suposat, el meu estimat D. Toni Toniet, que per a mi és com si ja fos sant. Però també d'altres que han tengut una transcendència especial dins la meva vida.

He fet una multitud de retalls i els he penjat a les parets de la meva habitació. Veure'ls m'ajuden a aixecar el meu esperit.

També he col·leccionat sentències seves i n'he apreses moltes de memòria, fet que crec que ha afavorit la meva capacitat de recordar.

Tots aquests sants m'han ajudat a dur la creu amb alegria.

Trobes a faltar alguna cosa dins la teva vida, Mateu?

M'hagués agradat molt haver pogut fer un creuer per poder-me evadir uns quants dies de la realitat quotidiana.

També m'hagués agradat disposar d'una més bona aptitud per a la predicació. En aquest punt he de reconèixer que sempre m'he sentit limitat.

Mai no he desitjat càrrecs eclesiàstics. El meu ideal ha estat ser un bon predicador i un bon confessor. Una vegada vaig dir al bisbe D. Jesús Murgui: “Jo mai no seré una llumenera. Em sent un llum d'oli que vull fer claror en el racó on m'ha tocat estar”.

Un altre desig profund meu és que els meus nebots i germanes sempre visquin en gràcia de Déu.

Sé que dins la teva vida hi ha hagut un període molt proper a l'Opus Dei. M'ho pots explicar, Mateu?

Sí, era un temps en què jo em sentia poc fervorós. Una mica “asseglat” i agafat per la rutina¹.

En aquells moments vaig rebre una carta (jo aleshores estava a Muro). En aquella carta hi havia una invitació a participar d'un recés espiritual a Son Roca. Hi vaig anar i allà vaig trobar el que necessitava. L'experiència m'agradà i vaig decidir participar d'uns exercicis espirituals a Barcelona, dirigits pel P. Orlandis.

Passà el temps i em proposaren passar al segon grau d'adhesió a l'Opus. Jo no hi vaig estar d'acord i en vaig sortir.

Què és el que et dóna pau i et fa superar els mals moments?

Saber que Déu m'estima. Pens que si Ell, que cerca el meu bé, vol aquella circumstància, per què m'hi he d'oposar jo? “*Non mea voluntas sed tua fiat*” (En Mateu sovint sol reforçar el seu pensament amb alguna frase d'algun autor dels seus preferits, la majoria d'ells són sants. I crec que, si conserva la memòria tan bona, ha de ser perquè l'ha exercitada molt recitant frases, que per a ell són com a “mantres” que li donen força).

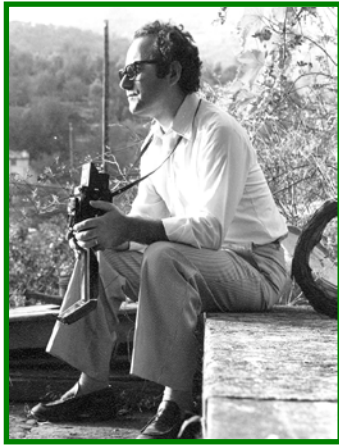
També em dóna pau saber que un dia aniré al cel, de la qual cosa en tenc desig i pressa. Millor demà que demà passat.

Vaig passar una bona estona ben agradable amb en Mateu. El dia li resulta molt llarg i valora molt la companyia que li fan. Sé que algunes persones el visiten periòdicament i ell n'està ben agraït. Els que l'estimau li fareu bé si l'anau a veure.

Acabaré amb una frase que a ell li agrada recitar amb freqüència:

“Diligentibus Deum omnia operant in bonum”.

¹ Què deu entendre en Mateu per “seglat” o “asseglat”? Em sembla que, amb tota bona intenció, ja hem rebut! Aquesta expressió record haver-la sentida els anys del Seminari, però no l'havia sentida mai més... (Nota de l'editor)

Domingo Maten

ENTREVISTA

A

Miquel Julià Prohens

RESUM BIOGRÀFIC

MIQUEL JULIÀ PROHENS. Neix el **29 de juny de 1927** a Can Miranto (Es Carritxó, Felanitx). **L'octubre de 1939**, als 12 anys, entra en el Seminari Vell de Palma per iniciar els estudis de prevere. **L'any 1943** comença a escriure, en català, el seu dietari personal, que perdura encara a dia d'avui. **L'any 1949**, als vint-i-un anys, és guardonat en el Certamen Literari del Seminari amb el primer premi de poesia pel seu poema "*El monestir*", publicat el 2005. **El 1948**, en els darrers anys de carrera, li encomanen la direcció de l'Escolania del Seminari i de la Seu.

És ordenat de prevere pel bisbe Hervás, a la Seu de Mallorca, el dia **10 de juny de 1951**. El setembre d'aquest mateix any inicia, en qualitat de vicari, l'exercici del servei ministerial a Bunyola. Entre d'altres actuacions artístico-religioses, aconsegueix d'augmentar el nombre de cantaires de la Coral Parroquial i d'enriquir-la amb la incorporació de veus femenines, promou un grup de dansaires de balls mallorquins i de clàssics espanyols i organitza l'excursionisme amb la creació de la "*Unió d'excursionistes de Bunyola*", de la qual en redacta en català el corresponent reglament.

El **mes d'octubre de 1956** és traslladat a Manacor per exercir de vicari a la parròquia de Ntra. Sra. dels Dolors, on hi resta fins al **mes d'agost de 1967**. Durant aquesta etapa, esdevé el fundador de l'escoltisme a Manacor amb la creació **el 1959** de *l'Agrupament Escolta Mn. Alcover*. El mateix any posa en marxa el *Centre Artístic-Recreatiu, (CAR)*, un centre d'arts i de cultura popular. El **1964/65** organitza i imparteix el primer curs de català a Manacor, desdoblant el **1965/66** en curs d'ortografia, que imparteix ell mateix, i curs de llengua i literatura, a càrrec del professor de Manacor, Gabriel Barceló Bover. Aquest, a partir **de 1967**, any en què Miquel Julià és traslladat a Palma, dóna continuïtat als cursos de català a Manacor en els anys vinents.

L'any 1966 és nomenat membre de la Comissió diocesana de litúrgia, exercint el càrrec de vocal per a la música, tasca des de la qual, amb el company i amic Mn. Pere Llabrés, promou l'entrada prescrita pel Concili Vaticà II de la llengua vernacle en els actes i càntics litúrgics de la missa i dels sagraments.

El **mes d'agost de 1967** és nomenat vicari de la parròquia de la Immaculada Concepció del raval de Sant Magí de Palma. L'any vinent, en el mes **d'agost de 1968**, rep un desconcertant nomenament de capellà de Natxaret, on, malgrat la manca de preparació específica i de vocació, persevera tots els matins en la tasca de misses, lectures i prediques als joves acollits a la Institució fins al **setembre de 1969**.

Havent suggerit ell mateix al vicari general Guillem Fiol que li atorgàs un nomenament sense sou, **el 29 de setembre de 1969** fou designat *consiliari diocesà dels llobatons i daines del Moviment Escolta de Mallorca*. Amb coincidència amb aquest nomenament, el president de *Viatges Barceló* accepta la seva incorporació a l'empresa per exercir-hi el càrrec de cap de personal, tasca que acomplí amb plena responsabilitat i competència durant vint-i-quatre anys, aconseguint, a més a més, un ambient d'entesa, art i mallorquinitat entre els treballadors de l'empresa esmentada.

L'entrada a *Viatges Barceló* i la carència de sou eclesiàstic l'aparten de tota comesa a parròquia o poble i el fan personalment més lliure. En el mateix despatx de l'empresa, la sobtada visita d'una coneguda "*senyoreta, ballarina joveníssima*", de nom Alícia Serra, el condueix a un horitzó abans mai intuït: l'encaix d'una seriosa relació amb Alícia, la formalització de la qual, ateses les peculiars circumstàncies personals de Miquel Julià, no es pot perllongar. A principis de **desembre de 1969** comunica al bisbe Álvarez la decisió de deixar el ministeri.

Amb la dispensa papal a les mans, es casa amb Alícia Serra el **5 de novembre de 1970** en el santuari de la Bona Nova. El **mes de setembre de 1971** neix el seu primer fill, Joan Miquel i, en anys posteriors, sobrevenen la filla Raquel i el tercer fill, Daniel. Durant prop de quinze anys conviu amb Alícia com a companya i parella. Aquesta, amb el nom artístic de Sabina, inicia un recorregut de més de deu anys per totes les sales d'espectacles i cabarets de Ciutat i de la part forana amb actuacions de música i ballet.

En l'assemblea general del Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca del **8 de desembre de 1971** és elegit, per aclamació, nou comissari i cap del consell del moviment, assumint, amb el nou equip de comissariat, la tasca de portar a terme les activitats programades per al curs 1972/73. L'oposició d'alguns agrupaments i la contestació interna esdevé tan forta que decideix presentar la dimissió de comissari general, que és acceptada en l'assemblea general de **23 de febrer de 1973**.

A partir de **1982**, Alícia Serra crea la pròpia companyia de revista mallorquina, amb la fidel col·laboració de Miquel Julià, el qual, com a manager, es fa càrrec de la preparació de les escenes, de la publicitat i de la contractació dels teatres. Alícia, amb el pseudònim de Zulma Grey, esdevé la vedette de *Follies de nit*, la revista mallorquina de nova creació que aconseguí un gran impacte popular i l'atracció, plaent o crítica, de milers d'espectadors qüestionats per l'art i la bellesa de la primera ballarina mallorquina de "striptease". Al voltant de **1985**, Alícia, seduïda per terceres persones amb el somni d'altres èxits internacionals, posa fi a la revista mallorquina i trenca la relació amb Miquel Julià, que es queda sol en la paternitat i cura dels tres fills de la parella.

El **1993** assoleix la jubilació, després d'acomplir vint-i-quatre anys de feina com a cap de personal de l'empresa "Viatges Barceló".

El **4 de febrer de 2000** rep el "Reconeixement de mèrits" en el Teatre Municipal de Manacor, per haver fundat l'escoltisme a Manacor el 1959, amb la nominació a càrrec de Cil Buele, aleshores president de Cultura del Consell de Mallorca.

Durant la darrera dècada del segle passat es dona fermament a la lluita individual, amb articles, escrits i gloses, per la defensa de la cultura, la llengua i la identitat catalanes. La primera dels milers de gloses es publica a la revista *S'Estel*, amb el suggeritiu pseudònim de *Es Gall*, el primer de **març de 1992** i la darrera, amb una freqüència quinzenal, el **5 de juny de 1998**.

El **2 de febrer de 1993** publica al diari "Última Hora" l'article "Què és això del nacionalisme", inici i base dels nou centenars d'articles que hi anà publicant fins al **2004**. El dia **10 de gener de 2004**, a proposta del Sr. Comas, director del diari "Última Hora" inicia un regueró de més de deu anys, que avui encara perdura, de gloses diàries, de dilluns a dissabte, amb el corresponent refrany, expressades satíricament sobre qualsevol esdeveniment polític o sobre reeixides persones, escriptors, actors o polítics. Les signa amb el pseudònim de Jordi Guaita.

BIBLIOGRAFIA

Miquel Julià ha publicat els següents llibres: *Mallorca. Cançons tradicionals* (1969). *Nacionalisme reivindicatiu a Mallorca* (1994). *Cançoners tradicionals de Mallorca* (1998). *Paraules al vent* (2000). *Clarobscur. L'Església dels mallorquins* (2003). *El monestir* (2005). *La vida en vers. Gloses d'en Jordi Guaita* (2007). *Ermàs en flor* (2012). *En línia recta. La folia d'una vida* (2016).

MIQUEL JULIÀ PROHENS, FIDELITAT I COMPROMÍS EN EL CULTIU DE LA LLENGUA CATALANA I EN LA GUARDA DE LA IDENTITAT DEL PAÍS

El dia 24 de febrer d'enguany vaig acudir, plaentment ansiós, al Teatre Municipal de Bunyola on Miquel Julià havia de presentar un llibre de memòries acabat de publicar en el mes de gener. Era per a mi l'avinentesa volguda de poder-me retrobar, després d'una infinitat d'anys, amb l'antic mestre i amic. Jove prevere de 24 anys, Miquel Julià vingué a Bunyola l'any 1951 per exercir-hi la primera destinació ministerial com a vicari. Jo acabava de complir els 11 anys i ell, de bon grat, acceptà la recomanació de don Guillem Payeras de proveir-me de tot el que havia d'aportar, el mes d'octubre vinent, per al meu ingrés al Seminari menor del Socors. De la preparació obligada d'aquells dies llunyans resten encara a la meva memòria el viu dinamisme en què el jove vicari enllestia les múltiples tasques iniciades i el rigor estricte en què acomplia, de manera insubornable, tot allò que per ell era un deure inviolable. Entre les tasques pendents exigides per al meu ingrés, m'obligaven a enllestir inexcusablement cinc enutjosos quaderns de cal·ligrafia. Record que eren ben prop les festes patronals del poble i davant la meva mandrosa resistència infantívola a començar la feina, no dubtà a plantejar-me la indefugible alternativa: o acabes els cinc quaderns abans de Sant Mateu o, en lloc d'anar a les festes, hauràs d'acabar a casa la molesta tasca de cal·ligrafia. Per esser just, he de dir tot seguit que vora la marca d'aquesta fèrria exigència hi roman també ben viu a la memòria el senyal agraït de l'amorosívol esment amb què volgué guiar-nos, a mon pare i mi, en la pacient recerca per les velles botigues del

nucli antic de Ciutat d'aquell modest adreç – ribella, pitxer de llauna i peu de ribella – que, per manca d'aigua corrent, havíem de portar al Seminari d'aquell temps per a la neteja personal dels matins.

La divergència en les nostres trajectòries vitals ens ha mantingut involuntàriament allunyats durant molts d'anys fent un i altre son propi viarany. Venturosament la presentació del llibre de memòries del mes de febrer - i amb molt més calat – l'acurada lectura de la seva copiosa i admirable obra literària, que gentilmente m'ha regalat, ens han portat al delejat retrobament. Ha revifat espurnejant el vell caliu de l'amistat i, de la seva fondària, he anat descobrint desconeguts, sorprenents caires de la genuïna identitat d'en Miquel: l'eclosió del poeta exquisit que comparteix, en els anys de Seminari, amistat i afanys literaris amb Antoni Moll i amb el mateix Blai Bonet, el qual no dubtava a augurar-li la convicció del destí d'ambdós: “estam condemnats a morir poetes”. He vist la tossuda lluita del punyent escriptor, combatent individual a través d'articles, llibres, escrits, gloses de combat per la cultura, la llengua i la identitat catalana, escampant els fruits granats del nacionalisme més radical i assenyat. He vist alhora com ha lliurat el cabal d'estudis de piano, d'harmonia, de polifonia, de gregorià a favor del català a la litúrgia actualitzada d'ençà del Vaticà II.

Tot plegat m'oferia la més oportuna avinentesa per proposar a Miquel Julià de ser entrevistat per a “Modèlics i modelicons”, atès que el pròxim número encabiria com a eix central el fet de les nombroses secularitzacions a Mallorca. Plàcidament asseguts a casa meva un lluminós matí d'agost, aquesta és la conversa que junts entreteixírem.

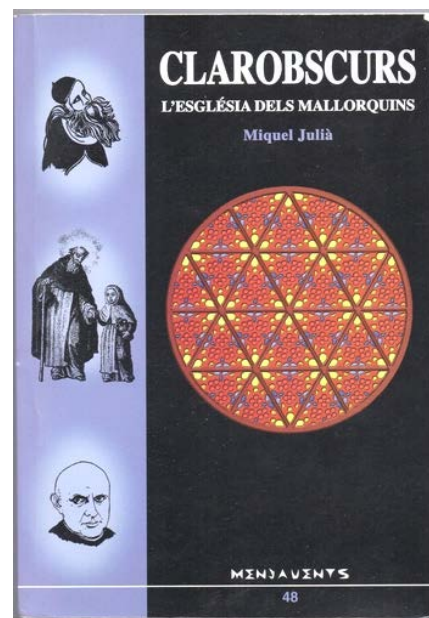
- 1. Recentment heu publicat, benivolgut Miquel, tot un seguit de proses, “sinceres, coratjades, tendres”, en encertada qualificació de G. Janer Manila, entorn als fets autobiogràfics que han anat conformant la vostra identitat. ¿Quines raons us han portat a elegir com a capçalera de les vostres memòries “En línia recta” i per què subtitulau els relats com a “La follia d'un vida”.**

És llei de vida, tots els sers vius van “en línia recta”: l'arbre creixent s'enfila, l'aigua entre rocs i còdols se fica, el vent del nord a giravolts tot dret avança...; també jo he fluït, m'he enfilat, he avançat i he actuat instintivament com eclosió del meu giny natural, com una reacció del meu esperit al medi sempre divergent, distint o oposat. Per això em semblà idoni el títol de la capçalera “En línia recta”. No puc negar, però, que sovint l'arbre s'esqueixa, l'aigua es desborda, la tempesta enterboleix l'aire i l'aspecte del medi torna borrascós, tot i que, malgrat això, silenciosament rebrota, per bé que als ulls de la gent només quedi l'esqueix de les coses, la tempesta, la FOLLIA.

Em sembla bé ara marcar els punts d'una de les meves línies rectes que he mantingut inalterable i inalterada durant els meus quasi noranta anys: Als set anys vaig aprendre de cor la Doctrina Cristiana en mallorquí, als setze vaig començar el dietari de la meua vida en català, sis anys després guanyava el primer premi de poesia en el certamen del Seminari amb “El monestir”, al cap de tres anys a Bunyola redactava i

publicava un primer llibre en català “Guia del petit pelegrí”; a Manacor el 1964 engegava el primer curs de català per a gent gran, només quatre anys més tard dins de la Comissió de Litúrgia impulsava i presentava “Nadal a Mallorca” i el mateix any, al costat del P. Martorell, la missa “Pau als homes” i, a més a més, editava els cants amb lletra en català per a tots els diumenges i festes de l’any, i encara durant cinc anys, els posteriors a l’esqueix, vaig escriure “Clarobscur - L’Església dels mallorquins” (publicat el 2003); mentrestant iniciava en la premsa els coneguts articles en català (més de dos-cents) a favor de nostra llengua i identitat, per continuar, a partir de 2004, amb gloses diàries a U.H. (que encara perduren amb el pseudònim de “Jordi Guaita”), com a continuació de les iniciades, amb el pseudònim de “Es Gall” a l’Estel el 1982.

Només aquesta línia de vida i d’acció justificaria escriure les meves memòries “En línia recta”, una línia recta que no s’esquinça ni amb l’esqueix que vaig protagonitzar el 1970.

2. De seguida, ja en el primer relat, us afanyau a remarcar que la vostra “*fou una infantesa feliç*”, tot i viure-la reclòs a Ca’n Miranto, el petit redol de la foravila felanitxera, a l’aixopluc del gran garrover gronxador i del vincladís lledoner, entre pujols i comellars verds que us emparaven de les “*turbulències exteriors*” . No obstant això, només teníeu nou anys quan el mes d’agost del 36 us arriben prop de casa els estralls de l’aixecament de Franco contra la segona República. Sense entendre res, observau com els vaixells de Bayo naveguen enfront de Cala D’Or, camí de Portocristo, i com els avions procedents de Menorca “*passen per damunt la llar i les terres paternes*”. ¿Podríeu escollir aquelles vivències d’infantesa que més empremta deixaren en el vostre futur?

Les turbulències de 1936 romangueren, tot i que mal dibuixades, dins el marc de la meva infantesa al costat dels meus jocs, enginys i moltes infantívoles, un marc que més tard i de mica en mica, sobretot a partir de la incipient democràcia, anà recordant i recobrant el significat d’aquelles ferestes pinzellades, les que anaren traient ull com brots tendres sortits d’una cremadissa. He anat prenent consciència i encara històricament he anat recordant i contemplant aquell monstre ocult dels que mai s’han penedit dels milers d’assassinats de guerra dins una Mallorca sense guerra.

3. El mes d’octubre de 1939, atenent la proposta del nou vicari des Carritxó, Joan Vidal, preneu la decisió, “*inconscientment agosarada*”, així ho confessau, de deixar la placidesa de la llar per entrar en el Seminari Vell de Palma. Enclaustrat dins aquells vells murs d’inexpugnable fortalesa tridentina hi forjau, amb indefugible rigidesa, la trajectòria del vostre futur. Són els anys de la fam i de l’inici de quaranta anys de dictadura emparada en la connivència i la fidel col·laboració de l’Església oficial. Per a nosaltres, que la dècada posterior poguérem respirar aires diferents i menys estretors en la pleta oberta i lluminosa de Son Gibert, ens interessa molt conèixer la vostra valoració, llums i ombres,

d'aquell temps del vell Seminari on la vostra singular personalitat camperola es va anar modelant dins l'ermàs educatiu ideat per esdevenir futur prevere.

Més que una decisió de futur fou l'assentiment instantani d'un infant de nou anys que es mou i és atret per alguna il·lusió, fantasia o ficció, uns elements que mai fan de fonament d'una seguretat personal tan insegura que només s'aguanta, si l'aguanta una tercera persona o circumstància. Moure's per sentiment dóna tantes garanties, també a un infant, com el joc. Tot i saber que és un joc. Per això la meua entrada al Seminari (ara ho veig així) no esdevingué per una deliberada decisió personal o per una vocació o crida espiritual que decidís el meu destí, sinó que vaig entrar en el Seminari amb tan alta inconsciència i inseguretat com d'alta n'era la il·lusió. Conseqüentment dins aquell claustre hi duraren ben enceses i atiades les flames de la primera encesa, però només eren els cremallons d'una fogata amb poca llenya o calius sota cendra.

Des del primer curs, que ja era el segon, després de cursar el primer a Es Carritxó entre els cants dels aucells, me vaig concentrar de bon grat en l'estudi del llatí, com si fos una cursa esportiva; volia fer primer. I normalment ho aconseguia. Encara guard el primer quadern de composicions en llatí de 1941 amb notes excel·lents i la qualificació "meritissimus", més al final, fins a fer composicions a imitació dels clàssics, els quals ben prest vaig traduir al català Això va marcar el meu futur com escriptor.

En el Seminari, però, hi vaig haver de compartir l'estudi i les pràctiques de pietat amb l'estretor i la fam de la postguerra des de 1939 i només vaig poder cercar i trobar el gust en coses petites; d'altres no n'hi havia gaire. M'agradaven les excursions setmanals amb els companys llatínistes (no tant els jocs al pati), els cants, les converses amb els més amics, dels qui parlaré, i ran de la talent m'era un pler setmanal la rebuda del pa i la sobrassada que la meua mare m'enviava des de casa dins un sac. Ho devorava. Entre les petites coses encara record els tocs de campana per als menjars, com el del frit de sang de porc dels dissabtes a migdia, que batejàrem com la "sang d'es rector", uns gusts tan esquifits que feien parella amb el panet matinal per a tot el dia d'un pa d'indi, mesurat dins la copa del cafè amb llet, o el bistec, tan resistent al ganivet esmús i tan difícil de rompre entre les dents, que acabava fent un tret a les galtes. Allà va morir en mi el sibarita i, tot i que he hagut d'escometre grans deures amb pocs hores, he volgut i sovint he pogut viure amb petits confortos, sovint possibles gràcies a una educació amb tan forçades i habituals limitacions.

- 4. Vós mateix considereu que si en alguna cosa vàreu demostrar un punt de singularitat respecte als vostres companys de curs, "fou en la dèria per la literatura en català". De fet, el 1943 ja iniciàreu en català el vostre dietari personal, que dura avui encara. El conreu constant de la composició poètica en**

català i la curosa aplicació de la mètrica llatina a la traducció catalana dels millors mestres de la poesia clàssica llatina us donà la oportunitat de participar a alguns certàmens literaris del Seminari i de ser guardonat amb el premi de poesia en el celebrat el 1949 per l'excel·lència del poema "El monestir". ¿Com us ho féreu per mantenir obstinadament encesa la flama d'amor a la llengua pròpia en un entorn tan hostil a l'ús normalitzat del català?

No és bona d'entendre ni fàcil d'explicar l'elecció personal del català en les meves composicions literàries entre circumstàncies tan adverses a partir de 1939; però, tot i que sigui insòlit, sovint alguna rara llavor guaija sota una pedra. I la llavor del mallorquí de la meva infantesa, l'única que havia granat en mi, espontàniament va treure guaix rere la rella de Costa i Llobera i de Joan Alcover i ningú tallà aquell primer brotó. No, no vaig tenir cap problema per escriure privadament en el Seminari poemes en català. Ningú m'ho impedí. Tot i que aquest fou un idioma inexistent en les classes, aquella llavor grillà per l'encís dels nostres poetes clàssics, per la satisfacció personal de compondre versos o per l'afany d'un premi en el certamen, a més d'estalviar-me així d'altres treballs durant l'estiu. Definitivament el caliu i l'agombol d'amics poèticament tan acostats, com Blai Bonet i Antoni Moll, foren els brins que feren guspirejar aquell primer caliu en cendra.

- 5. La vostra travessia literària per aquell desert del Seminari dels anys quaranta no la vàreu fer sol. Parlau-nos de la intensa relació amistosa i literària amb els vostres companys de Seminari, el ciutadellenc Antoni Moll i Camps i, especialment, l'enyorat Blai Bonet Rigo, company de romiatge amb qui fèieu intercanvi recíproc de les vostres composicions poètiques.**

Les relacions entre els companys de curs en el Seminari no eren habitualment extenses ni intenses; eren relacions superficials, fora de la marxa dels afers i les classes de la carrera i dels actes religiosos, durant la recreació o les sortides. També foren esporàdiques les trobades entre els esmentats companys de lletres. A més a més amb Blai Bonet no compartia curs i l'estada d'Antoni Moll en el Seminari de Palma fou limitada al curs de la Guerra Civil. Malgrat tot coincidírem adesiara en actes d'esbarjo, però més freqüentment en el nostre cas en encontres, tan sobtats com acordats, a la biblioteca, tant per tenir-hi converses adients amb afanys literaris, com per consultar, llegir o treure els llibres dels nostres poetes llavors preferits. Les relacions s'intensificaren, però, fora del claustre.

Amb Blai Bonet projectàrem i fruïrem de dies complets de conversa i excursions durant les vacances, poèticament molt fecundes, tant a Es Carritxó com a Santanyí. Diferentment, però, amb Antoni Moll, qui el 1947 ja havia retornat a Ciutadella, la nostra relació hagué d'esser epistolar, com ho proven les deu cartes que Moll em remeté, avui encara estotjades, des de Ciutadella fins a 1950.

- 6. La música va ser també una apassionada afició que, lligada al vostre persistent conreu de la llengua catalana, desplegàreu llargament durant el temps d'estudis, amb pràctiques de solfeig i piano, harmonia (amb el mestre Joan M. Thomàs), gregorià i polifonia. Assolíreu l'aptitud musical suficient per fer-vos càrrec el 1948 de la direcció de l'Escolania del Seminari i de la Seu, per tocar l'orgue i per a la direcció de corals, també polifòniques. ¿Quines activitats musicals poguéreu**

emprendre entre les nombroses tasques pastorals realitzades a Bunyola i a Manacor? A més a més, des de la Comissió diocesana de litúrgia, de la qual en fóreu nomenat vocal per a la música entorn a 1968, ¿quina va ser la vostra aportació, amb la col·laboració inestimable del pare Antoni Martorell i a l'empara del concili Vaticà II, d'introduir la llengua catalana en els actes i els cants de la litúrgia de l'Església de Mallorca?

La meva preparació musical afaïçonada en el Seminari fou sobretot pràctica sense passar de bàsica. En el Seminari em vaig engrescar en l'estudi de solfeig, cant i piano i sobre aquesta base, amb molta feina i dedicació, vaig poder preparar i dirigir escolanies, la del Seminari i de la Seu, i tot seguit la de Bunyola i Manacor; i encara vaig tenir tremp per organitzar i dirigir sengles corals polifòniques en ambdues parròquies... A més les classes privades d'harmonia amb Joan Mª Tomàs me permeteren acompanyar cants populars a orgue, a més de poder sorprendre i entretenir la feligresia, durant determinats moments litúrgics, amb escollides peces musicals, com feu a Madrid a la Vall dels Caiguts a la sortida d'un ofici amb la tocata i fuga d'en Bach.

Per entendre la meva decisiva aportació als cants litúrgics en català, em cal ara aclarir la meva situació com a vocal de la Comissió de Música primer i de la de Litúrgia després. Essent vocal de la C. de Música, amb mossèn. Bernat Julià de president, aquest no estava d'acord en res, en res de cants i música en català, la gestió dels quals jo havia assumit. Aleshores Mn. Pep Sacanell, president de la C. de Litúrgia amb Pere Joan Llabrés, decidiren canviar el meu nomenament de vocal de la C. de Música per vocal de la Comissió de Litúrgia per a la Música. Des d'aquell moment vaig poder impulsar per a la diòcesi la música en català a la litúrgia.

La primera aportació que vaig aconseguir fou "Nadal a Mallorca" per a la celebració de la vigília de Nadal, amb nadales noves de trinca, compostes pels millors compositors musicals d'aleshores, el P. Antoni Martorell, Jaume Palou dels SS. CC, mossèn Antoni Mateu, l'amic Carles Barandiarain, els pares franciscans Francesc Batlle i Antoni Riera, a més de Bartomeu Oliver, director d'orquestra moderna, i d'altres aportacions. La missa polifònica "Pau als homes" fou l'altra aportació, polèmica i ensems aclamada per la premsa i el poble, per la inclusió d'instruments moderns. S'estrenà l'octubre de 1968. Feia mig any que el P. Martorell havia agafat amb il·lusió i sense treva el meu suggeriment de compondre una missa polifònica moderna en català. La compongué a Roma estant, sense perdre el contacte amb mi i la Comissió de Litúrgia; des de Roma m'envià prop de trenta cartes, que tenc ben guardades, amb aclariments, esmenes i consultes per adequar-se als criteris de la Comissió de Litúrgia de la diòcesi. Tampoc puc deixar a l'alcova de l'oblit una altra comesa realitzada, els trenta fascicles d'altres tantes pàgines, que vaig preparar i editar a ciclostil, amb la música i lletra dels cants escaients per a tots els diumenges i festes de l'any litúrgic.

- 7. El mes de juny de 1951, poc després "del llampec impressionant de l'ordenació i la missa nova", jove prevere de 24 anys , el bisbe Hervàs us envia de vicari a Bunyola, on hi és rector Mn. Joan Cirer. En una estada de cinc anys "hi viviu a pler com a dinamitzador social i cultural de joves i més grans dins i sobretot fora de**

l'església". ¿Què en destacaríeu d'aquella primerenca experiència pastoral entre la gent bunyolina, zelosament practicant, dels anys cinquanta del segle passat?

Quan vaig arribar a Bunyola l'any 1951 ho vaig fer desplegant-hi tot el dinamisme, vivacitat

i inexperiència dels meus vint-i-quatre anys. L'estat de xoc de prop de quinze anys, en què havia romàs la gent per la repressió a partir del 36, havia deixat aquell poble, com molts d'altres a l'illa, més que sense alè, socialment aturat com si no gosàs respirar. La meua activitat hi va caure com una pedra que cau sobre una bassa en calma i n'alça els rissos. Sense fer cap invent estrany aquelles aigües tranquil·les se mogueren al vent de les excursions, els cants i els balls populars.

Les excursions abraçaren al·lots, joves i majors, que trepitjaren tot el territori, des del puig de Son Poc al Major, passant pel Teix, l'Ofre o la Serra fins a Lluc. Se convertiren en un moviment popular sense cap problema d'entesa o convivència social, sinó més aviat en font pròdiga d'alegries i amistat. Això

roman ben imprès en el carnet de la Unió d'Excursionistes, on consta "que té l'ideal de promoure i exercitar les energies físiques i les virtuts de l'esperit » per fer « valenta professió de l'Evangeli ». Amb aquesta moguda anà pariona la música coral, els cants tradicionals i el grup de balls i fins i tot de clàssics espanyols. Amb tot això es féu possible tenir sempre part del poble prop meu i jo prop de la gent. Dins aquell ambient creat sense prèdiques ni hores santes, amb molta activitat esportiva, artística i social esdevingué natural i proper el recurs a la religió. En els articles 10 i 12 el carnet d'excursionistes aconsellava la "comunió matinal" i en el retorn "la visita al Santíssim".

- 8. El mes d'octubre de 1956, el bisbe Enciso decideix desplaçar-vos de Bunyola per enviar-vos de vicari a Manacor amb la silenciada intencionalitat de fer-vos servir de braç dret del rector de la parròquia dels Dolors en la preparació del Congrés Eucarístic diocesà que ell mateix havia convocat per al mes de maig de 1957. Al marge d'aquesta imposada comesa, l'estada de deu anys a Manacor us dóna un prestigi envejable, tal com ho reconeix la revista *Perlas y Cuevas* en el mes d'agost de 1967, per tot un seguit de destacades i reeixides empreses que creàreu i gestionàreu en el decurs de la vostra tasca pastoral a Manacor. Assenyalau-nos aquelles institucions que considereau de més notable empremta sorgides del vostre esforç i afany en la dècada de treball ministerial portat a terme a Manacor.**

Com l'arribada a Bunyola també feu la de Manacor als aires primaverals en una terra, llavors encara eixorca d'il·lusions per la monstruosa matadissa de Son Coletes, i en una població que, alienada dins les esglésies, només era sacsejada als carrers per les perles i els mobles. Per això dins aquell silenci tan allargat tota veu que hi sonà hi esdevingué harmoniosa. Crec que hi vaig donar el to amb aquestes tres notes: la Coral del Sant Crist, el primer curs de català per a majors l'any 1964 i la fundació de l'Agrupament Escolta Mn. Alcover de 1959.

Sobretot aquests dos darrers fets foren com el pinyol del qual brostà l'arbre cultural i social, que, amb els quaranta anys posteriors d'escola de mallorquí portada a terme per aquells escoltes (Gabriel Barceló Bover m'acompanyà com a fundador de l'agrupament i del curs), ha crescut a Manacor, protagonitzant més que cap altre a Mallorca la nostra identitat cultural catalana. Encara l'any 2000 vaig rebre el Reconeixement de Mèrits per la fundació de l'Escoltisme i del curs de català.

- 9. Per una desconcertant decisió, en el mes d'agost de 1967, el bisbe Rafael Álvarez us obliga a transplantar-vos de Manacor a Sant Magí, un raval de Ciutat “sense nucli ni ambient de parròquia”, on us limitau a fer feines “circumscribtes al temple i als col·legis”. No hi poguéreu exercir gaire el càrrec de vicari de la Immaculada Concepció, atès que el mes d'agost de 1968 us arribà, aquesta vegada com un gran cop de més punyent desconcert, el nomenament de capellà de Natzaret, una tasca per a la qual no teníeu cap preparació específica ni cap vocació. Tot i això, us afanyau a oferir cada matí als joves acollits a la institució misses i litúrgia amb cants i prediques. Fins al setembre de 1969, en què l'impensable ofici de capellà de Natzaret “trenca tot possible enllaç de la vostra vocació personal amb la diòcesi.” Explicau-nos, ¿per quins motius decidíu aleshores de suggerir al vicari general, Guillem Fiol, que us atorgui un “nomenament sense sou”? Anotem de passada que el vostre suggeriment fou acceptat de seguida amb complaença i el 29 de setembre de 1969 rebíeu el nomenament sense retribució de consiliari diocesà de llobatons i daines.**

El nomenament de vicari de Sant Magí el vaig sentir i viure com una clara marginació de mi mateix; tampoc em costà gaire comprendre i entendre que, amb el nomenament de capellà de Natzaret, me deixaven definitivament apartat. Tot i això m'encolomaren uns deures (els deures per a mi han estat i són inviolables) envers els acollits d'aquella institució.

Rebuda la vocació sacerdotal el 1951, la vaig exercir a Bunyola i Manacor i m'hi vaig desviure fent poble, per fer Església. Aquesta pràctica i estil d'apostolat la vaig estampar més tard amb la redacció i publicació de “Clarobscur”. Fou aleshores que em vaig adonar que, com arbre jove desarrelat, aquell nomenament m'havia arrencat de la tasca de fer poble i conseqüentment de fer-hi Església. Per això vaig suggerir un nomenament sense sou, per sostreure'm de les imposicions d'aquell nomenament, que, sense comptar amb la meua lliure dedicació personal, deixava la meua vocació a la intempèrie. Com a corol·lari afegiré que alguna feina em somreia al costat de casa.

- 10. La vostra ruptura amb l'Església s'anava congriant de mica en mica. La carència de sou eclesiàstic us empeny a cercar una alternativa en la vida laboral ordinària.**

¿Com us arribà aquell mateix any la possibilitat d'entrar a treballar en l'empresa turística Viatges Barceló i quines funcions hi exercíreu durant la "llarga i transcendent" etapa de vint-i-quatre anys perllongada fins a la vostra jubilació iniciada l'any 1993?

Feia dies que trespava per Ciutat, record que ho feia en empreses més aviat grans que petites i que veia el cel ben emboirat. Per xamba, però, vaig fer una visita al president de Viatges Barceló, Gabriel Barceló Oliver (ambdós ens coneixíem des de la infantesa), per encendre's a l'horitzó, com una llum vacil·lant, la possibilitat d'assumir la comesa d'organitzar el departament de personal a la seva empresa, que fins aleshores havia conduït personalment i amb encert ell mateix. La comesa durà vint-i-quatre anys, fins que les noves tecnologies me fugiren de les mans.

11. A principis de desembre de 1969 comunicau al bisbe Álvarez Lara la vostra decisió de deixar el servei ministerial i de demanar la dispensa eclesiàstica. Aquest es compromet a plantejar la demanda al Vaticà com un "casus urgentior", atès que n'accelerava la urgència la irrupció sobtada d'Alícia, una joveníssima, bella i misteriosa ballarina, que us capgirà la vida, tot just arribar al vostre despatx laboral de Viatges Barceló. El Bisbat retardà fins al febrer de 1970 la tramesa de l'informe al Vaticà i aquest, com a norma elemental de prudència, pretenia fer-vos esperar durant un any la concessió de la dispensa. Gràcies a les gestions fetes pel pare Estrany en la Congregació romana i pel vostre amic Pere Riutort, en el mes de setembre de 1970 us arriba la dispensa. Vàreu ser un dels primers d'una nombrosa llista de preveres, més de cent-trenta només a Mallorca, que decidiren abandonar el ministeri. Al vostre parer, ¿quins foren els motius principals, sorgits en la pròpia Església o vinguts de la societat civil, que podrien explicar tan considerable allau de secularitzacions?

L'afirmació que una "joveníssima, bella i misteriosa ballarina us capgirà la vida" no s'emmotlla de ple amb la realitat; la meva situació en la diòcesi, ja sense ofici ni benefici, ho havia capgirat tot. Per això la irrupció de la jove no pogué canviar una vida que ja anava a tómb. Es ver que activà un carrerany, que m'obligà a replantejar-me el meu futur dins la diòcesi i fora; el meu trencament, però tot això ja era un fet sense el frontispici de cap fèmina. La que arribà al meu despatx no s'acostà a un confessorari, sinó al gabinet d'un directiu d'empresa, un directiu que ella veia ben col·locat com cercava; amb el seu gest, però, no decidí res, activà un qüestionament personal que no podia perllongar-se, com ho farien el bisbat i el Vaticà.

Aclarit això, quins motius podrien explicar tan considerable allau de secularitzacions, després que vaig haver obert la porta, sense empènyer ningú?

La crescuda a l'occident de monjos, convents i monestirs hagué d'incorporar entre els membres la sublimació de la moral sexual amb la puresa i la castedat per bandera. A més, la predicació dels religiosos estengué tant dins el poble la moral monàstica que sínodes, concilis i papat la segellaren com a llei dins l'Església, una llei que no era ni evangèlica ni eclesial ni humana. El celibat clerical. Sobre aquest panorama ha caigut la barrumbada de secularitzats. Motius?

La creixent llibertat social i moral han arribat a valorar i a fer tan normal la voluptat o fruïció sexual, que ha desvirtuat costums i normes conjugals i personals immutables.

El pas de la condemna total de tot fet “impur” a una permissivitat o silenci totals, també eclesiàstics, explicaria la barrumbada de tan lliure ús i abús de la sexualitat, també entre creients.

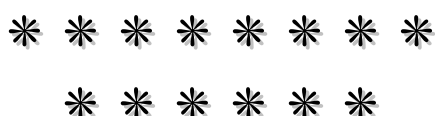
La presa de consciència actual d'un celibat amb un compromís temporal sense el fermall de per vida.

El valent exemple de primers secularitzats va obrir moltes portes. A més, als qui giraren la clau del pany de la clausura, l'Església a cap escometé amb el flagell del Dret Canònic.

Enfront de les tensions i passions sensuais i sexuals, que sempre han esclatat dins l'Església, aquesta sovint s'ha conformat amb l'aparença i, en lloc de reconduir o adreçar la il·lògica situació de molts clergues, ha optat per llevar proves i escàndols o per marginar i perseguir aquells clergues.

12. Amb la dispensa papal a les mans i la benedicció oficial de l'Església, us casàreu amb Alícia Serra el 5 de novembre de 1970 en el santuari de la Bona Nova, una bona nova que volguéreu irradiar als quatre vents amb invitació a tots els amics i coneguts més propers. Un pas tan radical, aleshores tan inacceptable com insòlit, fou causa de respostes ben dispars i esdevingué per a molts un escàndol de primera magnitud. Passats prop de cinquanta anys des de l'inici d'aquell insòlit capgirell de vida, amb dos fills i una filla ja crescuts, amb la tasca amorosívola d'acompanyar la vostra néta que us mantén àgil i actiu, assenyalau breument aquells fets que heu viscut amb més reeiximent i complaença tot al llarg d'aquest singular període de la vostra vida.

Les meves núpcies de 1970 realment foren una gran nova, celebrada per alguns, amb els quals s'estrengué més l'amistat; o una mala notícia per a altres i sovint motiu per al menyspreu o l'oblit definitiu, també dels meus èxits més reeixits. A partir de llavors i durant el llarg període de la meva vida (els darrers cinquanta sis anys) he traïllat tot sol per sostenir la meva família, fills o néts, com un deure i un pler de vida insubstituïbles. I aquests afers han anat paral·lels amb els continus treballs per moure dins el poble la consciència d'identitat nacional i cristiana. Per això deix en herència llibres com “Clarobscur- L'Església dels mallorquins”, el “Cançonet”, poemaris i sobretot un treball continuat d'orientació i denúncia socials a la premsa amb articles i encara amb gloses, any rere any, fins que Déu vulgui.

Antònia Valens Roig

ENTREVISTA A LA MARE D'EN TOMEU TAULER EN EL SEU CENTENARI

Sebastià Salom Mas

Quan la mare d'en Tomeu Tauler em va dir en la pronúncia felanitxera “*Mu mare va ser mare de deu*” em vaig quedar durant un breu moment sorprès i pensatiu, fins que ho vaig rumiar i ho vaig entendre, perquè primer jo havia entès que havia estat “*Mare de Déu*”. Només és una primera anècdota introductòria de com la pronúncia diferent d'una simple vocal pot fer canviar de significat una frase.

Els nostres pares i les nostres mares, vull dir “pares i mares dels condeixebles”, ens han anat deixant, com és llei de vida. Però ens queda encara una mare, resistint al peu del canó, a punt de complir els cent anys aquest mateix mes (21 d'octubre 1916-2016). Amb un capet ben clar i una memòria prodigiosa.

Li hem volgut fer una entrevista, com a homenatge a ella i, a través d'ella, a totes les nostres mares. Estam asseguts a la camilla de ca seva, ella, el seu fill Tomeu i jo. Transcriuré algunes coses de la conversa que hem tengut. En cursiva he posat algunes de les seves respostes literals, gravades amb un magnetòfon.

Antònia Valens Roig va ser la germana petita de nou germans, a més d'un albat. Va néixer dia 21 d'octubre de 1916 en Es Torrent, una finqueta de la família, que es troba a uns quatre quilòmetres i mig del poble.

Els cinc primers germans eren porrerencs. Havien nascut a la finca de Banyeres, dins el terme de Porreres. Després la família passà a viure uns anys a Son Suau, una finca a prop de Felanitx a la carretera d'Es Port, on va néixer el seu germà Tomeu, que va anar a viure amb uns oncles eixorcs a Ciutat, després va estudiar amb els teatins a Barcelona, es va dedicar a la música i va arribar a ser un baríton d'anomenada. En Joan Parets el té catalogat amb els músics mallorquins. Després la família va passar a viure uns anys a una casa del poble, en el carrer d'Es Convent, on hi va néixer el seu germà Toni, que va anar a la guerra com a voluntari, després es va ordenar capellà amb els teatins i per una amistat que havia fet amb un capellà castrense de Toledo ell també es va fer castrense. Després d'haver nascut en Toni la família s'havia traslladat a la finqueta d'Es Torrent on hi varen néixer les dues petites, na Catalina i ella, n'Antònia.

Antònia: *Sa meva germana major, na Maria, va morir quan jo vaig néixer. Ella va morir en es febrer i jo havia nada a s'octubre. Ella tenia denou anys. Va ser un disgustasso. Era molt endreçada, li duia la casa a mu mare. Hi va haver sa febre negra.*

Hi va haver cinc casos de morts a Felanitx i un d'ells va ser ella. Havia acabat de fer ets exercicis espirituals a Campos, cosa que no era freqüent. I mu mare deia "Bon Jesuset! Si m'haguéssiu girat sa sentència i en lloc de morir sa major hagués mort sa petita (que era ella) la casa no se n'hagués donat tant de compte".

Sebastià: La vostra família devia ser una família molt religiosa.

Antònia: *Mun pare, quan se n'anava a guardar ses ovelles se'n duia un llibre que es deia "Vida devota". I també se'n duia un fubiol. I així, si noltros anàvem a veure'l, escoltàvem si sentíem es fubiol i sabíem on era.*

Sebastià: ¿Com ho fèieu per anar a escola?

Antònia: *Anàvem a escola amb un grupet d'amigues i mos ne dúiem es dinar i ses monges mos donaven s'aigo.*

Sebastià: Contau-nos alguna cosa de quan éreu joveneta.

Antònia: *Mon pare feia repàs an ets al·lots de sa barriada. Els feia llegir. I jo li ajudava a fer-los llegir. Jo tenia tretze anys quan mun pare va morir. Ell tenia devers seixanta anys. L'havien operat segurament d'un càncer, però després es va anar debilitant a poc a poc i va morir as cap de tres anys. Després anàrem a viure en es poble quan jo tenia quinze anys. Llogàrem una casa devora ca Ses Monges, a un des tres convents que hi havia aleshores a Felanitx, on és ara Deixalles. I vaig anar a costura a la Caritat, devora la parròquia.*

Sebastià: I a l'amo vostro, com el vàreu conèixer?

Antònia: *Jo havia anat amb un jove que nomia Macià de sa pandilla de Sant Alfonso, que m'acompanyava amb altres amigues a S'Hora Santa i després fins a ca nostra. Però res més. Sa meva relació amb en Tòfol va començar d'una altra manera. Jo coneixia una cosina d'en Tòfol i me parlava d'ell. Un dia que mu mare m'havia enviat a cercar calç a ca'n Tibús, en Tòfol passava pes carrer amb sa bicicleta a sa mà i jo li vaig demanar "¿no me diries on és a can Tibús?" I ell m'ho va indicar. Des d'aquell dia en Tòfol sempre em va dir que jo ja no li havia fuit des seu cap. Jo tenia vint-i-quatre anys. Jo no sabia si me casaria mai o si me faria monja. Jo anava a cantar a la Providència, a Ses Trinitàries, a La Caritat. A ca nostra ja només érem mu mare i jo, perquè na Catalina s'havia llogada per fer dobbers i se volia fer monja. I s'hi va fer. Però no li va anar bé. Va estar molt malalta.*

Després de sa guerra vàrem estar uns anys festejant. En Tòfol mentrestant anava a fer guàrdies en temps de sa segona guerra mundial. Jo brodava per Ses Garaus, i una senyora de can Falcó volia que anàs a estar amb ella. També vaig fer feina durant tres tandes a Sa Matança.

En Toni mos va casar l'any 1943.

Sebastià: ¿Quan vareu venir a viure en es carrer de Ses Eres, nº 44? Perquè jo record que el número de la casa era el 44 i no el 38, com ho és ara.

Antònia: *Es pares d'en Tòfol l'havien comprada. En Tòfol només tenia un germà que havia mort en temps de sa guerra, per un tifus molt fort que hi va haver. La mos deixaren a noltros quan mos vàrem casar i ells varen anar a viure a una finqueta que es diu Can Manresa.*

Sebastià: Quants de fills vàreu tenir?

Antònia: *As cap d'un any de casats va néixer en Tomeu. Dos anys després va néixer na Margalida. Després vàrem estar set anys sense tenir més fills, fins que va néixer en Jaume.*

Sebastià: ¿Com vos guanyàveu ses sopes?

Antònia: *Mos guanyàvem ses sopes fent de pagesos i jo brodant. Sempre vàrem tenir lo necessari. Amb una panera d'ous que dúiem a vendre es diumenge podíem comprar per tota sa setmana.*

Sebastià: S'idea d'en Tomeu d'anar en es Seminari ¿la va tenir sempre des de petit?

Antònia: *De petit ja deia que volia ser capellà. Si entràvem a una casa i veia un quadre, li tirava una besada i la gent deia. "Oh, aquest nin serà un sant!"*

Quan va venir el bisbe Hervàs de visita a Felanitx, en Tomeu li va presentar es dobbers que s'havien fet per ses obres des Seminari i el bisbe li va fer preguntes sobre qui era sa seva mestra i en Tomeu va dir "Sor Maria de Santa Teresa" i la va apuntar amb so dit.

Don Pep Mascaró era un mestre que el va preparar i el va acompanyar an es Seminari.

I li vàrem preparar es matalàs i es llençols...

A continuació tots tres, sa mare, en Tomeu i jo, evocam records del Seminari, de si ens enyoràvem, perquè érem molt joves, però ho aguantàvem. Entràrem a deu anys. En Tomeu encara no els havia complits. Només anàvem de vacances per Nadal, per Pasqua i a l'estiu. I només rebíem visites de la família una vegada al mes. Això sí, amb les respectives famílies ens intercanviàvem setmanalment la bossa de la roba bruta a través de l'agència, que tornava la setmana següent amb la roba neta i amb qualche cosa de companatge a dins per a la berena dels capvespres, i també amb una carteta d'anada i una altra de tornada.

Sebastià: Una vegada ordenats de capellans, en Tomeu va ser un any vicari a sa parròquia de l'Encarnació. I as cap d'un any se'n va anar amb en Miquel Nigorra a Perú. ¿Vàreu estar contenta que se n'anàs?

Antònia: *I què vols que te digui! Tant havien parlat d'anar a ses missions. Record que en Pep Estelrich va dir: "Jo, si voleu que vos digui sa veritat, els trob poc madurs, però se n'han d'anar". Encara ho record com si fos ara.*

Sebastià: I d'ets altres fills, ¿com li va venir a na Margalida s'idea d'anar a l'IMS (Institut de Missioneres Seglars)?

Antònia: *Na Margalida anava amb una pandilla d'amigues, va fer feina una temporada a Sa Ceràmica de Felanitx, va anar a repàs amb donya Hortènsia i llavors va anar a fer un curs a Can Tàpera, i així va ser com se va relacionar amb ses missioneres. I se'n va anar a fer sa professió a Vitòria, després va anar a Salamanca, on va fer feina a una merceria. I després va anar a Barcelona i allà va decidir que havia d'estudiar. Va acabar tot es batxiller i després es Magisteri.*

Sebastià: I del tercer fill, d'en Jaume, quina va ser la seva trajectòria?

Antònia: *En Jaume de nin, era molt trapasser i "xistós": tant li era "fer toros" com "sermons", com "ballar es twist"... Va anar a s'escola parroquial. Era escolanet i "escolta". Va estudiar fins a batxiller, i se posà a fer feines d'estiu, com pintar, emplastificar... El va contractar un majorista de comestibles, per dur es comptes. Va fer es servici a Cartagena. També va ser "porter" de s'equip de futbol de Cas Concos, i llavors entrà a la "Germandat de Llauradors"; és lo que ara se diu FOGAIBA i depèn de sa Conselleria d'Agricultura. Segueix allà. Té dues filles, i ara un netet que nom Arnau, que és s'alegria de la casa.*

Sebastià: Sé que es dos germans franciscans P. Tomeu i P. Damià Nicolau eren família vostra.

Antònia: *Érem cosins, perquè ses nostres mares eren germanes. Mos uneix es segon llinatge, Roig.*

Sebastià: Sé que durant tota sa vostra vida heu estat una gran col·laboradora amb sa parròquia. Contau-mos-ho.

Antònia: *Vaig formar part des Moviment "Oració i Amistat" amb Don Llorenç Alcina. Vaig ser sa darrera presidenta de S'"Adoració Nocturna". Vaig fer catequesi a les jovenetes de l'Escola parroquial. He estat secretària i bibliotecària d'Es Patronat de la Caritat. Vaig cantar de joveneta amb so Coro de La Providència. Vaig formar part des primer Coro parroquial amb Don Andreu Julià (Estepoll) i en Miquel Perelló. Després també vaig formar part amb so Coro de Felanitx amb en Jaume Estelrich. Anava a fer neta l'església. Anava a fer hòsties amb un equip de dones a ca Ses Monges, fins que en varen fer...*

Sebastià: I a més de tot això teníeu ses feines de la casa i de sa família.

Antònia: *Vaig servir es padrins, tots dos. En s'estiu anava a fer feina a Can Manresa, sa nostra finqueta familiar, que feia mirera. M'era igual fer lo que fos.*

Sebastià: I ara, ¿com vos arreglau?

Antònia: *Es dimarts, dissabtes i diumenges tenc na Margalida tot lo dia. Ets altres dies na Maria, sa dona d'en Jaume, (que viuen en es pis de damunt) davalla i m'ajuda a arreglar la casa, a preparar es dinar o el me du fet. Però jo puc estar tota sola. També en Tomeu m'ajuda molt i em fa molta companyia ja que viu ara a Felanitx, i encara que estigui a sa casa del tio capellà, que es comunica amb sa nostra pes corral, és com si visqués aquí. És una casa que en Toni havia comprat per poder viure amb mu mare. I després hi va viure ell fins que es va morir. Ara és d'en Tomeu.*

Sebastià: Sé que sempre heu tengut una gran amistat i una bona relació amb Don Pere Xamena.

Antònia: *Sí que és ver. Tenia una bona amistat amb Don Pere Xamena, que era un any i mig més jove que jo. A vegades em venia a veure i fèiem unes bones xerradetes.*

Sebastià: En aquesta casa sempre m'hi he sentit com a ca nostra. Fa molts anys que jo ja hi venia durant les nostres vacances del Seminari, perquè Campos i Felanitx són pobles veïnats i a vegades organitzàvem alguna trobada de seminaristes. També he estat en diverses ocasions a sa caseta del tio capellà en Es Port de Felanitx. Anàvem amb en Tomeu a prendre un bany a la mar i després em convidàveu a dinar. I un altre record molt entranyable que tenc és que unes setmanes després de sa mort de mon pare, vaig demanar a en Tomeu si son pare podria ensenyar-me a podar sa vinya d'Es Covarany, que mon pare no havia pogut podar perquè va morir repentinament. I jo vaig venir dues o tres vegades a cercar l'amo en Tòfol, me l'enduia a sa nostra finqueta de Campos i després el tornava aquí a ca vostra. Vos ne recordau?

Antònia: *I després ta mare i tu vàreu venir un dia a dinar amb noltros i me'n record que vos vaig preparar un escaldum de pilotes.*

Sebastià: Quina memòria que teniu! I això era l'any 1997. I després, ¿quin any va morir en Tòfol?

Antònia: *En Tòfol va morir dia 8 de febrer de l'any 2011. I ara sa nostra vida continua amb sa companyia des fills, de ses nétes i un renét.*

I acabaré dient que ha estat una gran satisfacció poder parlar amb la mare d'en Tomeu Tauler, que estava amb la companyia i el testimoni del seu fill i condeixeble nostre. Els adjectius els podeu posar vosaltres mateixos després d'haver llegit aquesta entrevista: una dona senzilla, valenta, amb una gran lucidesa i un gran esperit... i afegiu-hi totes les altres qualitats que li haureu descobert.

CASTANYES

Domingo Mateu Conti

Seminari major. Hivern de 1960

“Ja veureu com dins els plats fruiters hi tornareu a trobar castanyes. No sé si és perquè és un fruit exòtic o perquè ens evoca temps d’infància o perquè pensam que estarien millor dins el fogó fumejant de la jaia que les ven a plaça, el cert és que quan entrem en el refectori, d’un en un, mutis per la fam i austers per la lectura que acabam d’escoltar, la fruita de color obscur sembla que vol un somrís i no podem no donar-l’hi.

I apar que hom tengui fretura d’acabar el primer i segon plat per començar, sense pressa, la feina, delicadament acurada, d’esclovellar les castanyes.

La lectura aleshores es mig allunya de nosaltres i encara que el lector s’esforci per cridar, ens n’arriba només l’eco, com una remor de veus perdudes. És per demés: tota l’atenció està replegada envers les capsetes color de terra bruna que anam a obrir talment com si fossin petites joies. Aquest treball no pot fer-se mans balbes; ni són per això els ganivets niquelats, inoxidables, que branden terriblement la seva fulla, però que no tallen.

Amb gest majestuós, posam mà a la butxaca i hi treim amb fruïció el rústic ganivet, de figura tosca, però que talla més que l’oratjol de tramuntana. Obrim pausadament el coltellet i – no sigui que el pols tremoli i facem malbé l’obscura vestimenta, peluda i calenta per dins, de la castanya – aferram els colzes a la taula i començam a treballar:

Amb quatre cops, li llevam l’abric pelut. Queda defora la túnica color crema, arrugada com una estàtua grega. Aquí comença la feina delicada: molt suaument, sense malferir cap arruga, estiram l’arreplegada túnica i apareix per fi, l’ivori immaculat de la carn bucòlica de la castanya. La boca fa estona que ens fa aigua; però ara no pot més i frueix la tendra fruita que gemega dolçament quan les dents la trespolegen.

Comprenem perquè Tityrus de l’immortal Virgili convidàs a Melibeu a romandre dins la seva cabana: “... sunt nobis mitia poma, castaneae molles et pressi copia lactis.” Tenim fruita melosa, tenim tendres castanyes i formatge fresc en abundància.

I menjant castanyes el temps s’atura. O potser passa volant.”

Cloenda Any Ramon Llull

Ramon Llull en els Certàmens del Seminari

*Pere Fiol i Tornila
Joan Parets i Serra*

El Beat Ramon, l'estudi de la seva doctrina, la investigació sobre la seva obra, la coneixença de la seva biografia... van rebre un colp molt fort quan es suprimí la Universitat Lul·liana de Mallorca l'any 1829 (1). Aquesta supressió no deixa de tenir un rerefons polític tant en la política de l'Estat espanyol, com en la política de l'Església diocesana. Realment, en aquell moment, la lluita que ara anomenam **"progressistes i integristes"**, llavors "liberals i conservadors", era i estava molt accentuada i calia cercar alguna manera per superar aquella etapa; de fet la supressió de la Universitat representa l'enterrament del lul·lisme institucional i del lul·lisme com corrent de pensament.

En la segona meitat del s. XIX ressorgeix un nou lul·lisme que beu i enforteix l'esperit regionalista que troba en Ramon Llull la literatura pròpia i tradicional molt valorada pel Romanticisme del moment i per altra part la implantació que anirà fent l'Església d'un nou neotomisme, que tindrà el punt àlgid en l'*Aeterni Patris* que publicava el Papa Lleó XIII en la festa de Sant Domingo de 1879 (4 d'Agost).

Aquests dos factors, a Mallorca, trobaren bona llacor que simplificarem en aquests punts:

1.- L'Arxiduc Lluís Salvador d'Habsburg-Lorena (1847-1915). L'any 1867 toca Mallorca per primera vegada; el 1872 compra Miramar i tira-tira anirà adquirint S'Estaca, Son Ferrandell, Son Gallard i Son Gual a Valldemossa; i Son Marroig i Sa Pedrissa a Deià.

Jo pens que sens dubte l'Arxiduc coneixia Ramon Llull i una vegada comprada la possessió de Miramar volgué celebrar el Sisè Centenari del Col·legi fundat per Ramon Llull en aquell indret (2). Ho celebrà en el mes de gener de 1877 i es convertí en un homenatge a Mestre Ramon en el qual hi participaren la majoria dels poetes i intel·lectuals mallorquins: Josep Mª Quadrado, Margalida Caimari, Manuela de los Herreros, Jeroni Rosselló, Miquel Victorià Amer, Josep Lluís Pons i Gallarza, Josep Tarongí, Gabriel Maura, Bartomeu Ferrà, Mateu Obrador i Bennàssar, Pere d'Alcàntara Penya, Tomàs Fortesa, Joan Alcover i Miquel Costa i Llobera.

Restaurà la capella de Miramar, que fou inaugurada l'any 1880. Ja havia encarregat a l'artista Giovanni Dupré (1817-1882), una estàtua de Llull, obrada en marbre de Carrara, que arribà Mallorca l'any 1882 en el vaixell Belisario. Malauradament l'any 1975 un llamp espenyà la capella i malmenà l'estàtua de Mestre Ramon. Enguany, en l'avinentsa de l'Any Llull, el Capítol l'ha comprada i resta al pati del Palau Episcopal.

2.- Jeroni Rosselló i Ribera (1827-1902). Estudià el Batxiller a l'Institut i l'any 1850 es llicenciava en dret a la Universitat de Barcelona. Fou un Misser de prestigi i dirigent del partit liberal de Mallorca, presentant-se per Diputat l'any 1881, però Maura l'eclipsà. Començà a conrear la literatura en castellà i en aquesta llengua féu les primeres publicacions, però els contactes amb Marià Aguiló i altres companys romàntics catalans feren que el 1847 escrivís el sonet *Tornada a sa pàtria* i així es va anar afegint al corrent romàntic en la nostra llengua. Emprà diferents pseudònims i mostrà gran amor a Llull. L'any 1859 publicà *Obras rimadas* de Ramon Llull acompanyades d'una biografia i d'un glossari de mots. Entre 1901 i 1903 publicà tres volums "*Obras de Ramon Llull*" La seva producció literària és molt més àmplia, però he de dir que és un punt decisiu en el renaixement lul·lià d'aquell moment.

3.- Mateu Obrador i Bennàssar. L'any 1874 es llicenciava en Filosofia i Lletres en la Universitat de Barcelona. Publicà diferents articles en la Revista Balear, Museo Balear... escriví obres de teatre, treballà en la Institució Mallorquina d'Ensenyament, que fou clausurada l'any 1887; fou Director del col·legi Politècnic fins que passà a la Delegació d'Hisenda de Barcelona. L'any 1897 començà a ser el preceptor dels fills de l'Arxiduc i anant amb ell tingué l'avinencesa de poder conèixer les principals biblioteques de l'estranger on hi cercà l'obra de Llull, feina que posteriorment aportà a la Comissió Editora de les obres de Mestre Ramon, que instituí Campins i de la qual en fou el Director.

4.- Mn. Joan Maura i Gelabert (1841-1910) (3) L'any 1874 entrà al Seminari com professor, on hi regentà diferents Càtedres: Teologia Dogmàtica, Moral i Sagrada Escriptura després de guanyar la Canongia Lectoral de la nostra Seu. Maura tingué una gran influència en els estudis dels seminaristes, i Campins sempre es mostrà son deixeble fidelíssim. Maura fou un gran defensor del que es deia "*filosofia perenne*" representada per sant Tomàs d'Aquino, la qual va rebre un aval fortíssim quan el Papa Lleó XIII publicà l'*Aeterni Patris* (1879).

L'any 1884 Marcelino Menéndez y Pelayo (4) va fer una conferència a l'Institut de Palma, presentant Ramon Llull com literat, místic i filòsof, fet que sens dubte marcà els estudiants illencs. El seu deixeble A. Bonilla Sanmartín, en l'obra *Historia de la Filosofía Espanyola*, el posa en lloc d'honor quan parla de l'edat mitjana cristiana. L'any 1885 es publica a París el volum XIX de l'*Histoire Littéraire de la France* per E. Littré i B. Hauréau, que en aquell moment era considerada com el màxim monument literari del s. XIX, i presenta l'estudi de Ramon Llull amb gran riquesa i rigor.

Aquest mateix any (1884) Maura publicava, en la revista Museo Balear, un article presentat com un estudi sobre la filosofia del Beat Ramon "*Naturaleza del alma*" (5). En la Revista Luliana (6), l'any 1901, hi publicava *Ensayo sobre la filosofía del Beato Ramon Llull* (7). L'any següent hi publicava un article sobre *Psicología Luliana* (8) i els anys següents *El optimismo del Beato Raymundo Lulio*. Segons els germans Carreras i Artau, Maura s'esforça molt per acostar Llull a Sant Tomàs, però se li escapa el fons essencial agustinià que té la filosofia de Llull (9),

5.- Un fet que també influeix en la presència de Llull al Seminari és la fundació de l'Arqueològica dia 18.12.1880, a La Sapiència, que fonamentalment tenia dos objectius: honorar la memòria del Beat i recollir obres d'art per evitar que sortissin de Mallorca, donar-les a conèixer i protegir en general aquest patrimoni monumental illenc. La Sapiència mateix fou el lloc on es recollien els objectes i no pocs d'ells figuraran en els diferents museus que Campins anirà bastint al Seminari i al Palau. No podem oblidar que l'ànima de tota la moguda que hi va haver a La Sapiència n'era el Rector, Mateu Garau i Estrany (1858-1923) (10), qui sempre estarà a punt per dur endavant qualsevol cosa que pogués enaltir el Beat Ramon i propagàs la coneixença i la devoció entre els fidels.

6.- Campins activa les causes dels Sants Mallorquins.

Quan Campins pren possessori de la Mitra Mallorquina sols hi havia canonitzat Sant Alonso Rodríguez (1888) i Beatificada Catalina Tomàs (11). Mirarà de fer anar endavant la Canonització de la Beata valldemossina (12). Farà reviscolar la dels altres que entre el poble mallorquí gaudien de fama de santedat: P. Julià Fontiroig i Gibert +1613, que quan fou enderrocat el Convent de Sant Domingo, féu traslladar ses despulles a la Seu, dia 28.01.1901, fou posat en un bell sepulcre, obrat pels germans Marc i Jaume Llinàs, seguint els plànols de Faust Morell i Bellet (13); Sor Clara Andreu +1628; Pere Borguny +1654; Sor Rosa Viau +1810; Sor Francinaina de Sencelles +1855, que nomenà postulador dia 16.05.1899; El Rector Caldentei de Santa Maria +1887 i el procés del Beat Ramon Llull per al qual ell havia estat nomenat membre de la Causa Pia Lul·liana i mai pogué prendre possessió del càrrec perquè la Junta mai es reunia. Molt treballà Campins en aquest procés. Ho sentia com a cosa seva *"constituyendo un deber nuestro ineludible todo lo que concierne a la venerada memoria del Beato Ramon Llull"* deia dia 19.07.1906, quan posava l'antic convent de Sant Francesc de Palma, sota la cura dels franciscans de la TOR, temple que guarda les despulles de l'estimat Fill Major de nostra raça. En principi intentà que fos aprovat el culte immemorial que a Mallorca se li donava, ja que segons la Butlla *"Coelestis Hierusalem"*, publicada l'any 1634 pel Papa Urbà VIII, si es demostrava que una persona feia més de cent anys que rebia culte, ja era declarada Santa, i això era evident en Ramon Llull mort l'any 1315/6. Dia 13.02.1904 fou presentada al Papa una petició, firmada pel Capítol de Canonges i per tots els Arxiprestes, perquè es reconegué el culte immemorial, així no caldria fer un nou procés. Bé es treballà a Mallorca per preparar aquesta documentació que fou presentada a la Sagrada Congregació dia 04.11.1905 pel Cardenal Vives i Tutó (14), però la resposta va ser que calia revisar les obres de Llull. Dia cinc de Juny es formà la Comissió per revisar les obres. Comissió que era integrada pel Bisbe de Barcelona, el Cardenal Casañas, el Bisbe de Mallorca, Campins, el de Vic, Dr. Torras i Bages i el d'Oriola Dr. Joan Maura.

Aquest treball tècnic i científic s'havia d'acompanyar de l'augment de la devoció. Aquesta tasca pastoral va ser feta des de diferents caires: s'institueixen dues festes: 3 de Juliol la festa del Beat i dia 25 de Gener la Conversió; edició d'una biografia popular que l'escribí Mn. Jaume Borràs i Rul·lan (15): *Vida popular del Beat Ramon Llull*, llibret de 32 pàgines molt difós entre els fidels. Se n'hagueren de fer diferents

edicions. Novenes, exercici a la Vera Creu inspirat en el Llibre de Contemplació en Déu....

L'any 1910, tot acompanyant la peregrinació mallorquina a Roma, dia 17 de Juny féu el discurs de presentació dels mallorquins al Sant Pare, on va saber ajuntar el fet de les aigües del Mediterrani, que toquen Mallorca i Roma, així com elles han facilitat la comunicació i l'acollida de molts mallorquins a Roma, excel·lint *"el nostre Ramon Llull apòstol i màrtir de la fe catòlica... la Seu Apostòlica fou sempre com el centre... i el punt de vista permanent dels seus vastíssims plans i dels seus escrits innombrables"* (16) Són anys que va treballant la idea d'encarregar la Muntanya de Cura al P. Franciscans de la TOR, però per poder fer això s'ha d'estudiar la propietat de l'antiga escola de Gramàtica, també expropiada l'any 1835, i sobre la qual l'Ajuntament de Palma pensava tenir-hi drets. Mn. Mateu Rotger farà l'estudi històric que fou publicat posteriorment (17). Dia 23.08.1913 ho posà en mans dels PP.Franciscans, ja que en el mes d'Abril s'havia arreglat la carretera cercant que els cotxes hi poguessin pujar. De fet dia 27 de Novembre d'aquell any, dia que es celebrava la festa del Beat, Campins hi pujà en cotxe i hi deixà la reserva del Santíssim, perquè els dos germans franciscans que ja residien allà, tinguessin el goig de la companyia de Jesús Eucaristia (18).

Què pretenia Campins amb el Certamen ?

Ho diu ben clar a l'acte de convocatòria que firmava dia 21.06.1899: *participau al Certamen que per a vosaltres obrim, no posant els ulls en els premis, sempre exigus que us podem ofrenar, sinó en els llampecs hermosíssims de l'art literari, en les glorioses conquestes de la ciència, en les delícies inefables que dóna l'estudi esforçat i constant, en els serveis que heu de donar a la Religió, en les claredats que mai s'apaguen amb que Déu il·lumina i circumda les ànimes que a Ell s'acosten per conèixer-lo més íntimament".* (19)

Sens dubte quan el Claustre de professors posava un tema, mostrava un centre d'interès que ell tenia o que volia que els alumnes tinguessin.

Els temes proposats i els seminaristes que presentaren els treballs

Cert. | Any | Nº Tema | Títol i proposició del tema | Alumnes guardonats

- 1º 1899** Tema II Descripció de la llegada y entrega del cadàver del Beat Ramon Llull
Proposat i pagat pel M.I.Sr. Degà de La Seu
Alumne premiat: Salvador Galmés i Sanxo. amb el lema Exortum est in tenebris lumen rectis corde. Seguí Nº 458. També hi participaren altres quatre alumnes que per ara no sabem qui són i que figuren, a l'obra de Seguí, amb els números 23: Breve reseña de la entrega á los mallorquines del Cuerpo del Beato Ramon Llull martirizado en Bugía ; 27, 28 i 39 amb els lemes: Tu honorificentia populi nostri; Certe non potest mori qui bene vixerit; Laus Deo; Una de las más preciadas glorias de nuestra pequeña patria.
Tema V. Estudio del "Llibre del Gentil e los tres savis"
Proposat i pagat per Bartomeu Pasqual i Marroig, Secretari de Cambra
Alumne premiat Joan Garau i Vila
- 2º 1900.** Tema II Descripció del Monte de Randa y de sus tradiciones (podia ser presentat en mallorquí o en castellà)

Treball proposat i pagat pel Claustre de Catedràtics del Seminari

Alumne premiat: fou declarat desert

Tema V Estudio sobre la obra “Llibre de Déu”

Treball proposat i pagat per Bartomeu Pasqual i Marroig, Secretari de Cambra

Alumne premiat: Joan Garau i Vila

- 3° **1901.** Tema VII Estudio filosófico sobre la obra del B. Ramon Llull “Arbre de Filosofia d’amor”

Proposat i pagat per: no s’especifica

Alumne premiat: Jaume Borràs i Rul·lan

- 4° **1902.** Tema IV Estudio crítico y filosófico sobre el “Libre del Es de Déu”

Alumne premiat: Jaume Borràs i Rul·lan.

- 5° **1903.** Tema VII. Estudio crítico filosófico de la obra “Félix o Llibre de les Marevelles. Fou declarat desert.

- 6° **1904.** Tema VI. Estudio crítico filosófico de la obra “Félix o Libre de les Marevelles”

Sols es donà un Accessit a Miquel Fiol i Mestre

- 7° **1905.** Tema VII. Estudio sobre la doctrina filosófica y teológica contenida en la obra “Libre de Amich e Amat”

Fou declarat Desert

- 8° **1906.** Tema VIII. Estudio sobre la doctrina filosófica y teológica contenida en la obra “Libre de Amich e Amat”

Alumne premiat: Bartomeu Bauçà i Aloi. Seguí, 134

- 9° **1907.** Tema IX. Estudio sobre la doctrina filosófica y teológica contenida en la obra “Libre de la primera e segona intenció”

Alumne premiat: Joan Sabater i Serra

- 10° **1908.** Tema VII. Estudio sobre la doctrina filosófica y teológica contenida en la Obra “Libre de coneixensa de Deu”

Alumne premiat: Joan Sabater i Serra (20). Seguí, 960 (21)

- 17° **1916.** Tema IV Composición poética de asunto luliano.

Sols hi hagué Accèssit i menció honorífica per Sebastià Guasp i Cerdà, qui havia presentat dues poesies. Seguí, 509.

Tema VI. Composición dramàtica sobre la vida del Beato Ramon Llull

Alumne premiat: Andreu Caimari Noguera. Seguí, 45

Menció honorífica: Sebastià Guasp i Cerdà. Seguí 503

- 18° **1917.** Tema IV. Himno escolar luliano.

Premi: Bartomeu Guasp i Gelabert. Seguí 509

Accessit: Sebastià Guasp i Cerdà. Seguí, 501

Menció honorífica: Bartomeu Cantallops i Llinàs.

- 19° **1918.** Tema I. Estudio crítico sobre algunos puntos característicos y controvertidos de la doctrina luliana comparativamente con las enseñanzas de Santo Tomás.

Alumne premiat: Josep Rosell i Santomà

- 20° **1919.** Tema I. Estudio sobre la ortodoxia del Beato Ramón Llull, probando con pasajes de sus obras la falsa atribución de la doctrina contenida en las proposiciones heterodoxas que se dicen lulianas.

Alumne premiat: Josep Rosell i Santomà

- 21° **1920.** Tema I. Estudio de la doctrina y ortodoxia del Beato Ramón Llull en sus enseñanzas sobre los Sacramentos.

Fou declarat desert

- 22° **1921.** Tema I es repeteix el tema anterior i també fou declarat desert.

- 23° **1922.** Tema I. Doctrina y Acción misionera del Beato Ramón Llull.

Alumne premiat: Pere J. Riusech i Pujades. Seguí, 931

Accèssit: Llorenç Parera i Galmés

- 24° **1923.** Tema I. Estudio del “Libre de Sancta Maria” del Beato Ramon Llull.

Resumen preciso de la Teología mariana en él contenida.

- Alumne premiat; Francesc Payeras i Mulet. Seguí 815
- 25° 1924.** Tema I. Selección y comentario de textos de la “Doctrina pueril”
Alumne premiat: Francesc Payeras y Mulet. Seguí 818
Tema XVII. Trabajo de tema libre sobre documentos del Archivo Histórico del Seminario, sección E. Pascual y Catalogación y reseña de 200 de ellos.
Alumne premiat: Montserrat Santandreu i Sanxo. Seguí 988
Joan Bonnín i Bonnín. Seguí 198
Sebastià Galmés i Llull. Seguí 456. Aquest alumnes seleccionaren documents Referits a l’antiga Universitat Lul·liana de Mallorca.
- 26° 1925.** Tema I. Selección y comentario de textos del “Libre I de Blanquerna”
Primer Accessit: Bartomeu Torres i Gost. Seguí 1083
Segon Accessit: Bartomeu Ollers i Fullana. Seguí 773
- 27° 1926.** Tema I Estudio del “Libre II de Blanquerna”
Alumne premiat: Antoni Garau i Planas. Seguí 465
Accessit: Bartomeu Ollers i Fullana. Seguí 772
- 28° 1927.** Tema I. Estudio del “Libre III de Blanquerna”. Desert
Tema XVIII. El Martirio del Beato Ramón Llull. Investigación y examen de los documentos y monumentos más antiguos principalmente de los anteriores al siglo XVII.
Alumne premiat. Pere Amorós i Bestard. Seguí 93
- 29° 1928.** Tema I Estudio del “Libre III de Blanquerna”
Alumne premiat: Pere B. Lladó i Daviu. Seguí 580
- 30° 1929.** Tema I. Estudio del “Libre IV de Blanquerna”. Desert
- 31° 1930** Tema I es repeteix l’anterior i també queda desert
- 32° 1931.** Tema I Colección de pasajes de las obras del Beato Ramón Llull y otros Documentos coetáneos que pueda servir de base para una monografía del Beato Ramón como misionero.

Alumne premiat: Ramon Vives i Ferrer
Tema XVIII El genio misional del Beato Ramón Llull en los documentos posteriores a su época.
Alumne premiat: Bartomeu Martorell i Roca. Seguí 614
- 33° 1932.** Tema I Colección y explicación de textos del Beato Ramón Llull concernientes a las relaciones entre la razón y la fe. Fou declarat desert
- 34° 1933.** Tema I es repeteix el tema de l’any anterior
Alumne premiat: Antoni Morei i Vadell
- 35° 1934.** Tema I Notas mariológicas del Beato Ramón Llull en el libro “Arbre de Siència” y en el “Libre de Sancta Maria”
Alumne premiat: Bartomeu Martorell i Roca. Seguí 615
- 36° 1935.** Tema I. Doctrina del Beato Ramón Llull sobre el Romano Pontífice.
Alumne premiat: Miquel Puigserver i Pou. Seguí, 870
Accessits: Miquel Pol i Ordines. Seguí, 854
Bartomeu Martorell i Roca. Seguí 611
- 37° 1936.** Tema I Estudio del “Llibre IV de Blanquerna”
Premi Francesc Bal·le i Oliver. Seguí 117
Accèssit: Bartomeu Martorell Roca. Seguí 613
Tema XVII Poesia llatina al Beato Ramon Llull, màrtir
Premi Sebastià Gaià i Riera. Seguí 481
Premi Bru Morei i Fiol. Seguí 701
- 38° 1937.** Tema I. Doctrina contenida en “L’Art de Contemplació” del Bto.Ramon Llull
Premi: Francesc Bal·le i Oliver. Seguí 116
- 39° 1938.** Tema I El “Llibre de Contemplació en Déu” del Beato Ramon Llull. Estudio sobre las nueve primeras distinciones, capítulos 1-29.
Premi: Josep Morei i Cirer. Seguí 690

- 40° 1939.** Tema I. El “Llibre de Contemplació en Déu” del Bto Ramon Llull. Estudio sobre las distinciones X a XXII, contenidas en el Libro 2º
Premi Josep Morei i Cirer. Seguí 691
- 41° 1940.** Tema I El “Llibre de Contemplació en Déu” del Bto. Ramon Llull. Estudio sobre las cuestiones filosóficas y teológicas contenidas en las distinciones XXIII a XXXII (libro tercero)
Premi Jeroni Cifre i Llompart. Seguí, 324
- 42° 1941.** Tema I El “Llibre de Contemplació en Déu” del Bto Ramon Llull. Estudio sobre las cuestiones filosóficas y teológicas contenidas en las distinciones XXXIII a XXXVIII (Libro cuarto)
Premi Pere Rebassa i Bisquerra. Seguí 908
- 43° 1942.** Tema I El “Llibre de Contemplació en Déu” del Bto. Ramon Llull. Estudio sobre las cuestiones filosóficas y teológicas contenidas en las distinciones XXXIX y XL (Libro quinto)
Premi: Bartomeu Bennàssar i Cifre. Seguí 155
Pere Rebassa i Bisquerra. Seguí 907
- 44° 1943.** Tema I Estudio sobre el “Llibre d’intenció” el Bto. Ramon Llull
Premi: Llorenç Bonnín i Bonnín. Seguí 199
Accèssit: Bartomeu Bennàssar i Cifre. Seguí 154
- 46° 1944.** Tema I. Estudio filosófico teológico sobre el libro del Bto. Ramon Llull “Cent Noms de Déu”
Premi: Pere Rebassa i Bisquerra. Seguí, 909
- 47° 1945.** Tema I Estudio de la doctrina apologètica contenida en el libro “De Fine” del Bto. Ramon Llull, relacionándola con el “Llibre del gentil e los tres savis”
Premi: Joan Capó i Bosch. Seguí 278
Accèssit Miquel Mas i Ginard. Seguí 621
- 48° 1946.** Tema I Estudio de los principales textos de Mariología contenidos en el Libre De Ave Maria, Hores de Nostra Dona y Hores de Santa Maria del Bto. Ramon Llull.
Premi: Joan Capó i Bosch. Seguí 279
Accèssit: Bartomeu Vaquer i Vidal. Seguí, 1102
- 49° 1947.** Tema I. La Mediación universal de Maria en el “Llibre de Contemplació y en El “Arbre de Ciència” (Tomo II, Arbre maternal) del Bto. Ramon Llull (22)
Fou declarat desert
- 54° 1952.** Tema I La mediación de la Virgen en las obras del Bto. Ramon Llull
Accèssit: Bernat Homar i Oliver. Seguí 517
- 58° 1956.** Tema VI. El Beato Ramon Llull, jurista? Fou declarat desert
- 59° 1957.** Tema VI es retorna repetir l’anterior i torna quedar desert
- 61° 1959.** Tema Doctrina i pensament de Ramon Llull: ambient jurídic de l’època, Les ensenyances lul·lianes del Dret.
Premi Pere Joan Llabrés i Martorell. Seguí 569
- 62° 1960.** Tema VII. El ideal del martirio en la vida y en la obra de Ramon Llull.
Premi: Pere Joan Llabrés i Martorell. Seguí, 570
- 63° 1961.** Tema VI. Transcendencia de la Conversión del Beato Ramon Llull en su vida y en su obra. Problemas cronológicos que plantea.
Premi: Sebastià Mesquida i Sureda. Seguí, 655
- 64° 1962.** Tema VI. El movimiento de los llamados “espirituales” en el siglo XIII y el Beato Ramon Llull.
Premi: Pere Fiol i Tornila
Tema IX La organización parroquial en los tiempos del Beato Ramon Llull
Queda desert
Tema XXV Colección de textos lulianos para un devocionario popular.
Queda desert.
- 65° 1963.** Tema VII. La mística luliana en sus relaciones con los maestros orientales y occidentales. Queda desert

- 66° **1964.** Tema XXII Estudi bibliogràfic del Ilmo. Sr. D. Francisco Sureda y Blanes, primer Rector de la Schola Lullistica Maioricensis.
Premi: Rafel Servera i Blanes.
- 67° **1965.** Tema VI. Mn. Salvador Galmés: su vida, labor literaria y empresa lulística.
Quedà desert.
- 69° **1968.** Tema III. La noció de Teologia en el Beato Ramon Llull
Premi: Jordi Gaià i Estelrich. (23)

Llistat alfabètic dels alumnes premiats en els certàmens Lul·lians:

1. Amorós i Bestard, Pere. Palma 21.01.1908; O. 21.05.1932; +21.05.2007
2. Bal·le i Oliver, Francesc. Sóller 19.11.1912; O. 26.09.1937; +13.04.1995
3. Bauçà i Aloi, Bartomeu. Montuiri 1884; O. 1908; +28.02.1918
4. Bennàssar i Cifre, Bartomeu. Pollença 31.08.1918; O. 19.06.1943; +30.08.1988
5. Bonnín i Bonnín, Joan. Manacor 30.11.1904, estudià 10 anys +26.07.1995
6. Bonnín i Bonnín, Llorenç. Manacor 10.08.1921; O. 26.05.1945; + 13.04.2014
7. Borràs i Rul·lan, Jaume. Sóller 1879; O. 12.08.1903; +Madrid 1954
8. Caimari i Noguera, Andreu. Inca 10.02.1893; O. 22.12.1917; +1978
9. Cantallops i Llinàs, Bartomeu. Inca 30.06.1890; O. 21.9.1918; +14.01.1960
10. Capó i Bosch, Joan. Andratx 20.05.1923; O. 16.03.1947
11. Cifre i Llompart, Jeroni. Inca 28.06.1917; O. 18.05.1940; + 18.10.1993
12. Fiol i Tornila, Pere. Inca 27.09.1940; O. 19.06.1966
13. Gaià i Estelrich, Jordi. Sant Joan 03.07.1948; O. 06.01.1976
14. Gaià i Riera, Sebastià. Felanitx 30.07.1913; O. 23.05.1937; + 23.12.2007
15. Galmés i Sanxo, Salvador. Sant Llorenç 1876; O. 10.07.1904; + 25.04.1951
16. Garau i Planes, Antoni. Inca 19.10.1902; O. 18.12.1926; + 26.06.1999
17. Garau i Vila, Joan. Esporles 24.02.1879; O. Roma 1902; + 30.11.1911
18. Guasp i Cerdà, Sebastià. Lluçmajor 1894; O. 22.12.1917; + 22.01.1950
19. Guasp i Gelabert, Bartomeu. Alaró 26.12.1893; O. 18.12.1920; + 1976
20. Homar i Oliver, Bernat. Palma 27.11.1929; O. 20.06.1954; + 28.11.1998
21. Llabrés i Martorell, Pere Joan. Inca 19.10.1938; O. 19.03.1962; +07.07.2006
22. Lladó i Daviu, Pere B. Valldemossa 25.7.1904; O. 9.6.1929; + 01.01.1987
23. Martorell i Roca, Bartomeu. Andratx 02.02.1913; O. 6.6.1936; + 11.02.2001
24. Mas i Ginard, Miquel. Campos 19.09.1922; O. 15.06.1946; + 21.07.2014
25. Mesquida i Sureda, Sebastià. Artà 21.12.1933; O. 15.07.1967
26. Mestre i Fiol, Miquel. Felanitx 17.06.1883; O. 21.09.1907; +08.01.1942
27. Morei i Cirer, Josep. Sencelles 10.02.1910; O. 03.06.1939; +
28. Morei i Fiol, Bru. Valldemossa 28.04.1915M O. 03.06.1939; + 18.07.2016
29. Morei i Vadell, Antoni. Buenos Aires 4.4.1911; O. 22.12.1933; + 14.01.1978
30. Ollers i Fullana, Bartomeu. Campos 1902; O. 1927 + 07.01.1951
31. Parera i Galmés, Llorenç. Manacor 18.08.1896; O. 15.10.1922 + 22.12.1946
32. Payeras i Mulet, Francesc. Inca 02.07.1903; O. 19.12.1925; + 08.05.1966
33. Pol i Ordines, Miquel. Consell 06.06.1911; O. 15.06.1935; + 26.03.1983
34. Puigserver i Pou, Miquel. Algaida 15.08.1912; O. 15.06. 1935; + 20.05.1946
35. Rebassa i Bisquerra, Pere. Palma 07.04.1919; O. 03.06.1944; + 28.05.1974
36. Riusech i Pujades, Pere Josep. Inca 26.2.1903; O. 19.12.1925; + 05.05.1962
37. Rosell i Santomà, Josep. Eivissa 29.11.1896; O. 19.10.1919; + 09.09.1961
38. Sabater i Serra, Joan, Sa Pobla 17.6.1885; O.Roma 16.7.1911; + 21.2.1950 (20)
39. Santandreu i Sanxo, Montserrat (24)
40. Servera i Blanes, Rafel. Son Servera 1940; O. 20.06.1965;
41. Torres i Gost, Bartomeu. Sa Pobla 17.05.1905; O. 19.03.1928; +11.06.1989
42. Vaquer i Vidal, Bartomeu. Cas Concos 16.12.1921; O. 11.06.1950
43. Vives i Ferrer, Ramon (25).

44. Si féssim un resum sobre la procedència dels autors dels certàmens lul·lians tenim:

Alaró 1	Palma 3
Algaida 1	Pollença 1
Andratx 2	Sant Joan 1
Artà 1	Sant Llorenç 1
Campos 2	Sa Pobla 2
Consell 1	Sencelles 1
Esporles 1	Sóller 2
Felanitx 3, incloent-hi Cas Concos	Son Servera 1
Inca 8	Valldemossa 2
Llucmajor 1	i de fora de Mallorca:
Manacor 3	Eivissa 1
Montuiri 1	Bons Aires (Argentina) 1

NOTES

1. Dia 28.12.1829 es firmava la Reial ordre de supressió, que fou ratificada dia 11.02.1830. Per aquest motiu el Bisbe de Mallorca, per decret de 13.10.1830 creà les Càtedres al Seminari. Malgrat tot, dia 18.10.1830 Mn. Miquel Moragues pronuncià la lliçó inaugural del nou curs a l'edifici de l'antiga Universitat i Mn. Joan Xamena, Vicerector de la suprimida Universitat, dia 15.11.1830, declarava obert el nou curs. D'aquesta manera hi hagué dos centres de formació eclesiàstica: el *Seminari Conciliar de Sant Pere* amb un professorat de tall eminentment tradicional, i el *Reial Seminari Conciliar* que funcionava a l'edifici universitari, amb un professorat de tall més liberal. Funcionà durant tres anys. El primer curs tingué 55 alumnes; el segon en tingué 36 i el tercer en tingué 10. Cal dir que entre aquests alumnes hi hagué Mn. Gabriel Marià Ribes de Pina, el futur fundador de les Religioses Franciscanes qui, acabada la Filosofia, passà a estudiar Teologia a Gènova (Itàlia)
2. Miramar havia estat donat als Cistercencs i dia 15.10.1276 Jaume II ho canvia als Monjos per donar-ho a Llull, perquè hi posàs el Col·legi desitjat, dotant-lo amb 500 florins. 13 frares s'hi prepararien estudiant llengua àrbiga i abrinant-se en l'Arbre de Sciència per poder passar a Moreria i convertir els musulmans al cristianisme. Durà fins l'any 1292 i degut a les llargues absències de Llull de Mallorca, s'anà convertint en una simple escola de gramàtica, cosa que farà exclamar l'any 1296 a Ramon, en Lo Desconort: "*E consciència n'haja qui hi ha foylat*".
3. Joan Maura i Gelabert neix a Palma i es batia a Santa Eulàlia dia 12.05.1841. Dia 11.06.1865 fou ordenat Prevere i nomenat Vicari de Biniamar, on hi restarà fins l'any 1868. Dia 08.07.1867 es llicencià en Teologia en el Seminari de València. De 1868 a 1873 fou el Director de l'Hospital Civil Provincial. El 1874 assumí les Càtedres de Teologia Dogmàtica i Moral en el Seminari. Dia 22.06.1876, després d'unes oposicions, aconseguia la Canongia Lectoral que anava acompanyada de la Càtedra de Sda. Escripura del Seminari. El 1881 aconseguia el Doctorat en Teologia i la Llicenciatura en Dret Canònic en el Seminari de Toledo. A la mort del Bisbe Mateu Jaume fou elegit Vicari Capítular i dia 25.05.1886, quan tothom esperava que seria nomenat Bisbe de Mallorca, fou nomenat Bisbe per a la seu d'Oriola-Alacant. Allà morí el 24.01.1910.
4. Tanta importància donava Campins a aquest home, que a sa mort (19.05.1912) manà que es fes un funeral a la Seu. BOBM 1912 pàg. 266. El funeral fou celebrat dia 04 Juny.
5. Museo Balear 2ª época vol. I pàgs. 281-2916
6. Revista Luliana fou fundada a Barcelona l'any 1901 per Salvador Bover. El darrer número es Octubre-Desembre 1905
7. Volum I Pàg. 25ss.

8. Volum III pàg. 129-138; 225-237; Vol. IV 1-8; 33-37; 49-77
9. Carreras i Artau T. Carreras i Artau J. Historia de la Filosofía Española. Filosofía Cristiana de los siglos XIII al XV vol. II Madrid 1943 pàg. 404
10. Mn. Mateu Garau i Estrany va néixer a Inca el 1858, ordenat prevere el 24.09.1881 quedà per Palma servint la parròquia de Santa Creu. El 1883 es llicencià a València en Teologia i Dret Canònic i aquell mateix any fou nomenat Ecònom-Arxioprest de Puigpunyent. Dia 01.02.1895 era nomenat Ecònom de Sant Miquel i dia 14.05.1899 en prenia possessori com Rector d'aquella parròquia i en el mes de maig de l'any següent prenia possessori, després de guanyar les oposicions, de la Canongia de Penitencier de la Seu. Quan Campins instituï la Comissió Editora per a la publicació de les Obres de Ramon Llull, Mn. Mateu fou posat en la llista d'aquests membres. Moria el 02.04.1923
11. Havia estat Beatificada l'any 1792 i dia 20.09.1797 el Bisbe Bernat Nadal i Crespi (1794-1818) ja signava el decret per aconseguir la Canonització, perquè no hi havia cap mallorquí que dubtàs de la santedat de la Beata valldemossina. Passaren els anys i haurem d'esperar el pontificat del Bisbe Cervera, qui manarà fer unes investigacions sobre els miracles i formarà un tribunal, presidit pel Vicari General, Enric Reig, que serà aprovat per Roma dia 03.07.1897. Malgrat tot, les coses no es movien. Campins nomena (09.06.1900) al P. Angelo Lolli com a Postulador. L'any 1901, en la Visita ad Limina, mira com van les coses i l'any 1903, en el mes d'agost, fa venir a Mallorca el pintor Vicenç Poveda, natural de Petrel (Alacant), perquè durant 15 dies prengui notes, per poder pintar els quadres necessaris pels actes de Canonització. Dia 16.01.1904 nomenà postulador a Mn Benjamí Miñana, Rector del Col·legi Espanyol de Roma. Dia 26 d'abril hi hagué la Congregació antepreparatoria determinant que les proves presentades no eren suficients, per això Campins manarà reprendre el procés perquè encara hi havia testimonis vius dels miracles presentats. Procés que l'Església de Mallorca seguirà fins que arribi el dia joïós, en què el Papa Pius XI (1930) la proclamarà Santa .
12. En el BOBM surt una Circular de la Secretaria de Cambra de dia 14.03.1904, anunciant que Mn. Benjamí Miñana és el nou Postulador de la Causa i que es confia que podrà presentar el Procés a les reunions que aquell any farà la Sagrada Congregació. BOBM 1904 pàg. 68. En la Crònica Diocesana, parlant de dia 26.04.1904, diu que a Roma hi ha hagut la Congregació Antepreparatoria sobre els miracles atribuïts a la Beata Catalina Tomàs.
13. L'any 1975 fou traslladat al Convent de Sant Vicenç Ferrer de Manacor i dipositat en la capella primera de la part esquerra, on ja hi reposaven altres pares venerables dels fills de Sant Domènec
14. Josep de Calassanç Vives i Tutó 1854-1913. L'any 1869 ingressà al noviciat dels PP. Caputxins, on professà l'any 1870. Fou ordenat prevere el 1877, romanent com Director del Seminari Seràfic de Perpinyà. L'any 1896 passà a Roma com Definidor General dels Caputxins i dia 19.06.1899 era creat Cardenal pel Papa Lleó XIII. De dia 28 de Maig a dia 9 de Juliol de 1899 es féu, al Seminari Iberoamericà de Roma, un Concili Plenari Iberoamericà, tot celebrant el IV Centenari del descobriment d'Amèrica, en el qual bé hi treballà el Caputxí català, tant en l'elaboració dels temes, com en la incorporació de les esmenes. Si el Papa Lleó XIII li mostrà gran confiança, Pius X, qui tant treballà contra el Modernisme, trobà en Vives i Tutó un gran puntal i l'Església catalana un gran protector.
15. Mn. Josep Borràs i Rul·lan va néixer a Sóller l'any 1879 , estudià al seminari i fou ordenat prevere l'any 1903. Passà a Roma per ampliar estudis i en la Universitat Gregoriana es Doctorà en Filosofia i Teologia, rebent l'encàrrec del Sr. Bisbe de treballar en el camp del Lul·lisme. Publicà: 1908 *María Santísima y el Romano Pontífice en las obras del Beato Ramon Llull*; 1909 *A propósito del último libro del Rdo. Sr. D. Salvador Bové*; 1909 *Espíritu del Beato Ramon Llull*; 1915 *Vida popular del Beato Ramon Llull*; *Un sexto sentido: el "Affatus"*; *Orígenes del lulisme*; 1916 *Sistema científico Luliano*; 1918 *Lulismo*. Campins li encarregà també "*Relatio revisionis seu examinis authenticorum scriptorum servi Dei Raimundi Lulli*" *Ramon Llull y el Racionalismo*. L'any 1920 abandonà el sacerdoci i emigrà

- de Mallorca. L'any 1927 publicà: *Estudio del conocimiento humano*. Morí a Madrid l'any 1954.
16. L'Arquebisbe-bisbe Josep Miralles i Sbert en la Carta pastoral de dia 12.05.1930 dóna una exhaustiva informació de tot el procés. BOBM 1930 pàg. 412-461 oferint la crònica de les festes que es celebraren a Mallorca.
 17. Rotger i Capllonch, Mateu: *Historia del Santuario y Colegio de Ntra. Sra. de Cura en el monte de Randa* (1915)
 18. Eren Fra Pere Salas Carrió (1876-1942) i Fra Jordi Riutort Cerdó (1882-1956).
 19. BOBM 1899 pàg. 188. La traducció és nostra.
 20. Aquest prevere pobler fou enviat a estudiar a Roma, al Col·legi espanyol, fou ordenat pel Cardenal Merry Del Val. Havia fet Títol de Patrimoni dia 22.09.1910. Retornat a Mallorca fou nomenat Professor de Dret Canònic i l'any 1916 professà en la Companyia de Jesús i ensenyà Dret Canònic a Barcelona, a Aalbeck (Holanda) i a San Remo (Itàlia). Retornà a Espanya durant la segona guerra mundial, fou Rector a la Casa de Manresa i Superior de Tarragona, on també ensenyà Dret Canònic al Seminari diocesà d'aquella Arxidiòcesi. Morí a Palma dia 21.02.1850. Fou enterrat al cementiri de Palma, però dia 16.12.1964 fou traslladat a la cripta de Montision.
 21. No hi ha temes lul·lians en els certàmens de 1909 fins 1915 (XI – XVI)
 22. Els anys que no figuren al llistat vol dir que no hi hagué tema lul·lià. Cal notar que durant el pontificat de Josep Miralles el tema lul·lià sempre era el primer i deia: "Premio ofrecido por Nos".
 23. Sembla que fou el darrer certamen.
 24. D'aquest autor no hi ha hagut manera de trobar res, no sabem si fou ordenat prevere, sols sabem, per ara, que participà en el certament de 1921 amb un tema sobre Fra Lluís de Granada (Seguí 987) i aquest sobre l'antiga Universitat Lul·liana, l'any 1924 (Seguí 988).
 25. Sabem que aquest autor fou ordenat prevere i que l'any 1935 era Vicari de Son Servera, però en el BOBM no hem pogut trobar cap dada.

* * *

NOTÍCIES DIOCESANES

Dia 8 de setembre es va fer públic, per part de la Santa Seu, el nomenament de Mons. Xavier Salinas com a bisbe auxiliar de València i el de Mons. Sebastià Taltavull com a administrador apostòlic.

150 preveres i centenars de religiosos i laics acompanyaren Mons. Javier Salinas en la seva missa de comiat a la Diòcesi de Mallorca dia 10 de setembre a la Catedral de Mallorca. Una Eucaristia marcada per l'agraïment mutu del poble cap a qui ha estat el seu pastor durant gairebé quatre anys.

Acte seguit, al Palau Episcopal, Mons. Sebastià Taltavull, ha llegit el nomenament emès pel Papa Francesc com a administrador apostòlic de la Diòcesi de Mallorca davant el Col·legi de Consultors.

El dissabte 17 de setembre celebra la missa a la Catedral de Mallorca

El passat dia 16 de maig va tenir lloc a Miramar (Valldemossa) la V Diada Cultural Amics del Seminari. Poc a poc anaren arribant els inscrits a la jornada, unes 80 persones. A la recepció es lliurava a cadascú un petit dossier amb la informació dels actes prevists.

En primer lloc se celebrà l'eucaristia, presidida per Mn. Jordi Gayà, en Memòria dels amics difunts.

Va seguir després un petit concert de sa Nostra Schola Cantorum, sota la direcció de Tomeu Ripoll, a la terrassa de davant la casa, en un marc preciós amb el fons de na Foradada. En el programa ressaltaren les peces "*Canticum Amoris*" de Lluís Millet, "*Celebrabo*" del P. Antoni Martorell i el "*Canticum et oratio fidei nostrae*" de Mn. Antoni Sancho, de record molt emotiu de tot s els assistents. Comptàrem amb la col·laboració de la Coral de Felanitx "Units com brins", que aportà les veus blanques.

Va seguir una conferència del Dr. José Maria Sevilla Marcos que fou presentat per Joan Aumatell. Després, el mateix Dr. Sevilla ens va guiar en una visita per tota la finca de Miramar.

Sortírem cap a Valldemossa on dinàrem a la Casa de Colònies de les religioses de la Puresa. A la sobretaula tenguérem com una mena de "*Fiesta en el aire*" com les que celebràvem a les Convivències, ara però en un caire més seriós. Varen intervenir els rapsodes Miquel Montserrat i Miquel Perelló, el primer recitant temes de poesia mallorquina i el segon va recitar un glosat popular, escrit pel seu pare: "*Lo que em passa per ciutat*".

Vàrem gaudir amb la veu del cantautor, Biel Vilanova, acompanyat de la guitarra.

Encara tenguérem temps d'anar a l'església parroquial i sentir el concert d'orgue que havia preparat n'Eduard Covas.

Volem agrair i donar l'enhorabona als organitzadors d'aquesta V Diada, que com sempre han estat mereixedors de la nostra admiració i reconeixement per la dedicació i esmenada cura en la preparació i desenvolupament de la trobada.

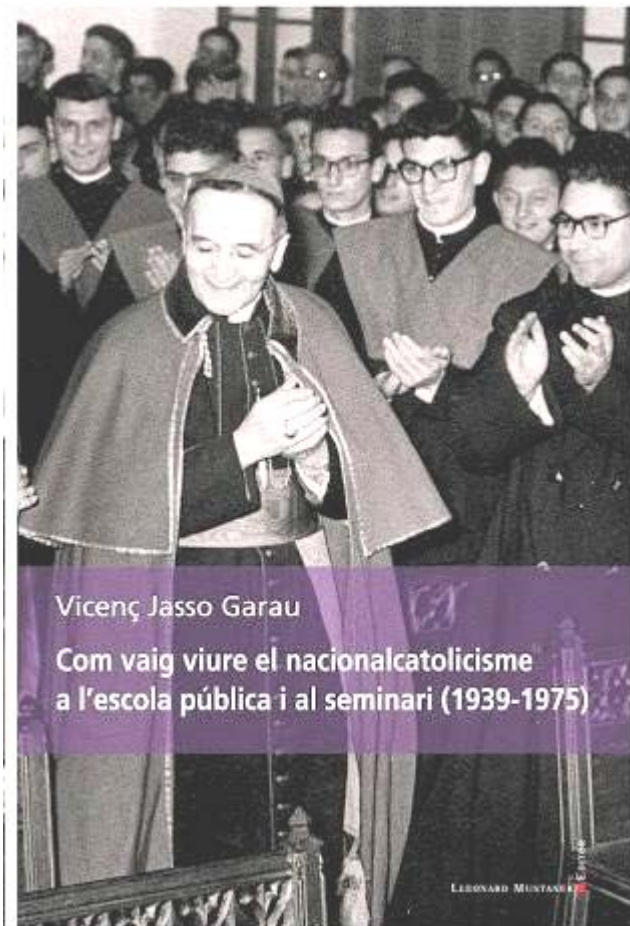
Enhorabona i fins l'any qui ve a Campanet on farem memòria de Mn. Llorenç Riber.

MODÈLICS I modelicons

El darrer llibre de Vicenç Jasso

“Com vaig viure el nacionalcatolicisme a l'escola pública i al seminari (1939-75)”

Antoni Pol Marcús

El llibre d'en Vicenç Jasso (Editorial Lleonard Muntaner, Mallorca, 2016) m'ha impressionat des de la mateixa portada fins a l'última paraula de la contra: *antificcio*. És un títol llarg però dens de paraules nuclears. Les 200 pàgines interiors són la resposta a una pregunta clara i ben delimitada, fins i tot pels guarismes que marquen el temps. La fotografia que la il·lustra, ben triada, representa la veritat del moment: el nunci Hildebrando Antoniutti, aclamat per un grup de seminaristes. O dit d'una altra manera: la innocència ovacionant l'ordodòxia oficial, anellada de fidelitat, cancelleresca, apergaminada, faixada de moaré, rivetada, combinació de *rouge et noir*, com en la novel·la d'Stendhal... mirada submissa i somriure finolis, *postureo* entre litúrgic i seductor... Em sap greu no reconèixer-m'hi entre els companys que aplaudeixen.

El contingut no decep, des del pròleg del Dr. Bernat Sureda fins als apèndixs que tanquen la memòria entre els quals, *Els estudis de Teologia al Seminari Conciliar de Sant Pere (1954-58)*, ja publicat a les pàgines de Modèlics, *aquesta espècie de revista...* que teniu davant els ulls o a les mans.

L'arquitectura de l'assaig respon a les tres etapes força diferenciades en la formació de l'autor: la infància repartida, si fa no fa, entre el clima familiar i l'Institut: *etapa preparatòria i batxillerat*; la joventut *a l'ombra del Seminari* i, finalment, *la maduresa*, amb l'especialització pedagògica et “reliqua”. No cal dir que la temptativa jassiana s'escola sense panteix, amb delicadesa i suavitat didàctica, de tal manera que *se consigue el efecto sin que se note el cuidado*. L'efecte més immediat és una lectura apassionada i serena, profunda i àgil, en la qual l'autor bolca el cor i la intel·ligència, parlant d'ell i parlant de tots. Després vendrà una segona lectura, encara més reflexiva i plaent, una doble lectura en paral·lel: l'itinerari de l'amic Vicenç Jasso i el meu recorregut, més conscient, més crític i per tant més vàlid. És la crònica que molts voldríem haver escrita de la nostra vida

L'he llegida amb interès i amb passió controlada, lliçó, la del control de les emocions, que duim impresa a la sang els que hem jugat pel corredor fosc del Seminari, el temps suficient per impregnar-nos del rel lent perfumat per les passes marcial del canonge canonista.

Deixau-me apuntar algunes sensacions que el treball d'en Vicenç ha fet reflotar dins la meua debilitada memòria. Passaré per alt l'envejable i culte ambient familiar, i el privilegiat estudi de

batxillerat a l'Institut Ramon Llull. Només me refocillaré en alguns aspectes anecdòtics (i/o categòrics) del període seminarístic.

La descripció que en fa de la revàlida d'ingrés és demolidor: les rialletes de superioritat intel·lectual i moral exhibida per professors i seminaristes, oblidant que les preguntes, i no solament les respostes, també denoten la preparació i la humanitat del qui les fa.

La tria improvisada del professorat sembla que es feia sense la preceptiva assistència de l'Esperit Sant a les jerarquies... (Se m'ocorre, per exemple, preguntar si comptava amb el beneplàcit celestial la irrupció del tristori corrent de l'*americanisme* en punt clau del Seminari)

¿I la refinada perversió del llenguatge anomenant prudència a la desconfiança, la repressió del pensament propi, i fins i tot de l'acte de pensar, per a sempre esculpida en la resposta del rector Sureda a l'humil Benito Crespi que havia tengut la gosadia de pensar... ¿Pensar? ¿O penses tu?

Les discrepàncies de criteri entre el bisbe Hervàs i el rector Torres se manifesta a través d'algunes anècdotes i sobretot en la qüestió dels Cursets de Cristiandat. L'amic Vicenç fa explícites les seves impressions sobre l'arribada al Seminari, primer com a alumne extern i després com a intern, *on anava a cercar tot el contrari del que hi va trobar*.

Fa un exercici de crítica contundent, desemmascarant els objectius subjacents en el mètode formatiu: servir una gran institució, mantenir la fidelitat de les masses, insistir en la nebulositat de la doctrina, recolzada en opinions de vaporosa justificació, més que basada en arguments racionals i sòlids. *Philosophia, ancilla Theologiae?*

És important assenyalar que les opinions d'en Jasso no estan formulades en diatribes o bilis negra, sinó més bé amarades de dignitat i respecte, dos valors que trasllueixen un esperit lliure, desempallegat i àgil. És un goig repassar de la mà de l'amic, els *millors (?)* anys de la nostra vida amb una visió alliberadora. I sense cap intenció proselitista ni altres afanys de lucre.

El llibre descobreix sense ambages les motivacions del rigorisme en la transmissió de la teologia, la filosofia i la moral; les reduccions de la literatura a una moral caduca, dissimulades sota l'ampulosa capa del canonge Gayà. I fins i tot l'enfocament de l'estudi del llatí, l'absència de metodologia en gairebé totes les matèries, etc. Posa en solfa l'actuació de "va i vola" d'alguns superiors i professors. M'alegra que algú ho hagi expressat clarament, amb autoritat i raonia. La doctrina jassiana, des de l'infern dels llibres --perquè sens dubte a hores d'ara ja cremaria a l'*Index librorum prohibitorum*-- ens revela d'allà on venim. I és important conjurar certs fantasmes del passat.

Les típiques actituds o (im)postures de seminaristes delators, llepafils, fabricants de paraules i expressions --frases-- pastades entre la devoció i la falsedat com a mecanisme d'ascensió social, la poca preocupació cultural, la visió tancada per la por i el reglament...

Podria allargar-me indefinidament, però millor serà que els lectors tinguin l'experiència directa de les galerades amb què el col·lega ens ajuda a pensar. També hi ha moltes idees "permanents" que els afalagaran. El recomanaria a tothom, excepte als esperits *gòtics* que correrien el perill de torbar la pau medieval del vassallatge. Els de la *banda llatina* hi nedaran a plaer.

Tot el que he escrit no menyscaba l'afecte sincer i una gratitud entranyable per a totes aquelles persones, professors, superiors i "criats" que, amb el seu saber i la millor intenció, ens ensenyaren un art de viure que ells consideraven infalible. En efecte, reconec que en la transmissió de coneixements i amb el tracte personal, s'esmunyiren valors i recursos que amb el temps han fructificat, no sols per als qui han seguit fidels al mantí de l'arada, sinó per als qui, deixant bous i esquelles, han canviat de solc. ¡N'hi ha tants de solcs! ¿Què hauria estat de mi, i de tants altres, si no haguéssim passat per la Calatrava o Son Gibert? La resposta potser només la tenguí don Pep Sacanell, el mestre dels futuribles... Tot el que hem dit o pensat ¿és ficció o antificció?

Les gràcies també a l'amic Jasso per aquest regal, que duu l'encuny del seu talent i el signe de la seva bonhomia.

Cavil·lades d'un desenfeinat

Un dia distint

J. Sancho

Avui no estic fi. Qui no vulgui, doncs, aguantar la ruixada que s'aturi aquí mateix. És un d'aquells dies que ja t'aixeques de mal humor sense sabre per què ni perquè no. Te trobes cansat ja abans d'aixecar-te, te pareix que tot et fa mal sense que puguis dir quina part del teu cos se dol. A fora sents ploure i està tapat – tardor de plom – i et sembla que del teu propi malestar el cel mateix en fa sentiment... En dies així tu mateix no saps bé el què et passa, però intueixes que el que tens avui no és altra cosa que ja t'ha glapit la més vella malaltia d'aquest món: avui simplement te trobes vell i saps que ets vell. I saps que aquesta malaltia no té ni cura ni remei. Estàs de mal humor i procures fer-te lluny de la gent que estimes perquè saps que avui no seràs una grata companyia per a ningú i que és millor no contagiar el teu mal estar a ningú que et vegi o et senti. Desitjaries que entre la porta del teu estudi, on et sols refugiar, i la resta de la casa hi hagués un llarguíssim passadís de prop de tres kilòmetres per a sentir-te encara més enfora i aïllat de tota altra companyia que no siguis tu mateix. Saps que el teu únic refugi en dies així és la soledat.

Si això et passàs cada dia i de forma continuada sabries que el que tens es una mena de “*depressió*”. Però això teu és una altra cosa, perquè no va acompanyat d'angoixa, sinó de malenconia, una mena de tristor tan aferradissa com immotivada. Estranya, inexplicable.

Avui és un d'aquells dies que et sents millor estant tot sol i un d'aquells dies que saps que el teu aliment preferit d'avui seran els teus records... Penses que en això deu consistir bàsicament la vellesa: et sents aliè a tot i cerques el teu propi redol de soledat. Enmig d'aquest malestar generalitzat sents, però, l'agradosa o morbosa sensació que amb qui encara et trobes relativament bé és amb tu mateix o, per ventura amb més precisió, amb aquell que tu fores... i ja no ets.

Consideres que Déu o el destí t'han regalat una bona vida i que, en conjunt, no en pots tenir cap motiu de queixa. N'estàs content i agraït. Però saps de segur que si ara un geni o una fada benvolent et fes ofertes de tornar començar davant i tornar-la reviuire, li'n daries respectuosament les gràcies però li diries que en fes un altre de content: A tu ja et basta i et faria molta mandra tornar començar, perquè la vida, per bona que sigui, sempre és un viatge antic, dur, llarg i afeixugant... Cal trobar el descans.

Te queden per consol els bons records que guardes ja com l'únic tresor que et cal guardar i, quan t'ho mires de prim compte, te n'adones que són molts els que has atresorat al llarg dels dies. Si tornes la vista arrere, penses que en tens més de bons que dolorosos; tot i això, no

n'estàs plenament convençut de si ha pagat la pena de tant llarg viatge: Potser pensis que sí, però veus que hi ha massa coses que ara preferiries no haver fet o que avui faries d'altra manera...

Passes comptes amb el teu passat, i potser els comptes no et surtin. Et sents afeixugat.

Una cosina meva em comentava fa temps que en dies així ella enyorava que vingués un dia de bona pluja... per a tancar-se dins el seu quarto i plorar tot el dia.

A mi altrament aquests dies xerecs no em peguen mai amb plorera, però sí amb tristor.

Si això no és vellesa, penses, ja me direu quina altra mena de malaltia és aquesta que avui em té aclaparat. I amb aquesta rara "*malaltia*" ja ens començam a conèixer bé les cares.

Feim trossos de camí plegats des de fa temps.

Tot i això, no et deixes vèncer pel pessimisme perquè saps que això seria encara pitjor i que et cal reaccionar: saps que demà et sentiràs recuperat i que tornaràs fer front al que sigui, perquè et queda encara camí a recórrer... però avui t'ho has de prendre amb calma. No estàs vençut, només cansat. Demà serà un altre dia... i potser surti el sol.

I pot ser també que sigui un d'aquells dies que sents a prop la mà de Déu que et fa costat.

I així vas tirant...

Jo som d'un natural més aviat optimista i esperançat. No em solc deixar retre fàcilment pel pessimisme o defalliment. Avui, sortosament, és només un dia distint i inopinat, però també aquests dies són part, aspectes de mi mateix, del meu propi tarannà. Què hi farem ! Hom no només ha de mostrar els seus caires més afalagadors, sinó també – si vol que el coneguin com és realment – els seus moments de flaqueza i tristor... que sempre n'hi ha.

Tu no ets complet si negligeixes aquests dies distints que adesiara es fan presents dins la teva vida i es comporten i tenen les traces d'aquells fantasmes nadalencs de Ch. Dickens: Són allà per a recordar-te dolorosament les teves febleses. Per a recordar-te tu qui ets.

I tal volta, per aquest motiu, no són del tot menyspreables. Et fan conscient dels teus abismes.

Jo no voldria donar la impressió de persona abatuda. Res més lluny del meu tarannà ser un individu d'aspecte retut i ombrívol. Som més aviat una persona moderadament alegre i proactiva... però no exempta d'alguns refluxos intimistes i melancòlics, que també he de reconèixer com a ben meus i ben propis. Com tota persona, som víctima de contradiccions.

Fa temps vaig escriure un llibret que titulava "*Cavil·lades d'un desenfeinat per a temps de figues*", alegres i festoses, i ja allà, en el seu pròleg, feia palès que en tenia moltes altres, més ben guardades, que se corresponien a un altre sostre menys amatent de les meves habituals reflexions: "*Cavil·lades per a temps de ruixades*", les anomenava, que m'eren també i me són ben pròpies però menys manifestes i que, en el seu conjunt, solen ser fruit de dies com aquest d'avui, escassos però no excepcionals.

Jo solc ser normalment bastant alegre i trempat, però avui... avui és un dia distint i feixuc.

Demà, sortosament i si Déu ho vol, sortirà altra vegada el sol i serà un altre dia lluminós.

I aleshores, tira-tira, tornaré reprendre en pau el meu llarg camí de cada dia...

Tirant esperançat al meu ponent.